

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือใกล้เคียง
ข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ

โดย
นางสาววิจิตรา นาไชยเวศน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือ
ใกล้เคียงข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ

โดย
นางสาววิจิตรา นาไชยเวศน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE ROLE OF PUBLIC BENEFIT ORGANIZATIONS AND THE USE OF EVIDENCE
FOR RESOLVING FAMILY DISPUTES IN FAMILY CASES WITH THE ROLE OF
GOVERNMENT ORGANIZATIONS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy FORENSIC SCIENCE AND CRIMINAL JUSTICE

Silpakorn University

Academic Year 2022

Copyright of Silpakorn University

60312905 : นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์, องค์กรรัฐ, พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์, กระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอม, ปัญหาครอบครัว, คดีครอบครัว, ศาลเยาวชนและครอบครัว

นางสาว วิจิตรา นาไชยเวศน์: บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาท แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในกระบวนการช่วยเหลือไกล่เกลี่ยผู้มีปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว รวมไปถึงการใช้ข้อมูลพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งต่อดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอม ปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนางานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลเยาวชนและครอบครัวให้เกิดผลสำเร็จ และ 3) เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมกันระหว่างองค์กร ขององค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรของรัฐ

โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) โดยใช้สถิติ Chi-square Test และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม องค์กรสาธารณประโยชน์ และการสัมมนาระดมความคิดเห็นกับกลุ่มเฉพาะด้านกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจริงของแต่ละองค์กรสาธารณประโยชน์ มี 6 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 18 คน

ผลการศึกษาพบว่า องค์กรสาธารณประโยชน์ได้เข้ามามีบทบาทช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาครอบครัวตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นจากการร้องทุกข์ไปจนถึงสิ้นสุดกระบวนการดำเนินคดี แต่จะมีรูปแบบการดำเนินการ เป้าหมาย บทบาทและหน้าที่ในการช่วยเหลือที่แตกต่างกันไปในแต่ละองค์กร และมีการใช้ข้อมูลพยานหลักฐานทางนิติศาสตร์ร่วมด้วย เพื่อส่งต่อดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม ในส่วนปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว เกิดจากปัจจัยสำคัญหลัก 2 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านตัวบทกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับ และ (2) ด้านบุคคล มี ผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอม ครอบครัวคู่ความ ทนายความ และ

ประชาชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรร่วมมือกันแก้ไขระบบการทำงานในกระบวนการยุติธรรม ร่วมกันระหว่างองค์กร ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบ รูปแบบในการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยแบบเครือข่าย ชุมชนร่วมกันระหว่างองค์กรของรัฐและองค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อดำเนินงานช่วยเหลือสังคม และ ประเทศชาติต่อไปในอนาคต

60312905 : Major FORENSIC SCIENCE AND CRIMINAL JUSTICE

Keyword : roles of public benefit organizations, government organizations, forensic evidence, mediation process, family problems, family cases, juvenile and family courts

MISS Wichitra NACHAIVES : The role of public benefit organizations and the use of evidence for resolving family disputes in family cases with the role of government organizations Thesis advisor : Sirirat Choosakoonkriang, Ph.D.

The purposes of this research were to 1. examine the role of public benefit organizations in facilitating the mediation process for individuals facing family problems in family cases (this includes exploring the use of forensic evidence to support legal proceeding); 2. investigate the challenges and obstacles encountered during the family reconciliation process in family cases. 3. establish collaborative partnerships and develop working systems between public benefit organizations and government agencies involved in the judicial process. The findings serve as a guideline for improving the efficiency and development of conciliation work in the Juvenile and Family Court to achieve successful outcomes.

This study applied a mixed research method that consisted of a quantitative research, focusing on using Chi-square test statistics, qualitative research, and documentary research. Research was conducted by collecting data from in-depth interviews by 6 groups totaling 18 peoples with key informants working in the justice process within public benefit organizations, as well as brainstorming seminars with specialized groups and staff working in each public interest organization.

The study found that public benefit organizations play a significant role in assisting those with family troubles from the beginning of the grievance process to the end of litigation proceedings. However, there exist different forms of action, goals, roles and responsibilities of each organization, along with the use of forensic evidence to forward prosecution to forward the prosecution and judicial process. Regarding the problems and obstacles in the mediation process, family disputes within family legal cases were caused by two main factors: 1) The law, rules or

regulations. 2) The personal side with a mediator. Families, lawyers, and the public are the target groups that should work together to fix the judicial system collectively and better integrate organizations. The researchers developed a model for evolving a community network mediation system between government agencies and public organizations for social assistance work.

กิตติกรรมประกาศ

ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ผู้วิจัยได้รับความเมตตาในการให้ความรู้ แนวความคิด โอกาสและผลักดันจากคณาจารย์ทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ ผู้เปี่ยมด้วยความเมตตา กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง ส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานจนวิทยานิพนธ์สำเร็จ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร สมิน้อย ที่ได้ กรุณาให้คำแนะนำการแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ทุกขั้นตอน ซึ่งขาดมิได้อย่างยิ่งทำให้งานวิจัยมี ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความเมตตาอย่างสูง จากผู้เชี่ยวชาญตั้งรายนามในภาคผนวก รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ เป็นความ ประทับใจและภาคภูมิใจที่จะอยู่ในความทรงจำตลอดไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุพการี นายนรินทร์ – นางหนูเตี๋ย นาไชยเวศน์ และเพื่อน พี่ น้อง ที่ มิได้เอ่ยนาม ที่ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจในการศึกษามาโดยตลอด และอีกหลายท่านที่ได้ เอ่ยนามซึ่งมีส่วนช่วยในวิทยานิพนธ์นี้จนประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี หากมีข้อบกพร่องด้วยประการ ใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบพระคุณยิ่ง

นางสาว วิจิตรา นาไชยเวศน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
3. สมมติฐานของการวิจัย	5
4. ขอบเขตของการศึกษา.....	6
5. กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
7. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
1. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว.....	12
2. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาครอบครัว	16
3. แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน	17
4. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย	23
5. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยในประเทศไทย	27
6. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทองค์กร	40

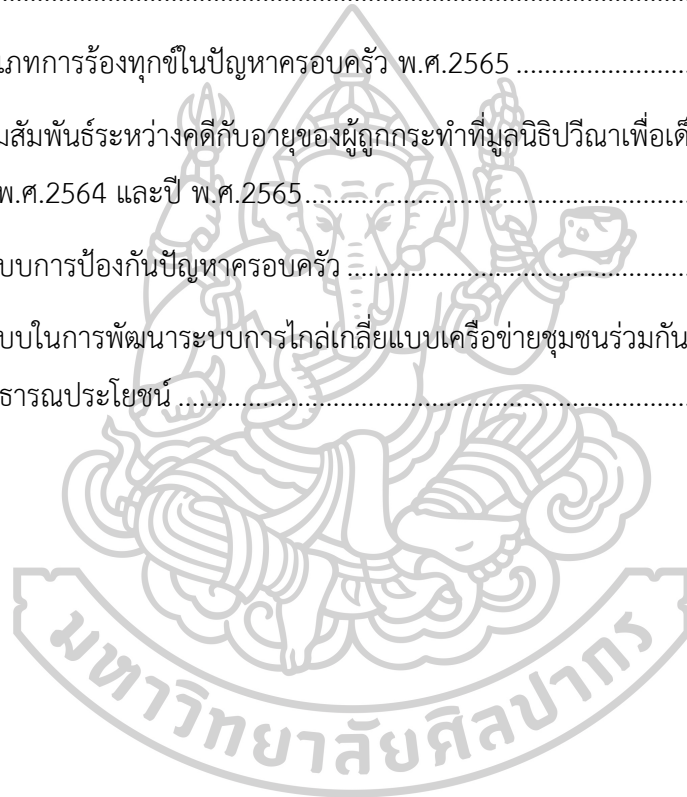
7.แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรสาธารณสุขประโยชน์.....	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Steps in Research).....	48
2. ระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology).....	50
3.การเก็บข้อมูลนั้น ใช้การเลือกโดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก หรือการเลือกโดยอาศัยเกณฑ์ (Criterion-Based Selection).....	54
4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล.....	55
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย.....	56
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	111
รายการอ้างอิง.....	113
ภาคผนวก ก ข้อบังคับของประธานสภาผู้ว่าด้วยพื้นความรู้ หลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนและ ลบชื่อออกจากทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว พ.ศ. 2554.....	115
ภาคผนวก ข ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์.....	120
ภาคผนวก ค ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรสาธารณสุขประโยชน์ มุลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและ ครอบครัว.....	124
ภาคผนวก ง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรสาธารณสุขประโยชน์ มุลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี .	128
ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูล.....	131
ภาคผนวก ฉ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาท อำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	138
ประวัติผู้เขียน.....	141

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 กรอบระยะเวลาการวิจัย	7
ตารางที่ 2 ข้อแตกต่างระหว่างการสังคมสงเคราะห์กับการกุศล.....	44
ตารางที่ 3 ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ปี พ.ศ. 2564.....	60
ตารางที่ 4 ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ปี พ.ศ. 2565.....	61
ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกกระทำ ปี พ.ศ. 2564	62
ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกกระทำ ปี พ.ศ. 2565	63
ตารางที่ 7 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูล เชิงประชากรของผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ	65
ตารางที่ 8 ช่วงอายุของผู้ถูกกระทำ (ข้อมูลปี พ.ศ. 2565).....	66
ตารางที่ 9 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปขององค์กรสาธารณประโยชน์ทั้ง 2 องค์กร	68
ตารางที่ 10 สรุปปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาจากกระบวนการใกล้เคียงที่ได้จากประเด็น สัมภาษณ์เชิงลึก	92
ตารางที่ 11 แนวทางพัฒนากิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาครอบครัวที่จะเกิดเป็นคดีและเข้าสู่ กระบวนการใกล้เคียง.....	102
ตารางที่ 12 รูปแบบการให้ความร่วมมือระหว่างบุคลากรในองค์กรเป็นฐานในการพัฒนากระบวนการ ใกล้เคียงในคดีครอบครัวให้เกิดผลสำเร็จ.....	107

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
ภาพที่ 2 ประเภทของปัญหาที่มูลนิธิปวีณาได้รับการร้องทุกข์ ในปีพ.ศ.2564 และปี พ.ศ.2565	58
ภาพที่ 3 ประเภทของคดีที่มูลนิธิปวีณาเพื่อเด็กและสตรี ได้รับการร้องทุกข์ ในปีพ.ศ.2564 และ ปี พ.ศ.2565	59
ภาพที่ 4 ประเภทการร้องทุกข์ในปัญหาครอบครัว พ.ศ.2565	64
ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างคดีกับอายุของผู้ถูกกระทำที่มูลนิธิปวีณาเพื่อเด็กและสตรี ได้รับการ ร้องทุกข์ ในปีพ.ศ.2564 และปี พ.ศ.2565	66
ภาพที่ 6 รูปแบบการป้องกันปัญหาครอบครัว	87
ภาพที่ 7 รูปแบบในการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยแบบเครือข่ายชุมชนร่วมกันระหว่างองค์กรของรัฐ และองค์กรสาธารณประโยชน์	110

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

สถาบันครอบครัวแม้จะเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคม แต่เป็นสถาบันรากฐานแห่งชีวิต และเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของสถาบันอื่น ๆ ในสังคม เพราะครอบครัว คือ หน่วยสังคมแรกที่ทำให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน เพื่อผลิตคนเข้าสู่สังคมสังคม จะดีมาน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกของแต่ละครอบครัว และในขณะเดียวกันการพัฒนา และความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีอิทธิพลต่อสถาบันครอบครัว (Lingsfen Mo, 2560)

ครอบครัวเป็นสถาบันขั้นพื้นฐาน และเป็นสถาบันหลักของสังคม ครอบครัวจึงประกอบไปด้วย สามี ภรรยา บุตรและญาติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว จึงเป็นกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัว หรือเครือญาติ ดังนั้น หลักกฎหมายที่ใช้โดยทั่วไปอาจนำมาใช้กับกฎหมายครอบครัวไม่ได้ กฎหมายครอบครัวจึงเป็นกฎหมายที่อ้างอิงหลักศีลธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีมากที่สุด เช่น เงื่อนไขเกี่ยวกับการหมั้น การสมรส การปฏิบัติต่อกันระหว่างสามีและภรรยา การปกครองบุตร ทรัพย์สินระหว่างสามีและภรรยา ตลอดจนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมรดก เป็นต้น (MAITHONGMONGKON, ม.ป.ป.) ดังนั้นกฎหมายครอบครัวจึงประกอบไปด้วยเรื่องเกี่ยวกับ (1.) การหมั้น (2.) การสมรส ประกอบด้วยการจดทะเบียนสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา และการสิ้นสุดการสมรส (3.) บิดามารดาบุตร และ (4.) การจัดการข้อขัดแย้งในครอบครัว มีกฎหมายครอบครัวไว้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัวไทย ให้เกิดความยุติธรรมตามกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมกับคนในครอบครัว กรณีเกิดข้อขัดแย้งภายในหรือปัญหาภายในครอบครัว

การใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาสำคัญที่ยังพบอยู่เสมอในสังคมไทยตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน และความรุนแรงดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ปี พ.ศ.2556 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้ข้อมูลว่าประเทศไทยมีการทำร้ายกันระหว่างคู่สมรสอยู่ในลำดับที่ 30 ของโลก และสามี ทำร้ายภรรยาอยู่ในลำดับที่ 7 ของโลก (Ministry of Social Development and Human Security, 2013) เมื่อเกิดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จนก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและไม่สามารถ

แก้ไขได้ภายในครอบครัว จึงต้องมีการนำระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลยุติธรรมมาเป็นกลไกหนึ่งของการระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Deput Resotution: ADR) ที่ทำให้เห็นความพยายามที่จะสามารถปฏิรูประบบกฎหมาย และกระบวนการศาลยุติธรรม (บุญทัน ดอกไธสง,

2557) มาเป็นทางเลือกเพื่อช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ในปัญหาครอบครัว ก่อนเกิดเป็นคดีครอบครัวให้สำเร็จ

ความรุนแรงในครอบครัว ก่อให้เกิดปัญหาการหย่าร้างในสถาบันครอบครัว ไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ในปัจจุบัน แต่เป็นปัญหาที่ได้เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพียงแต่ปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง ซึ่งหากปัญหาดังกล่าวสามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางเลือก ซึ่งเรียกว่า “การไกล่เกลี่ย” ครอบครัวก็สามารถอยู่ร่วมกันต่อไปได้ แต่ถ้าไม่สามารถไกล่เกลี่ยกันได้ก็จะต้องมีการหย่าร้างกัน หากยินยอมทั้งสองฝ่ายก็ดำเนินการจดทะเบียนหย่า ณ ที่ว่าการอำเภอนั้นๆ แต่ถ้าอีกฝ่ายไม่ยินยอมก็ต้องมีการฟ้องคดีขึ้นมาสู่ศาลต่อไป กระบวนการไกล่เกลี่ยครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นปัญหาความขัดแย้ง จนถึงขั้นตอนการฟ้องหย่าต่อศาล เมื่อคดีมาฟ้องต่อศาลก็จะเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยอีกครั้ง โดยมีผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และพยายามให้คู่กรณีได้ตกลงกัน หรือประนีประนอมกันในข้อพิพาท โดยคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกันในครอบครัวภายใต้หลักการสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส หากไม่สามารถทำได้ ก็ให้การหย่าเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด (สุรรัตน์ ตาใจ, 2559)

ซึ่งในกระบวนการยุติธรรมมีการพิสูจน์ความจริงให้เกิดความยุติธรรมตามกฎหมาย ในกระบวนการยุติธรรมไทยประกอบไปด้วย

“ตำรวจ” ทำหน้าที่สืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญา

“ทนายความ” มีหน้าที่ทำให้รูปคดีส่งผลดีหรือก่อประโยชน์ต่อลูกความของฝ่ายตนให้มากที่สุด

“อัยการ” ทำหน้าที่ฟ้องร้องคดีแทนตำรวจ

“ศาล” ทำหน้าที่รับฟังพยาน ตรวจสอบหลักฐานและพิจารณาตัดสินคดี

“ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว” หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญการพิเศษ และศาลฎีกา

“ศาลยุติธรรม” มีหน้าที่อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะทำให้การยุติข้อพิพาทให้แก่ประชาชนเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมที่สุด นอกเหนือจากพิจารณาคดีในระบบไต่สวนหรือการสืบพยานแล้ว การพิจารณาคดีนั้นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถหาข้อยุติหรือข้อพิพาทอีกวิธีหนึ่งโดยศาลของประเทศอื่นนำมาใช้มากขึ้น เนื่องจากเป็นวิธีที่ใช้เวลาน้อยเมื่อ

เทียบกับการพิจารณาแบบสืบพยาน การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเมื่อเกิดความพึงพอใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย ก็ถือว่าคู่ความทั้งสองฝ่ายชนะด้วยกันทั้งคู่ และทั้งสองฝ่ายยังสามารถรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันต่อไป ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม ลดปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อระงับข้อพิพาทด้วยตนเองอีกด้วย

นโยบายสำคัญของศาลยุติธรรม คือ ศาลยุติธรรมทุกศาล จะต้องมีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและจำเป็นต้องมีผู้ประนีประนอมคอยเป็นคนกลางที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อช่วยเหลือคู่พิพาทในการเจรจา หาข้อยุติร่วมกัน ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาคดีศาล และนักโทษจำนวนมากจนล้นคุกอีกทางหนึ่ง (ศุภณัฐ สัตยาภิวัฒน์, 2557) ผู้ไกล่เกลี่ยในบางครั้งก็คือผู้พิพากษาหรือบุคคลภายนอกที่ศาลได้ทำการขึ้นบัญชีไว้

ซึ่งแต่ละขั้นตอนการดำเนินการ มีความสลับซับซ้อน เสียเงิน รวมถึงเวลาในการดำเนินคดีไม่สอดคล้องตามสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน และในบางครั้งประชาชนไม่สามารถเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรม รวดเร็ว และทั่วถึง โครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เป็นแบบรวมศูนย์อำนาจ อาจถูกแทรกแซงจากการเมือง การบังคับใช้กฎหมายของตำรวจ อัยการ ศาลยุติธรรม และหน่วยงานอื่น ซึ่งทำให้กระบวนการยุติธรรม ขาดความโปร่งใส มีการทุจริต ปฏิบัติงานแบบสองมาตรฐาน ทั้งใน การสอบสวน สืบสวน การสั่งฟ้อง และการพิจารณาคดี และหากการดำเนินคดีมีความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับคนจนที่ไม่มีใครช่วยเหลือ ผลของรูปคดีจะเป็นอย่างไรก็ต้องรับผลตามนั้น ซึ่งกรณีนี้กล่าวมาข้างต้น ส่งผลกระทบกับคนไทย ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทย (จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์, 2560)

จากการศึกษาสถิติย้อนหลัง 2 ปี คือ ปี พ.ศ.2564 และ ปี พ.ศ. 2565 ของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ในการช่วยเหลือเด็กและสตรี ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในรูปแบบต่าง ๆ จากปี พ.ศ. 2564 รวมรับเรื่องราวร้องรับเรื่องราวร้องทุกข์ ทั้งสิ้น 11,267 ราย คิดเป็น 46 % ซึ่งเป็นเรื่องราวร้องทุกข์ของ”ปัญหาครอบครัว” เป็นจำนวน 1,510 ราย ร้องทุกข์เฉลี่ยวันละ 4.13 ราย (มากกว่าปี 2563 ที่มีการ รับร้องทุกข์ 10,147 ราย หรือคิดเป็นจำนวน 1,120 ราย คิดเป็น 11.03 % ทั้งนี้ปัญหาครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการแย่งบุตร ฟ้องหย่า และผู้หญิงท้องแต่ฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ และยังมีปัญหาการทำร้ายร่างกาย ช่มชู้ กระทำชำเราบุคคลในครอบครัวอีกด้วย) และจากปี พ.ศ. 2565 รับเรื่องราวร้องทุกข์ ทั้งสิ้น 6,745 คิดเป็น 43 % เรื่องราวร้องทุกข์ปัญหาครอบครัว 1,432 ราย เฉลี่ยวันละ 3.92 รายจากสถิติเปรียบเทียบพบว่า น้อยกว่าปี 2564 จำนวน 4,522 ราย ในปี พ.ศ.2565 เรื่องราวร้องทุกข์ปัญหาครอบครัวมีอัตราการลดลงเนื่องจากมูลนิธิปวีณาฯ ได้จากแยกปัญหาครอบครัวและปัญหาอาเสพติดออกจากกัน นอกจากนี้ปัญหาครอบครัว ในเรื่องของการที่ผู้หญิงท้องและฝ่ายชายไม่รับผิดชอบก็เป็นปัญหาที่พบมากขึ้นเช่นกัน อยากให้มีกฎหมายดำเนินคดีกับฝ่ายชายที่ไม่มีความรับผิดชอบ เมื่อมีการพิสูจน์ลูกในท้องแล้ว จนทำให้เกิดปัญหาที่มีการ

นำทารกไปทิ้ง ทำร้ายลูก และเป็นปัญหาสังคมตามมาอีกมากมาย และในปีพ.ศ. 2564 ารมรับเรื่องราร้องทุกข์ทั้งสิ้น 11,267 ราย (มูลนิธิพัฒนาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี, 2565)

จากการศึกษาข้อมูลสถิติดำเนินงานของมูลนิธิพัฒนาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ในการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในคดีปัญหาครอบครัว องค์กรสาธารณประโยชน์ได้ทำคุณประโยชน์ต่อภาครัฐโดยการนำเอาหลักนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ควบคู่กับกระบวนการยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพเป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรมได้อีกด้วย

เนื่องจากองค์กรสาธารณประโยชน์ (Public benefit organization) อาจมีชื่อเรียกอื่นที่แตกต่างกันออกไป เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน (Nongovernmental Organizations: NGOs) องค์กรไม่แสวงหากำไร (Nonprofit/Not-for-Profit Organizations: NPOs) องค์กรสาธารณกุศล (Charitable Organizations) องค์กรอาสาสมัคร (Voluntary Organizations) เป็นต้น องค์กรสาธารณประโยชน์ เป็นองค์กรภาคเอกชน เป็นองค์กรนอกภาครัฐที่ตั้งขึ้นเพื่อทำงานช่วยเหลือสังคมในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป มีการบริหารงานด้วยตนเอง และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ เป็นองค์กรที่ดำเนินงานให้บริการประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และเป็นที่ตระหนักได้ว่าปัจจุบันมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับในการช่วยเหลือประชาชนภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐบาล โดยเป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบเคราะห์กรรมที่ได้เข้ามาร้องทุกข์โดยเฉพาะ จะมีการจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนก็ได้ และดำเนินการโดยไม่แสวงหากำไร กล่าวคือ องค์กรสามารถทำกำไรได้ แต่กำไรที่ได้รับทั้งหมดนั้นจะนำกลับเข้ามาพัฒนาและสนับสนุนภารกิจขององค์กร โดยจะไม่มีกำไรปันผลกำไรนั้น ๆ ให้แก่เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นแต่อย่างใด (ราชกิจจานุเบกษา, 2546)

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาตีความรุนแรงและล่วงละเมิดในเด็กและสตรี กล่าวคือ เมื่อมีความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในสังคม การที่ภาครัฐจำเป็นต้องคลี่คลายปัญหาเหล่านั้นให้สำเร็จมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชน ต่อสังคมที่สงบสุข เป็นการสร้างความยุติธรรมให้กับคนในสังคม และนำมาซึ่งความสงบสุขของบ้านเมือง ด้วยการค้นหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงหรือใกล้เคียงความจริงมากที่สุด เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และเป็นการปกป้อง

ประชาชนที่เป็นผู้บริสุทธิ์ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระบวนการดังกล่าวที่มีความจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎี แนวทาง และหลักการตามกระบวนการยุติธรรม (ลัทธิลิลิต เปี่ยมกล้า, 2564)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในกระบวนการช่วยเหลือไกลเกลี่ยผู้มีปัญหาครอบครัว ในคดีครอบครัว รวมไปถึงการใช้ข้อมูลพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งต่อดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการไกลเกลี่ยประนีประนอมปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนางานไกลเกลี่ยข้อพิพาทในศาลเยาวชนและครอบครัวให้เกิดผลสำเร็จ และเพื่อสร้างภาคีเครือข่ายพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมกันระหว่างองค์กร ขององค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรของรัฐ ได้สร้างความเชื่อมั่น และความน่าเชื่อถือให้กับประชาชน ได้มีตัวเลือกในการขอความช่วยเหลือ รวมถึงแนวทางสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรสาธารณประโยชน์ และ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน และสังคมไทยสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาท แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในกระบวนการช่วยเหลือไกลเกลี่ยผู้มีปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว รวมไปถึงการใช้ข้อมูลพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งต่อดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการไกลเกลี่ยประนีประนอมปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนางานไกลเกลี่ยข้อพิพาทในศาลเยาวชนและครอบครัวให้เกิดผลสำเร็จ
3. เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมกันระหว่างองค์กร ขององค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรของรัฐ

3. สมมติฐานของการวิจัย

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐาน มาใช้ให้การช่วยเหลือ ไกลเกลี่ยข้อพิพาทในคดีครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปริมาณคดีครอบครัวที่เกิดขึ้น และหาข้อยุติร่วมกันในครอบครัวได้อย่างยุติธรรม ลดปริมาณคดีครอบครัวขึ้นสู่ศาลและทำให้ปริมาณคดีสำเร็จด้วยการไกลเกลี่ยข้อพิพาทด้วยความรวดเร็ว รวมถึงทำงานร่วมกับองค์กรรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐาน เพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ โดยกำหนดขอบเขตของกรณีศึกษาคือ มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก) มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยอง ตำรวจ พนักงาน สืบสวน สอบสวน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

4.1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสถิติการดำเนินงานของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี และได้ข้อมูลสถิติเรื่องราวร้องทุกข์ของมูลนิธิฯ ย้อนหลัง 2 ปี ในปีพ.ศ.2564 และ ปีพ.ศ.2565 ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัญหาที่สำคัญที่สุด 3 ประเภท คือ (1.) ปัญหาครอบครัว (2.) การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย (3.) การข่มขืน และกระทำอนาจาร โดยผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับ ปัญหาครอบครัว ที่เกิดเป็นคดีครอบครัว

จากผลการศึกษาเอกสารและจากผลการวิเคราะห์แบบสำรวจ พบว่า มีสถิติการขอความช่วยเหลือและเรื่องราวร้องทุกข์ ประจำปี พ.ศ.2564 เป็นปัญหาครอบครัว จำนวนทั้งหมด 1,510 ราย และปี พ.ศ.2565 เป็นปัญหาครอบครัวจำนวนทั้งหมด 1,432 ราย

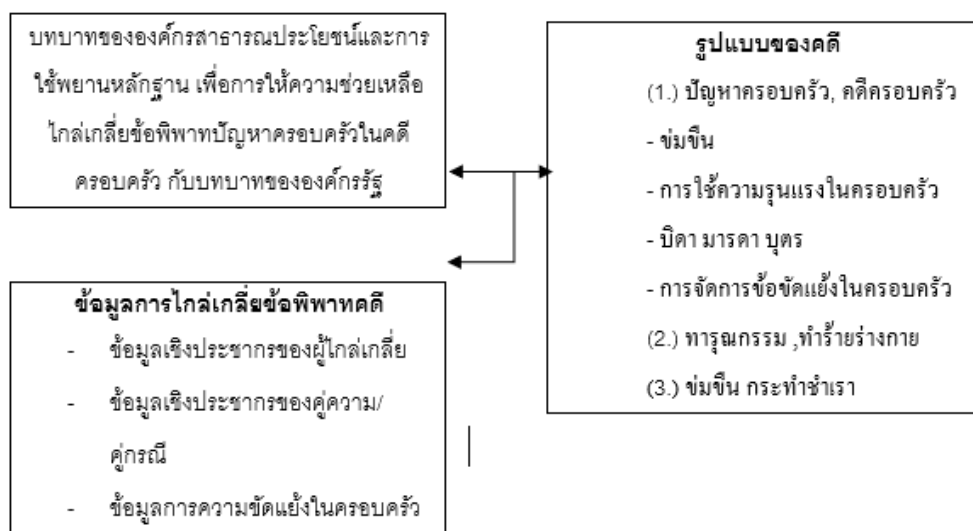
4.2) ขอบเขตด้านระยะเวลาการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัย ประมาณ 12 เดือน โดยเริ่มดำเนินงานวิจัยตั้งแต่เดือนเมษายน 2565 และจะนำเสนอวิทยานิพนธ์ ภายในเดือนเมษายน 2566 โดยมีรายละเอียดในการศึกษาตามกรอบระยะเวลา ดังนี้

ตารางที่ 1 กรอบระยะเวลาการวิจัย

แผนการดำเนินการ	พ.ค. 65	มิ.ย. 65	ก.ค. 65	ส.ค. 65	ก.ย. 65	ต.ค. 65	พ.ย. 65	ธ.ค. 65	ม.ค. 66	ก.พ. 66	มี.ค. 66	เม.ย. 66
1. กำหนดปัญหาการวิจัย												
2. ตั้งสมมติฐานการวิจัย												
3. ทบทวนวรรณกรรมและเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง												
4. ออกแบบวิจัยและเลือกวิธีวัดค่าทางสถิติ												
5. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย												
6. เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ												
7. เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ												
8. วิเคราะห์และสรุปผลพร้อมข้อเสนอแนะ												
9. นำเสนอผลงานวิจัยและตีพิมพ์												

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาวิจัยถึง บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐาน เพื่อการให้ความช่วยเหลือใกล้เคียงข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้มาซึ่งผลการวิเคราะห์และข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและพัฒนา ดังนี้

1) ผลของการศึกษาจะเป็นการสร้างกรอบแนวคิดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐาน เพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว ให้มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม และสอดคล้องสถานการณ์ในปัจจุบัน

2) ผลของการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหาและอุปสรรคขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการให้การช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับคดีครอบครัว และการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

3) ได้รับทราบปัญหาและผลกระทบจากการเกิดปัญหาครอบครัว เพื่อหาแนวทางการป้องกัน และแก้ไข เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาสังคมต่อไป

4) ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาทางสังคมเพื่อส่งเสริมคุณภาพและศักยภาพของสถาบันครอบครัวต่อไปในอนาคต

5) สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีเยาวชนและครอบครัว ของศาลเยาวชนและครอบครัวโดยสามารถหาข้อยุติ และได้รับความร่วมมือจากคู่ความที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยได้สำเร็จมากยิ่งขึ้น และทำให้คดีความที่เกิดขึ้นหาข้อยุติได้รวดเร็วและลดปริมาณคดีของศาลลงได้

6) การค้นคว้าวิจัยสามารถนำความรู้และทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในการอำนวยการยุติธรรมขององค์กรสาธารณประโยชน์ได้

7) ได้ทราบถึงกระบวนการในการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยมีกฎหมายทางวิชาการหรือองค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคดีครอบครัว ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการไกล่เกลี่ยได้อย่างถูกต้องและมีผลสัมฤทธิ์สูงสุด

8) เป็นแนวทางในการศึกษาที่สามารถต่อยอดในการค้นคว้าวิจัยสำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีครอบครัวให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายในคดีได้

9) เพื่อหาแนวทางการทำงานร่วมกันขององค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรของรัฐ เพื่อให้ความยุติธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาถึงบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐาน เพื่อการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้ความเข้าใจมากขึ้นและตรงกันดังนี้

คดีครอบครัว หมายถึง คดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำใด ๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว รวมถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว อย่างเช่น พ.ร.บ. ศาลเยาวชนฯ มาตรา 4 ดังนั้น คดีที่เกี่ยวข้อง การสมรส สิทธิ และหน้าที่หรือความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา บิดามารดาและ บุตร ไม่ว่าในทางใดซึ่งพิพาทกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ คดีที่เกี่ยวข้องด้วยสถานะและความสามารถของบุคคลอื่นเกี่ยวกับครอบครัว หรือส่วนได้เสียของผู้เยาว์ทั้งหมดถือเป็นคดีครอบครัว

ปัญหาครอบครัว หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ได้แก่ ปัญหาระหว่างสามีภริยา ความขัดแย้งระหว่างพ่อกับแม่ พี่กับน้อง พ่อกับลูกหรือแม่กับลูก ปัญหาการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ปัญหาความสัมพันธ์ ความไม่เข้าใจกัน

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำ ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่ตนดำรงอยู่ สมาชิกในกลุ่มที่อยู่ในสถานภาพนั้นๆ เพราะฉะนั้น บทบาท คือ พฤติกรรมหรือการกระทำตามสถานภาพ หรือตำแหน่ง ตามความคาดหวังของกลุ่ม สังคม องค์กร หรือ ลักษณะการรับรู้ บทบาทคือผลทั้งหมดของการแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่

องค์กรสาธารณประโยชน์ หมายถึง องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินั้นๆ เป็นองค์กรที่ดำเนินงานให้บริการประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน และเป็นที่ตระหนักได้ว่าปัจจุบันมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับในการช่วยเหลือประชาชนภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐบาล

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ หมายถึง การปฏิบัติตามข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ แผน แนวการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวอ้างในการดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา

ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมการทำร้ายกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวโดยเจตนา มีผลกระทบต่อร่างกายเป็นสำคัญรวมทั้งการทำร้ายกันทางด้านจิตใจและอารมณ์ของอีกฝ่ายหนึ่งด้วย

การทำร้ายร่างกาย เริ่มจากการทุบตี ตบ เตะ ต่อย ทำให้ร่างกายได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต การทำร้ายทางด้านจิตใจและอารมณ์ ด้วยการพูดจากร้าวราน ดูหมิ่นดูแคลน เสียดสีล้อเลียน โดยใช้ถ้อยคำหยาบคาย การข่มขู่ คุกคาม กักขัง หน่วงเหนี่ยว กีดกัน ไม่ให้พบปะสังสรรค์ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง การเพิกเฉยหรือละเลย การกดขี่ข่มเหงจิตใจ ทำให้อีกฝ่ายมีความกลัว หวาดระแวง อารมณ์หวั่นไหว เศร้าซึม รวมทั้งการบีบคั้นทางด้านเศรษฐกิจด้วยการไม่สนับสนุนหรือให้เงินไว้ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทำให้ขาดความเชื่อมั่น

ในตนเอง ระดับความรุนแรง เริ่มตั้งแต่การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย และการทำลายชีวิต เป็นฐานความผิดอาญา ที่ผู้กระทำทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น.

การไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว คือ วิธีการระงับข้อพิพาทโดยบุคคลที่สามที่เรียกว่า “ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว” ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวมีหน้าที่ ทำการประนีประนอมข้อพิพาทคดีครอบครัวช่วยเหลือเสนอแนะแนวทางให้แก่คู่พิพาท เพื่อให้ตกลงประนีประนอมยอมความกัน การประนีประนอมคดีครอบครัวมีเฉพาะ ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดทั่วราชอาณาจักร หรือศาลอื่น ที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล หมายถึงการที่ผู้ไกล่เกลี่ยทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งเป็นคดีที่มีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลตั้งแต่ศาลรับฟ้องจนถึงก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กับคู่ความเป็น การช่วยให้คู่ความทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกัน แต่ผู้ไกล่เกลี่ยไม่มีอำนาจในการกำหนดข้อตกลงให้แก่คู่ความ แต่อย่างไรก็ตามโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความจากความสมัครใจของคู่ความทั้งสองฝ่าย

ศาลเยาวชนและครอบครัว หมายถึงศาลชั้นต้นในระบบศาลยุติธรรมใช้พิจารณาคดีพิเศษแตกต่างจากศาลชั้นต้นทั่วไปโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองสถานภาพของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดและคุ้มครองสถานภาพของครอบครัวให้เกิดความสงบสุขรวมทั้งพิทักษ์สิทธิและสถานภาพของบุตรในครอบครัวนั้น

ผู้ประนีประนอมหรือผู้ทำการไกล่เกลี่ย หมายถึงผู้พิพากษาในศาลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ยหรือคณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากศาลโดยช่วยให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกันจากกรณีที่มีการพิพาทกันได้

ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว หมายถึงบุคคลผู้ผ่านการอบรมฝึกปฏิบัติและผ่านการทดสอบในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวการพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวและวิธีการไกล่เกลี่ยครอบครัวเพื่อให้ได้ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์พร้อมในการเข้ามาเป็นคนกลางช่วยเหลือแนะนำเสนอแนะหาทางออกในการยุติหรือระงับข้อพิพาทในคดีครอบครัว

เจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้รับผิดชอบการบริหารงานใกล้เคียงข้อพิพาทของศูนย์ใกล้เคียงประจำ ศาลเยาวชนและครอบครัว ทำหน้าที่ประสานงานในการใกล้เคียงข้อพิพาทของศาลกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมถึงประชาชนที่เป็นคู่ความในคดีต่าง ๆ ที่ประสงค์จะเข้ารับบริการใกล้เคียงข้อพิพาท

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

คู่ความ หมายถึง ประชาชนที่มีคดีความไม่ว่าจะเป็นฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลยของศาลเยาวชนและครอบครัว

ประชาชน หมายถึง ผู้เข้ารับบริการใกล้เคียงข้อพิพาทของ องค์การสาธาณะประโยชน์ ศาลเยาวชนและครอบครัว

ข่มขืนกระทำชำเรา หมายถึง บังคับ, ชื่นใจ, ชูเชิญ, บังคับจิตใจหรือฝืนใจให้ต้องกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เป็นฐานความผิดอาญา ที่ผู้กระทำ ชำเราบุคคลอื่น ไม่ว่าผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำจะเป็นชายหรือหญิง และจะเป็นคู่สมรสของตนหรือไม่ มีการใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้ถูกกระทำ ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือผู้ถูกกระทำเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น เป็นความผิดอาญาฐานข่มขืนใจกระทำการร่วมประเวณีกับหญิงซึ่งมิใช่ภรรยาของตน มีการชูเชิญด้วยประการใดๆ หรือใช้กำลังประทุษร้ายหญิงซึ่งอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น

คดีที่สามารถเข้าสู่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลเยาวชนและครอบครัว

ข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ ข้อพิพาทที่เกี่ยวกับเรื่องครอบครัว เช่น หย่า อำนาจปกครองบุตร แบ่ง สิ้นสมรส ฯลฯ

ข้อพิพาททางอาญาที่สามารถยอมความกันได้ คือ ความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญาแผ่นดิน

- 1 คดีอาญาความผิดอันยอมความได้
- 2 คดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องร้องโดยลำพัง
- 3 คดีอาญาที่มีการยื่นร้องเรียกค่าสินไหมทดแทน

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการกำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษางานวิจัย เพื่อให้สามารถดำเนินการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นที่มีความเกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และ ปัญหาครอบครัว
3. แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน
4. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย
5. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยในประเทศไทย
6. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทขององค์กร
7. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว

“ครอบครัว” คือ สถาบันสังคมแรกเริ่มซึ่งมีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีบทบาทสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกคนในสังคม ทำหน้าที่ทางสังคม โดยเป็นสถาบันที่ถ่ายทอดค่านิยม ปลูกฝังความเชื่อ สร้างเสริมทัศนคติ กำหนดบุคลิกภาพ วิธีประพฤติปฏิบัติตน รวมไปถึงการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้กับสมาชิกของครอบครัว มีความสำคัญกับการพัฒนาสังคม และประเทศ ครอบครัว เปรียบได้กับจักรกลแรก โดยมีหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคล ให้เอื้อออกมาเป็นที่ถูกต้องตามที่สังคมต้องการ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข และเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือ ดูแล เยียวยา บำบัด ฟื้นฟู เมื่อเผชิญกับปัญหาวิกฤตที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในครอบครัวด้วย และครอบครัวเป็นหน่วยเศรษฐกิจย่อยที่สุด สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวม เริ่มจากกระบวนการผลิต การบริโภค และการออม ครอบครัวเป็นรากฐานของการสร้างชุมชน และสังคมที่สำคัญ

ความหมายของครอบครัว

ครอบครัว คือ “บุคคลสองคนขึ้นไป ใช้ชีวิตร่วมกันในสถานะสามีภรรยา หรือ มีความผูกพันทางสายเลือด หรือทางกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ โดยสมาชิกในครอบครัวมีบทบาทหน้าที่ร่วมกัน เกื้อกูลกัน” (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2557)

สุพัตรา สุภาพ กล่าวถึงครอบครัวคือกลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกันมีสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือ การรับเลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรม มีความสัมพันธ์ต่อกันในฐานะสามี ภรรยา บิดา มารดา บุตรชาย บุตรสาว พี่ น้อง มีวัฒนธรรมเดิม หรือสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่เพิ่มขึ้นก็ได้ (สุวัฒน์ วรรณนะหทัย, 2560) เสนอ อินทร สุขศรี ให้ความหมายของคำว่าเมื่อพูดถึงครอบครัวแล้ว เราหมายถึงพ่อแม่ ลูก นอกจากนี้ยังรวมคนอื่น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกในครอบครัวหรือในบ้านอีกด้วยในจำนวนนี้นับว่าสำคัญมาก รวมอยู่ด้วยคือสมาชิกในวัยสูงอายุอัน หมายถึง ปู่ย่าตายาย หรือ ญาติผู้สูงอายุ (สุวัฒน์ วรรณนะหทัย, 2560)

สนธิ สมัครการ ให้ความหมายว่าครอบครัวเป็นกลุ่มของเครือญาติสนิทกลุ่มหนึ่ง ที่อยู่ร่วมหลังคาเดียวกันหรืออยู่ในรั้วเดียวกัน (สุวัฒน์ วรรณนะหทัย, 2560)

ประเภทของครอบครัว

อานนท์ อาพรภิรมย์ (สุวัฒน์ วรรณนะหทัย, 2560) ได้แบ่งประเภทของครอบครัวโดยถือสมาชิกเป็นเกณฑ์ในการแบ่งดังนี้

1. Nuclear family ได้แก่ ครอบครัวที่ประกอบไปด้วยบิดามารดาและบุตรเท่านั้น
2. Extended family ได้แก่ ครอบครัวที่ประกอบไปด้วย บิดา มารดา และบุตร รวมถึงญาติ พี่น้อง เช่นปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา ซึ่งอาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน
3. ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Families) ประกอบด้วย ชายหญิงอยู่ร่วมกัน และอาจมีบุตรของตนเองหรือมีการรับเป็นบุตรบุญธรรม ครอบครัวเดี่ยวลักษณะนี้ มีมาแต่โบราณและยังคงเป็นรูปแบบที่พบเห็นได้มากที่สุด
4. ครอบครัวขยาย (Extended families) ประกอบด้วยบิดามารดา เครือญาติและอาจหมายถึงรวมบุคคลที่ไม่ใช่เครือญาติ แต่มาอยู่ร่วมชายคาเดียวกันเสมือนเครือญาติก็ได้
5. ครอบครัวที่ประกอบด้วยบิดามารดาที่ผ่านการหย่าร้างและได้สร้างครอบครัวใหม่ โดยมีบุตรจากครอบครัวเดิมหรือไม่ก็ได้
6. ครอบครัวที่ไม่มีบุตรที่ชอบใช้ชีวิตแบบอิสระระหว่างกัน
7. ครอบครัวที่บุตรอยู่ร่วมกันกับบิดาหรือมารดาเพียงผู้เดียว (Lone- parent families)
8. ครอบครัวที่ชายหญิงอยู่ร่วมกันในแบบที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส จึงไม่ได้เป็นที่ยอมรับตามกฎหมาย และต้องมีการจดทะเบียนให้ถูกต้องภายหลัง

9. ครอบครัวเพศเดียวกัน หรือเรียกว่ากลุ่มเกย์สำหรับเพศชายต่อชาย หรือ กลุ่มเลสเบียน สำหรับเพศหญิงต่อหญิง ซึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับตามกฎหมาย หรือ ยอมรับตามกฎหมายในบางประเทศ

1.1 ประเภทของครอบครัว

ประเภทครอบครัว

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2557). ครอบครัวตามโครงสร้าง : ครอบครัวทั่วไปเมื่อจำแนกประเภทตามโครงสร้าง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. **ครอบครัวเดี่ยว** คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภริยา อาจมีหรือไม่มีบุตร พ่อหรือแม่และบุตร หรือพี่น้องหรือญาติไม่เกินสองรุ่นใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว

2. **ครอบครัวขยาย** คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สามรุ่นขึ้นไป หรือครอบครัวเดี่ยว สองครอบครัวขึ้นไปที่มีความผูกพันทางสายโลหิต หรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน และ อาศัยอยู่ในบ้านหรือบริเวณเดียวกัน

ทั้งนี้ อาจจำแนกครอบครัวตามลักษณะเฉพาะที่มีนัยสำคัญได้ 6 ลักษณะ ดังนี้

1) ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว คือ ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรที่ยัง ไม่บรรลุนิติภาวะโดยลำพัง

2) ครอบครัวข้ามรุ่น คือ ครอบครัวที่มี ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่กับหลานตามลำพัง

3) ครอบครัวที่ผู้สูงอายุอยู่ด้วยกันตามลำพัง คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกอายุตั้งแต่ 60ปีขึ้นไปตั้งแต่สองคนขึ้นไปอยู่ร่วมกันโดยไม่มีสมาชิกช่วงวัยอื่นอาศัยอยู่ด้วย

4) ครอบครัวคู่รักเพศเดียวกัน คือ ครอบครัวที่มีบุคคลเพศเดียวกันใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา

5) ครอบครัวผสม คือ ครอบครัวที่ชายหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย มีบุตรติดมา และได้สมรสหรืออยู่กันฉันสามีภริยาเป็นครอบครัวใหม่ และบุตรนั้นอาศัยอยู่ด้วยกัน

6) ครอบครัววัยรุ่น คือ ครอบครัวที่ชายและหญิงมีอายุต่ำกว่า 20 ปี ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภริยา

เนื่องด้วยวัตถุประสงค์ของการทบทวนนิยามและประเภทครอบครัวในครั้งนี้เป็นไปเพื่อให้มีขอบเขตในการจัดเก็บข้อมูลสถานการณ์ครอบครัวไทยจึงให้ความหมายครอบครัวที่ต้องมีความสัมพันธ์ ฉันสามีภริยา มีความผูกพันทางสายโลหิต ทางกฎหมายหรือเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ แต่เนื่องจากสถานการณ์ ทางสังคมมีแนวโน้มที่จะมีบุคคลที่อาศัยอยู่คนเดียวหรืออาศัยกับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติมากขึ้น จึงไม่ควรละเลยกลุ่ม ดังกล่าว โดยจัดอยู่ในกลุ่ม “ครัวเรือน”

ครัวเรือน หมายถึง หน่วยการอยู่อาศัย (unit of residence) ของบุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันและกินอยู่ร่วมกันในสถานที่เดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือทางเครือญาติ โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือทางเครือญาติโดยบุคคลเหล่านั้นจัดหาหรือใช้สิ่งอุปโภคบริโภคอันจำเป็นแก่การครองชีพร่วมกัน (ชาย โพธิ์สิตา, 2555) ประกอบด้วย

1) **ครัวเรือนคนเดียว** คือ ครัวเรือนที่บุคคลอาศัยอยู่คนเดียวตั้งแต่สามเดือนขึ้นไป (อ้างอิงจากการจัดเก็บข้อมูลสำมะโนประชากรชาวต่างชาติที่อยู่อาศัยในประเทศไทยเกิน 3 เดือนขึ้นไปของสำนักงาน สถิติแห่งชาติ เช่นเดียวกับกับเกณฑ์ในการทาสำมะโนประชากรของฮ่องกง และมาเลเซีย รวมทั้งสถาบันสถิติแห่งชาติของสหราชอาณาจักร)

2) **ครัวเรือนที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ** คือ ครัวเรือนที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปอาศัยอยู่ร่วมกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยา ไม่มีความผูกพันทางสายโลหิต และไม่มี ความเกี่ยวข้องเป็นเครือญาติ แต่มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกัน * หมายเหตุ สำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดเก็บข้อมูลสำมะโนประชากรชาวต่างชาติที่อยู่อาศัยในประเทศไทยเกิน 3 เดือนขึ้นไป เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่ผู้อยู่อาศัยมีการใช้เครื่องอุปโภคบริโภค รวมถึงการใช้สาธารณูปโภค ดังนั้น การอยู่อาศัยคนเดียวตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป จึงเป็นระยะเวลาที่แสดงเจตจำนงในการอาศัยอยู่คนเดียว เช่นเดียวกับกับเกณฑ์ในการทาสำมะโนประชากรของฮ่องกง และมาเลเซียที่จะนับรวมประชากรต่างชาติที่อยู่อาศัยในประเทศเกิน 3 เดือน รวมทั้งสถาบันสถิติแห่งชาติของสหราชอาณาจักรที่จะนับประชากรระยะสั้น (Short – Term Resident : STR) เพื่อการทาสำมะโนประชากรที่อยู่อาศัยในสหราชอาณาจักรตั้งแต่ 3 เดือน ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 12 เดือน ตามหลักเกณฑ์ขององค์การสหประชาชาติที่ได้ให้คานียามของผู้ย้ายถิ่นระยะสั้น (Short-Term Migrants : STM) ไว้ว่าบุคคลที่เดินทางจากถิ่นฐานโดยปกติของตน เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 3 เดือน แต่ไม่ถึง 1 ปี ที่ประชุมจึงเห็นควรให้ระบุระยะเวลา 3 เดือน เพื่อให้สามารถระบุได้ชัดเจนว่าการที่บุคคลอาศัย อยู่คนเดียวเป็นระยะเวลาเท่าใดจึงจะนับเป็นครัวเรือนคนเดียว

1.2 บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว คือ การรับรู้ของสมาชิกในครอบครัวต่อการดูแลซึ่งกันและกันในทางที่เหมาะสมประกอบด้วย การให้ความรัก ความอบอุ่น ให้กำลังใจ เอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ มีกิจกรรมที่ร่วมกัน ให้การศึกษา อบรมสั่งสอนกันให้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ค้ำครองให้เกิดความปลอดภัย ดูแลรักษายามเจ็บป่วย เป็นต้น ซึ่งจะยกตัวอย่างได้จากหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1.ดูแลทางด้านเสรีภาพ
- 2.เป็นที่พักพิงทั้งร่างกาย และจิตใจ
- 3.มีหน้าที่ร่วมกันในการทำงานในบ้าน
- 4.บุคคลในครอบครัวมีโอกาสร่วมสังสรรค์กันในบางครั้ง
- 5.ครอบครัวควรรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบ มีขอบเขตการบริหารในครอบครัว การมีระเบียบที่ให้ทุกคนอยู่ด้วยกันอย่างมั่นคง เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางที่ดีของครอบครัว ต่อไป
- 6.ทำหน้าที่ผลิตสมาชิกใหม่ของครอบครัว
- 7.ครอบครัวต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม
- 8.ครอบครัวควรมีศีลธรรมจรรยา

2.แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาครอบครัว

การทำร้ายร่างกายของสามีที่กระทำต่อภรรยา นั้น (อวัสดา จันทรแสนตอ, 2544) ได้แบ่งประเภทการทำร้ายไว้ 4 แบบ คือ

- 1.การทำร้ายร่างกาย
2. การข่มเหงทางเพศ
3. การทำลายข้าวของหรือทำร้ายสัตว์เลี้ยง
4. การทำร้ายจิตใจ เช่นใช้วาจาคุกคามทางอารมณ์ ทำให้ หวาดกลัว หวาดระแวง กังวล ไม่สบายใจ หรือความกดดันทางอารมณ์อื่น ๆ

2.1 ระยะเวลาต่างๆของ ความรุนแรง

มีร์ นา เบลค (อ้างใน อวัสดา จันทรแสนตอ 2544-93) ได้แบ่งระยะต่าง ๆ ของวัฏจักรความตึงนี้

2.1.1 ระยะก่อตัวสะสม เป็นระยะที่สะสมความตึงเครียดไว้เรื่อย ๆ โดยทั้งสองฝ่ายไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ ฝ่ายชายจะเริ่มเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่า ขณะที่ฝ่ายหญิงจะอ่อนอ่อนผ่อนตาม

2.1.2 ระยะเข้าควบคุม ฝ่ายที่มีอำนาจเหนือกว่าจะพยายามควบคุมอีกฝ่ายหนึ่ง

2.1.3 ระยะความรุนแรง ผู้มีอำนาจเหนือกว่าอาจแสดงออกในรูปทำร้าย ฝ่ายที่อ่อนแอต้องเซื่องซึม

2.1.4 ระยะขอลินดี ผู้ใช้ความรุนแรงจะเสียใจสำนึกผิดที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้จึงพยายามทำความดี โดยการขอโทษและสัญญาว่าจะไม่ทำอีกแต่ระยะนี้อาจมีบางครอบครัวเท่านั้น

2.1.5 ระยะหวานชื่น หลังจากเกิดความรุนแรงแล้ว มีการขอโทษและให้อภัยกัน แต่ปัญหาความตึงเครียดต่างๆ ยังคงอยู่ ซึ่งอาจจะกลับเข้าสู่ระยะก่อตัวสะสมอีกได้ ถ้าไม่แก้ปัญหา

3.แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐาน

3.1 พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์ มาจากคำสองคำ คือ คำว่านิติกับคำว่าวิทยาศาสตร์

นิติ เป็นเรื่องของกฎหมาย กฎปฏิบัติ ระเบียบแบบแผน เป็นเยี่ยงอย่าง ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิธีการปกครอง เครื่องแนะนำ และอุบายอันดี

วิทยาศาสตร์ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ตามธรรมชาติ และกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ อย่างมีขั้น มีตอน มีระเบียบแบบแผน มีเหตุและผล และหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ตามหลักวิชาการได้ เป็นวิชาที่ได้ศึกษาค้นคว้า มีหลักฐานและเหตุผล แล้วจัดเข้าอย่างเป็นระบบ เป็นวิชาที่ได้มาโดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย จนเป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปใช้ อ้างอิงได้

นิติวิทยาศาสตร์ จึงหมายถึง การใช้วิชาวิทยาศาสตร์ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง มาเพื่อตอบปัญหาทางกฎหมาย หรือแสวงหาข้อเท็จจริงทางกฎหมาย เพราะฉะนั้น ศาสตร์ทุกศาสตร์ที่สามารถแก้ไขข้อข้องใจ หรือสามารถมาตอบปัญหาทางกฎหมายได้ หรือ แสวงหาข้อเท็จจริงได้นั้น จึงเรียกว่านิติวิทยาศาสตร์ อาจจะเป็นวิทยาศาสตร์สาขาแพทยศาสตร์ นำมาเพื่อการตอบปัญหาทางกฎหมาย เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงทางกฎหมายที่เราเรียกว่า “นิติเวชศาสตร์” (Forensic Medicine) ก็เป็นสาขาหนึ่งของนิติวิทยาศาสตร์ ในต่างประเทศมีนิติวิทยาศาสตร์สาขาวิศวกรรมศาสตร์ ที่เรียกว่า “นิติวิศวกรรมศาสตร์” (Forensic Engineering) ซึ่งตรวจพิสูจน์ในคดีที่เกี่ยวข้องกับด้านวิศวกรรมศาสตร์ เช่น การตรวจยานยนตร์ในคดีจราจร การตรวจโครงสร้างอาคารเพื่อให้เห็นต่อกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ในปัจจุบันมีนิติวิทยาศาสตร์อีกสาขาหนึ่งที่เรารู้จักกันดีและมีการใช้มากขึ้นมาก ในโลกยุคสังคมออนไลน์และ IOT (Internet of Thing) คือ “นิติวิทยาศาสตร์ดิจิทัล” (Digital Forensic) ซึ่งมีความสำคัญมากในการคลี่คลายคดีทางเทคโนโลยี การสืบสวนสอบสวน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่างๆ รวมถึงภัยความมั่นคง ปัจจุบัน DSI ได้นำกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์มาดำเนินการสืบสวนสอบสวนหาความจริงในคดี หรืออาจกล่าวได้ว่า กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการสืบสวนสอบสวนแนวใหม่ เพราะกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักที่ศาลรับฟังนั่นเอง

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) หมายถึง การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้ เพื่อใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความเพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ (พัชรา สิ้นลอยมา, 2552)

3.2 ความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์จะมีความสำคัญขึ้นมาทันทีในยามที่ผู้คนขยายตัวที่จะเป็นพยานบุคคล เนื่องด้วยความหวังในความปลอดภัย ความอันตราย และไม่อยากเสียเวลา กล่าวได้ว่า “นิติศาสตร์” อันเป็น “หลักฐาน” สำคัญที่จะไขปริศนาในคดีต่างๆ เพียงเป็นที่รู้จักในวงกว้างของสังคมไทยได้ไม่นาน โดยเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่านิติวิทยาศาสตร์ ทั้งที่จริงศาสตร์แห่งการสืบสวนนี้ได้เข้ามาเป็นพื้นเฟืองของกระบวนการยุติธรรมไทยนานมาแล้วราว 70 ปีแล้ว

ความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ไปด้วยกันระหว่างวิทยาศาสตร์และนิติศาสตร์ เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นความสำคัญในการนำวิทยาศาสตร์มาใช้พิสูจน์ข้อกล่าวหาและข้อสงสัยในคดีต่างๆ จึงทำให้มีกองพิสูจน์หลักฐาน ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และมีมายาวนานราว 70 ปีแล้ว ไม่ใช่เพิ่งมีมาใช้นิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งการตรวจหาวัตถุพยานในทางนิติวิทยาศาสตร์ที่คุ้นเคยมาช้านาน ก็คือ การตรวจลายนิ้วมือ

ในปัจจุบันมีหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์กระจายอยู่แทบทุกจังหวัด และมีหน่วยงานใหญ่ตั้งอยู่ครบทั้ง 4 ภูมิภาค ซึ่งอนาคตจะพัฒนาหน่วยงานเหล่านี้ ให้มีขีดความสามารถเท่าเทียมกับส่วนกลาง สำหรับกระบวนการค้นหาความจริงสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ จากพยานหลักฐานในคดีต่างๆ นั้น เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ได้แก่ ร้อยเวร ช่างภาพ และผู้ช่วยจะได้ออกไปยังพื้นที่เกิดเหตุเพื่อเก็บหลักฐานต่างๆ แล้วส่งไปตรวจสอบ ทั้งนี้ ก็มีหลักฐานด้วยกันหลายอย่าง เช่น ลายนิ้วมือ คราบเลือด เศษสีเคลือบรถยนต์ที่เกิดอุบัติเหตุ รวมทั้งวัตถุพยานที่เป็นเอกสาร เป็นต้น ซึ่งมีหลายคดีที่คลี่คลายได้ด้วยกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การพิสูจน์คราบเลือด การพิสูจน์ DNA ของผู้ต้องหา การตรวจวิถีกระสุนปืน รอยนิ้วมือ เป็นต้น ทำให้วัตถุพยาน ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญทางนิติวิทยาศาสตร์มีความหมายต่อคดีมากขึ้น

ซึ่งความเป็นจริงในปัจจุบันได้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรมขึ้นมากมาย ซึ่งการที่จะนำตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันเพื่อพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ดังนั้นในหลายประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศญี่ปุ่น ยุโรป กระทั่งสหรัฐอเมริกา มีการนำความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ และมีการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการตรวจพิสูจน์หลักฐานให้เกิดผลที่ถูกต้องแม่นยำตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ผลอย่างที่ดียิ่งในการสืบสวนติดตามหาคนร้าย โดยเฉพาะ ในประเทศญี่ปุ่น เมื่อเกิดคดีฆาตกรรม ก็สามารถจับกุมคนร้ายได้ถึง 90% ด้วยการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ค้นคว้าวิจัยและผลิตขึ้นอย่างทันสมัย ร่วมกับหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์นี้ ให้บรรลุผลได้เป็นอย่างมาก จากประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น ได้นำหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ ดังนี้

1. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation and Forensic)
  2. การตรวจสอบลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า (Fingerprint, Palm print, Footprint)
  3. การตรวจสอบเอกสาร (Document) เช่น การตรวจสอบลายเซ็น การตรวจสอบลายมือ เป็นต้น
  4. การตรวจสอบอาวุธปืน และวิถีกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)
  5. การตรวจสอบทางเคมี (Forensic Chemistry) เช่น การตรวจวิเคราะห์ห้องค์ประกอบทางเคมีของสารต่างๆ เป็นต้น
  6. การตรวจสอบทางฟิสิกส์ (Forensic Physics) เช่น การตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนของรถยนต์ เป็นต้น
  7. การตรวจสอบทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence) เช่น การตรวจ DNA การตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ เป็นต้น
  8. การตรวจสอบทางนิติเวช (Forensic Medicine) เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี งานพิษสุนันบุคคล งานภาพการแพทย์ เป็นต้น
- ทั้งนี้โดยทั่วไปการพิจารณาประเภทของพยานวัตถุและจุดประสงค์ในการตรวจพิสูจน์นั้นสามารถแยกวิธีการออกได้ ดังต่อไปนี้
1. การตรวจโดยวิธีทางเคมี และชีววิทยา (Chemical and Biological Analysis)
  2. การตรวจโดยการใช้วิธีทางกายภาพ (Physical Experiments)
  3. การตรวจโดยใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ (Instrumental Analysis)

3.3 การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน

การทำงานระหว่างหน่วยงานด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ทำโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานสอบสวน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ) จะเป็นเจ้าของคดี มีหน้าที่ควบคุมสั่งการในสถานที่เกิดเหตุ สืบสวนสอบสวน มอบการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทำสำนวนคดีเพื่อส่งฟ้องต่อพนักงานอัยการ ในการเข้าที่เกิดเหตุ นั้น พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้ร้องขอให้หน่วยงานอื่นๆ มาร่วมปฏิบัติงานด้วย ได้แก่ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อมาทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำไปตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ เช่นกรณีมีการตายเกิดขึ้นด้วย พนักงานสอบสวนจะต้องร้องขอให้แพทย์นิติเวชที่สังกัดในสถาบันนิติเวชวิทยา สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ หรือโรงพยาบาลของรัฐแห่งต่างๆ มาทำการชันสูตรพลิกศพและผ่าศพเพื่อระบุสาเหตุการตาย เมื่อหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำการตรวจพิสูจน์ได้ทำการตรวจพิสูจน์อย่างครบถ้วนทุกสาขาแล้ว ก็จะส่งรายงานการตรวจพิสูจน์ศพ รายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และ

รายงานการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานต่างๆ ให้กับพนักงานสอบสวน เพื่อนำไปประกอบสำนวนฟ้องร้องต่อไป

ในกรณีความมั่นคงที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์จะเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุตามการร้องขอของเจ้าหน้าที่ทหารและพนักงานสอบสวนอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยจะนำพยานหลักฐานไปตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ และส่งรายงานการตรวจพิสูจน์ให้กับเจ้าหน้าที่ทหารและพนักงานสอบสวนเพื่อขยายผลและการส่งฟ้องต่อพนักงานอัยการต่อไป อนึ่งเนื่องจากคดีที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคดีอาชญากรรมต่อเนื่อง และมีความซับซ้อน รายงานที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ส่งให้กับพนักงานสอบสวนจะรวมถึงการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการขยายผลทางคดีและการส่งฟ้องด้วย

ในบางคดีที่ได้การพิจารณาว่าเป็นคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษจะรับโอนคดีมาดำเนินการสืบสวนสอบสวน โดยจะมีพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นผู้ทำหน้าที่รวบรวม สืบค้นสอบสวน และตรวจวิเคราะห์พยานหลักฐาน ในบางคดีนั้น กรมสอบสวนคดีพิเศษจะทำการร้องขอให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นร่วมในการสืบสวนสอบสวนคดีด้วย เช่น สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานอัยการสูงสุด อัยการทหาร และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ เป็นต้น เพื่อเข้าร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวบรวมพยานหลักฐาน และตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่มาร่วมปฏิบัติจะส่งรายงานการปฏิบัติงาน รายงานตรวจพิสูจน์ รายงานชั้นสูตรศพ หรือรายงานอื่นใด ให้กับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนำไปประกอบสำนวนฟ้อง การสอบสวนคดีพิเศษที่เป็นคดีความผิดทางอาญาที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ หรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม และคดีความผิดทางอาญาที่มีผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนจะต้องมีพนักงานอัยการหรืออัยการทหารมาสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษทุกคดี

สรุปได้ว่า ประเทศไทยมีองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมก็จะมีผลทำให้การทำงานต้องสอดคล้องกันและต้องประสานงานคดีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และรูปแบบจะออกมาในลักษณะทำงานเชื่อมโยงต่อกันมากกว่าการทำงานร่วมกัน ข้อดีที่เกิดขึ้น คือ การตรวจสอบที่นำมาซึ่งความโปร่งใสนั่นเอง

3.4 กระบวนการนิติวิทยาศาสตร์: พยานหลักฐานในชั้นศาล

การให้ความเห็นทางการแพทย์ เป็นเรื่องเหมือนศิลปะ เช่น การผ่าศพพบว่ามึร่องรอยกระดูกหัก มีภาวะกล้ามเนื้อหัวใจตาย มีเส้นเลือดในสมองแตก ในฐานะแพทย์ก็ต้องให้ความเห็นว่า น่าจะเสียชีวิตด้วยสาเหตุอะไร เนื่องจากอาจจะพบหลายสาเหตุ เช่น ผู้ตายอาจจะเสียชีวิตโดยอาการหัวใจวายมาก่อน แล้วขับรถไปชนภายหลังทำให้กระดูกหัก เลือดออกในสมอง แบบนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นแพทย์นิติเวชต้องให้ความเห็นตรง โดยอาศัยจากประสบการณ์และข้อมูลหลากหลายด้าน ประกอบกัน เพราะฉะนั้น งานนิติวิทยาศาสตร์จึงประกอบด้วย ศาสตร์ และศิลป์ โดยที่ไปที่ไปของวิชานิติวิทยาศาสตร์ เริ่มจากการตรวจที่เกิดเหตุ หลักการ คือ ถ้าใครสัมผัสอะไรจะต้องทิ้งร่องรอยไว้เสมอ นี่เป็นวิชาพิสูจน์หลักฐานของตำรวจที่สั่งสอนกันมา เมื่อได้พยานหลักฐานแล้วจึงส่งเข้าห้องปฏิบัติการ ได้ผลออกมาอย่างไรจึงส่งต่อไปยังศาล เป็นต้น

ในปัจจุบันนายความเป็นผู้มีความรอบรู้ โดยผู้พิพากษาเองก็ให้ความสนใจการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีมาตรฐานมาเป็นพยานศาลมากขึ้น ซึ่งในต่างประเทศเมื่อมีการสอบถามพยานผู้เชี่ยวชาญ พยานจะถูกซักถามเพื่อให้ศาลรับฟังเพื่อชั่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานอย่างเข้มข้น เช่น ปัจจุบันคุณหมอยังผ่าศพพิสูจน์อยู่หรือไม่ หากก้าวขึ้นเป็นระดับผู้บริหารมากกว่า 20 ปีแล้ว นั้นหมายความว่า ไม่ได้ลงมือผ่าศพพิสูจน์อีกเลย ดังนั้น ความเชี่ยวชาญเรื่องการผ่าศพในอดีตอาจจะด้อยประสิทธิภาพลง เช่นเดียวกับผู้ที่เรียนจบวิทยาศาสตร์และไปปฏิบัติหน้าที่ในแผนกเคมีเพื่อตรวจสอบสารพิษ ตรวจยาเสพติด ต่อมาอีกสองสามปีย้ายไปตรวจ DNA แล้วย้ายไปตรวจอาวุธปืนตามลำดับ เมื่อถูกอ้างเป็นพยานในคดีเรื่องเคมีในต่างประเทศพยานผู้เชี่ยวชาญผู้นี้จะไม่สามารถรับฟังได้ เพราะถือว่าในปัจจุบันด้อยสมรรถนะเรื่องการตรวจพิสูจน์เรื่องสารพิษแล้ว ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์ ในต่างประเทศในทุกๆ ปี หรือ 2 – 3 ปี จะมีการทดสอบความเชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์ ซึ่งใช้งบประมาณสูงมาก สถาบันนิติวิทยาศาสตร์จึงต้องใช้วิธีหมุนเวียนการทดสอบความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจพิสูจน์ โดยต้องทำคำขอไปที่ต่างประเทศ เพื่อให้ส่งวัตถุพยานมาให้ตรวจแล้วรายงานผลกลับไป จากนั้นทางต่างประเทศก็จะส่งคำตอบมาให้ว่าสิ่งที่รายงานผลไปนั้นถูกต้องหรือไม่ หากตรวจไม่ผ่าน ก็จะไม่อนุญาตให้เซ็นรายงานการตรวจพิสูจน์ ซึ่งจะมีผลต่อคำตอบแทนพิเศษด้วยในอนาคต

การตรวจสอบที่เกิดเหตุ เพื่อเก็บวัตถุพยาน เพื่อส่งตรวจ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก โดยจะต้องมีกระบวนการเก็บที่ถูกวิธี และปราศจากสิ่งปนเปื้อน ต้องตรวจอย่างละเอียด และต้องดูลักษณะทุกอย่าง เช่น ลักษณะเส้นใย หากเป็นเบาะรถยนต์ จะต้องเก็บเส้นใยที่ติดบริเวณเบาะรถยนต์ แล้วนำไปตรวจโดยกล้องจุลทรรศน์ และทางฟิสิกส์ เพราะว่าเส้นใยเสื้อผ้าของคนทุกคนจะมีลักษณะเฉพาะเสมอ ซึ่งอาจสามารถระบุได้เลยว่า บุคคลนี้เคยนั่งรถยนต์คันนี้มาก่อนหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่นในคดีทางจังหวัดชายแดนใต้ เราสามารถตามตัวผู้ต้องสงสัยโดยมีหลักฐานทางนิติ

วิทยาศาสตร์ คือ การตรวจเส้นใยจากเสื้อผ้าชิ้นนั้น แม้ว่าเขาปฏิเสธในตอนต้น แต่เมื่อใช้การตรวจทางฟิสิกส์จะพบว่า ผู้ต้องสงสัยนั่งรถยนต์คันนี้จริงหรือไม่

โดยปกติแล้วในต่างประเทศ เมื่อมีเหตุเกิดขึ้น เขาจะต้องปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุอย่างแน่นหนาเป็นอันดับแรก เพื่อไม่ให้ผู้อื่นเข้าไปยุ่งวุ่นวาย ทำลายหลักฐาน โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในที่เกิดเหตุสามารถนำเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ ขณะเดียวกันสิ่งที่ไม่ปรากฏในที่เกิดเหตุ แต่ไปปรากฏเพิ่มเติมในสำนวนภายหลัง ศาลไม่อาจรับฟังได้ เช่น ขณะตรวจสถานที่เกิดเหตุในตอนแรกไม่พบกันบูห์ แต่ต่อมาตรวจพบกันบูห์แล้วพบว่า มี DNA ตรงกับนาย A ตรงนี้ศาลจะตั้งคำถามว่า ทำไมหลักฐานชิ้นนี้ไม่มีปรากฏในตอนแรก ดังนั้นจึงรับฟังไม่ได้ เพราะฉะนั้นการตรวจที่เกิดเหตุมีผลกระทบต่อรูปคดีมาก หากมาขอเพิ่มเติมพยานหลักฐานในภายหลังก็อาจเป็นเหตุให้ชวนสงสัยได้ อีกประการคือ เมื่อเจอหลักฐานแล้วแล้วมีใครไปสัมผัสหรือไม่ ถ้ามีใครไปสัมผัสวัตถุพยานก็จะเปลี่ยน เช่น DNA แทนที่จะเป็นของบุคคลเพียงคนเดียวกลายเป็น DNA ของบุคคล 2 คน หรือ 3 คน แล้วใครเป็นผู้ก่อเหตุกันแน่ นั่น หากเป็นดังนี้แล้วศาลอาจยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับผู้เสียหาย

กระบวนการเก็บพยานหลักฐาน หากไม่ทำตามมาตรฐาน การได้มาซึ่งพยานหลักฐานก็จะไม่มีน้ำหนักหรือมีน้ำหนักน้อย เป็นเหตุให้ศาลใช้ดุลยพินิจไปอีกทางหนึ่ง สิ่งนี้เรียกว่า Chain of custody หรือห่วงโซ่พยาน โดยการบรรจุหีบห่อก็มีส่วนสำคัญ ในอดีตการบรรจุวัตถุพยานจะใส่ในถุงกระดาษหรือใส่ถุงทั่วไป ซึ่งถุงนั้นอาจเคยใส่วัตถุพยานอื่นมาก่อน แล้วเอามาใช้ซ้ำก็ทำให้ศาลรับฟังไม่ได้ ถือว่าไม่มีมาตรฐาน ถุงบรรจุวัตถุพยานต้องใช้เพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง ห้ามนำกลับมาใช้ซ้ำ หีบห่อต้องมีมาตรฐาน ถ้าหีบห่อสามารถเปิดแล้วบรรจุกลับไปเป็นเหมือนเดิมได้ แสดงว่าเป็นหีบห่อที่ไม่มีมาตรฐาน ในปัจจุบันจึงมีบาร์โค้ดบนซอง เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานกระบวนการส่งตรวจวัตถุพยานในทุกขั้นตอน

การตรวจทางนิติเวชคลินิก กรณีผู้เสียหายหรือผู้ต้องสงสัยถูกส่งตัวมาตรวจร่างกาย เช่น คดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งหมอนิติเวชจะต้องตรวจร่องรอยการร่วมประเวณี ตรวจหาวัตถุพยาน คราบอสุจิหรือสารคัดหลั่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีอายุหรือระยะเวลา เช่น สเปิร์ม มีอายุในช่องคลอดผู้หญิงได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง ส่วนตัวอสุจิที่ตายแล้ว เคยมีรายงานว่าพบในช่องคลอดผู้หญิงได้ถึง 7 วัน แต่มีโอกาสน้อย ส่วนใหญ่การพิสูจน์ในคดีดังกล่าวมักจะใช้วิธีการทางเคมี คือ ตรวจหาเอนไซม์เอซิดฟอสฟาเทส (acid phosphatase test) ซึ่งจะซึ่งจะให้ผลบวกภายใน 72 ชั่วโมงหลังจากที่มีการร่วมประเวณี แต่อาจจะให้ผลบวกเทียมกับน้ำคั่งหลังในช่องคลอด (vaginal discharge) โดยที่วิธีนี้ยังถือว่าเป็นวิธีการตรวจมาตรฐาน (gold standard method)

นอกจากนี้ ยังมีกรณีตรวจ DNA นอกเหนือไปจากตรวจจากช่องคลอดแล้ว ยังสามารถตรวจจากบริเวณอื่นได้ด้วย เช่น บริเวณก้น ใบหู หน้าอก หรือบริเวณใดก็ตามที่มีสารคัดหลั่งของผู้ชายไปปรากฏ เช่น น้ำลาย เพราะฉะนั้นเวลาที่ตรวจ พยาบาลจะสอบถามลักษณะของการชำรุดชำร่าทำชำเรา หากมีการกัณฑ์ใบหู มีการมาใช้ปากกับบริเวณหน้าอกหรือหน้าท้องก็สามารถเก็บหลักฐานไปตรวจได้

งานนิติวิทยาศาสตร์ ไม่เพียงแต่ช่วยไขคดีด้วยการตรวจ DNA เพื่อหาผู้กระทำความผิดตัวจริงเท่านั้น แต่มีการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพ การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า การตรวจเอกสาร การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืนของกลาง การตรวจทางเคมี การตรวจทางฟิสิกส์ การตรวจทางชีววิทยา ซึ่งความสำเร็จของคดีพิเศษในช่วงที่ผ่านมา ได้ใช้กระบวนการตรวจพิสูจน์หลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการค้นหาความจริงในคดีมาแล้วทั้งสิ้น

4.แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย

ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ทั้งในกระบวนการยุติธรรมหลัก ก็คือ การเริ่มที่พนักงานสอบสวน อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ โดยมีนายความเป็นผู้ตรวจสอบความยุติธรรม มีระยะเวลายาวนาน และกระบวนการยุติธรรมมีความเหลื่อมล้ำกันในทุกขั้นตอนจนถึงขั้นสืบพยานหลักฐานในชั้นศาลก่อนพิจารณาตัดสินคดีที่ศาลชั้นต้น แล้วมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ ในศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา ที่ต้องใช้ดุลยพินิจอย่างเข้มงวดตามหลักสุจริตและหลักนิติธรรม เนื่องจากงบประมาณอันจำกัด ด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่ทรงคุณค่า และการขยายหน่วยปฏิบัติที่รัฐบาลควบคุมตามนโยบายทางการเมืองผ่านรัฐสภาที่รัฐบาลคุมเสียงข้างมากมาโดยตลอด และยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมที่ใช้อำนาจของรัฐสภา ตรวจสอบรัฐบาลที่กระทำทุจริตไม่เป็นผล จนต้องอ้อมไปใช้กระบวนการตรวจสอบดำเนินคดีขององค์กรอิสระ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ศาลปกครองสูงสุด ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบได้อีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งให้ผลเร็วกว่ากระบวนการยุติธรรมปกติ เช่น การพิจารณาโดยคณะผู้พิพากษาศาลฎีกาในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีผลบังคับใช้ทันที ไม่มีการอุทธรณ์ หรือฎีกาอีก

สำหรับปัญหาสำคัญในกระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่ในสังคมมานาน คือ อิทธิพลท้องถิ่นทำให้ประชาชนที่เดือดร้อนถูกละเมิดสิทธิไม่กล้าแจ้งความดำเนินคดี เพราะเกรงกลัวเรื่องความปลอดภัยในชีวิตของตนเอง ครอบครัว และอาจมีผลในการดำเนินชีวิตปกติในอนาคต โดยจะหวังพึ่งพาดำรงก็ไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะปกป้องคุ้มครอง และดำเนินคดีได้อย่างทั่วถึง ตามสภาพการปกครองของแต่ละท้องถิ่น ปัญหาต่อมาก็คือ ขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมที่แตกต่างกับตามฐานะของผู้ต้อง

สงสัย ผู้ต้องหาและผู้เสียหายที่มีโอกาสรับความช่วยเหลือจากทนายความที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญสูง มีโอกาสได้ค้นหาพิสูจนพยานหลักฐานเพื่อหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ อีกทั้งยังมีโอกาสได้รับการประกันตัวในขณะดำเนินคดีทุกชั้นตอน และยังมีความหวังสุดท้ายในราชทัณฑ์ที่จะได้รับโทษน้อยที่สุด จากคำพิพากษาที่มีระเบียบปฏิบัติปกติ ซึ่งทำให้นักโทษประหารชีวิตไม่ถูกประหารชีวิต แต่ติดคุกในระยะเวลาไม่ถึง 15 ปีแทน ก็มีโอกาสออกมารับจ้างฆ่าคนได้อีกครั้ง และถ้าอายุยังน้อยก็อาจมีโอกาสนับถือการครั้งที่ 3 ครั้งที่ 4 ได้อีกอย่างแนบเนียนขึ้นจากประสบการณ์ 2 ครั้งที่ผ่านมาทั้งในและนอกคุก เนื่องจาก กระบวนการยุติธรรมเป็นส่วนสำคัญในหลักนิติธรรมที่คุ้มครองสิทธิ ความเสมอภาคของประชาชนอย่างทั่วถึง การสร้างมาตรฐานความยุติธรรมให้แก่ประชาชนทุกคนจึงจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยไทยก้าวสู่ระดับสากลได้ โดยตั้งความหวังไว้ในเวลา 18 ปี ทั้งนี้ที่รัฐบาลจะสร้างประชาชนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความเข้าใจ ยอมรับ ระบอบประชาธิปไตย นำไปปฏิบัติตามกฎหมายจนเกิดจิตสำนึก และลดจำนวนข้าราชการที่ไม่ยึดหลักคุณธรรมให้เหลือน้อยที่สุด รวมถึงนักการเมืองและอิทธิพลท้องถิ่นด้วยกระบวนการยุติธรรมที่เฉียบขาด โดยนับจากวันนี้เป็นการเริ่มต้นจากการสร้างรัฐธรรมนูญที่ประชาชนยอมรับด้วยความขัดแย้งน้อยที่สุด และหวังว่าจะเต็มประสิทธิภาพของรัฐธรรมนูญฉบับเพิ่มเป็นนิติบัญญัติที่เป็นอิสระจากนักการเมืองอย่างเด็ดขาด

4.1 ความหมายของกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรม มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า “วิธีดำเนินการให้ ความคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และให้เป็นธรรมในทางกฎหมายแก่บุคคล” โดยมีบุคลากรและองค์กร หรือสถาบันต่างๆ ทำหน้าที่บริหารงานยุติธรรม ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ ศาลกระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์

โดยสรุปได้ว่า “กระบวนการยุติธรรม” หมายถึง วิธีที่รัฐให้ความยุติธรรมแก่พลเมืองผู้มีอรรถคดี โดยผ่านองค์กร สถาบันต่างๆ และบุคลากรที่กฎหมายให้อำนาจไว้

กระบวนการยุติธรรมที่สำคัญ ได้แก่

4.1.1 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นกระบวนการสำหรับดำเนินคดีอาญา กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำผิดทางอาญาแล้ว การนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษจะต้องกระทำตามบทบัญญัติที่กำหนดวิธีดำเนินคดีอาญามีอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีหลักการดังนี้

1. บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ตำรวจ อัยการ ศาล และพนักงานราชทัณฑ์

2. เมื่อมีความผิดอาญาเกิดขึ้น ก็จะต้องมีการสืบสวน และสอบสวน เกี่ยวกับความผิดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากนั้นพนักงานอัยการจึงจะฟ้องคดีอาญาต่อศาล หรือในบางกรณีผู้เสียหายจะฟ้องต่อศาลโดยตรงก็ได้

3. ในคดีอาญานั้นการพิจารณาสืบพยานของศาลจะต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชน และต่อหน้าผู้เสียหาย

4. ในคดีอาญาเมื่อมีคำพิพากษาแล้วจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาโดยไม่มีชักช้า

สาระสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา คือ กฎหมายที่ว่าด้วยวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญามาลงโทษ กฎหมายนี้เรียกว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สาระสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะกล่าวถึงการจับกุมผู้กระทำความผิด การสืบสวนคดีอาญา การสอบสวนคดีอาญา การฟ้องคดีอาญา การพิจารณาคดีอาญา การพิพากษาคดีอาญา และการบังคับคดีอาญา

4.2.1 กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง เป็นกระบวนการสำหรับดำเนินคดีแพ่ง เช่น กรณีผิดสัญญา ซึ่ง

เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายแพ่ง การที่จะบังคับให้ฝ่ายที่ผิดสัญญาชดใช้ค่าเสียหายจะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง มีหลักการ คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ได้แก่ ผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ผู้เสียหาย คู่ความ ศาล เจ้าพนักงานบังคับคดี และในบางกรณีมีอัยการเข้าเกี่ยวข้องด้วยกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งเริ่มต้น โดยคู่ความเสนอคำฟ้องต่อศาล จากนั้นศาลจะทำการพิพากษาคดี และเจ้าพนักงานบังคับคดีจะเป็นผู้จัดการบังคับให้บรรลุผลตามคำพิพากษา การพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น จะต้องกระทำในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้าคู่ความที่มาศาล แต่ในศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกานั้นไม่จำเป็นต้องกระทำโดยเปิดเผย ศาลเพียงแต่พิจารณาจากพยานหลักฐานในสำนวนก็วินิจฉัยคดีได้ การบังคับคดีแพ่งนั้นจะทำต่อเมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ยอมปฏิบัติตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล หรือในบางกรณีถ้าไม่อาจปฏิบัติดังกล่าวได้ศาลอาจมีคำสั่งให้จับกุมขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้

สาระสำคัญของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่ง คือ กฎหมายที่ว่าด้วยระเบียบวิธีการดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดี และบังคับคดีในกรณีที่มีข้อพิพาทโต้แย้งสิทธิกันในทางแพ่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ กฎหมายที่ว่าด้วยการบังคับสิทธิและหน้าที่ของเอกชนในทางแพ่งนั่นเอง กฎหมายนี้ได้แก่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งถือเป็นสาขาหนึ่งของกฎหมายมหาชน เหตุที่จัดกฎหมายนี้เป็นกฎหมายมหาชน เพราะพิจารณาในแง่ที่ว่าคู่กรณีที่จะให้การ เป็นไปตามสิทธิซึ่งบังคับเองไม่ได้ แต่ต้องมาขอความช่วยเหลือจากศาลของรัฐ จึงเข้าลักษณะเป็น กฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎรในฐานะที่รัฐมีอำนาจเหนือราษฎร

วิรัตน์ พาณิชยพงษ์ (ม.ป.ป) ได้สรุปไว้ว่าการที่สังคมกล่าวถึงกระบวนการยุติธรรมไทยในปัจจุบันว่าเป็นความเหลื่อมล้ำ หรือมี 2 มาตรฐานนั้น ไม่เพียงแต่จะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในสังคมไทยเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาแนวความคิด หรือความเข้าใจในเรื่องกฎหมายและรัฐที่คลาดเคลื่อนอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจที่ว่า “ความยุติธรรมทางกฎหมายกับความยุติธรรมทางสังคม” ไม่ใช่เรื่องเดียวกัน ซึ่งก่อให้เกิดข้อสงสัยแก่ประชาชนว่าเหตุใดกฎหมายจึงไม่นำมาซึ่งความยุติธรรม ความเสมอภาค ความอยู่ดีกินดีและสภาพแวดล้อมหรือคุณภาพชีวิตที่ดีแต่กลับต้องถูกกลืนรอง สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล “Justice for All, All for Justice” หากจะแปลเป็นภาษาไทยควรจะมีความหมายว่า

“Justice for All” คือ ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยไม่มี ความเหลื่อมล้ำ และ “All for Justice” คือ สรรพกำลังต่างๆ ของสังคมต้องเอาไปใช้เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งกระบวนการ ยุติธรรมในสังคมไทยนั้นหากพิจารณาแล้วจะพบว่า มีปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ

- 1) ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงความยุติธรรมของคนกลุ่มต่างๆ
- 2) ปัญหาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งโดยทั่วไปจะมองว่าเรื่องความเหลื่อมล้ำนั้น เป็นปัญหาที่ใหญ่กว่าเรื่องความมีประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม แต่ความเป็นจริงแล้วนับว่าเป็น ปัญหาที่ไม่น้อยไปกว่ากัน

5.แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยในประเทศไทย

5.1 ความหมายของการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท

5.1.1 ความหมายของการไกล่เกลี่ยตามความเห็นของนักวิชาการไทย

จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องปรากฏความเห็นดังนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ได้ให้ความหมายคำว่า “ไกล่เกลี่ย” ไว้ว่า “พูดจา ให้ปรองดองกัน พูดจาให้ตกลงกันทำให้เรียบร้อย ทำให้มีส่วนเสมอกัน”

ศิริพร วัชรินทร์ (2556) “การไกล่เกลี่ย” คือ กระบวนการระงับข้อพิพาทระหว่างคู่ความโดยมีคนกลางช่วยเหลือแนะนำ เจรจาต่อรองกับคู่ความเพื่อระงับข้อพิพาท การไกล่เกลี่ยเจรจาท่อนรองกับคู่ความให้เกิดโอกาสในการตกลงได้มากขึ้น

ดังนั้นการมีคนกลางเข้าไกล่เกลี่ยช่วยเหลือให้คู่ความได้เข้าใจในปัญหาที่พิพาท เจรจาท่อนรองลดทิวและอารมณ์โกรธของคู่ความหาทางออกเป็นการแก้ปัญหาอุปสรรคการเจรจาท่อนรองและสามารถยุติข้อพิพาทเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

ริมาพร ทวีชัยทศพล (2555) ข้อพิพาท หมายถึง ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิ หรือหน้าที่และความรับผิดชอบของคู่กรณีพิพาทในทางแพ่งหรือทางอาญาหรือทั้งทางแพ่งและทางอาญา หรือทางกฎหมายปกครองหรือทางกฎหมายมหาชนอื่นๆและกฎหมายได้กำหนดกระบวนการระงับข้อพิพาทที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของข้อพิพาทและการระงับข้อพิพาท หมายถึง การทำให้ข้อพิพาททางกฎหมายสิ้นสุดลงโดยคู่กรณีพิพาทไม่นำข้อพิพาทไปดำเนินการฟ้องร้องหรือเรียกร้องสิทธิต่อกัน

เกษม คมสัต์ยธรรม (2552, น. 47) การประนีประนอมข้อพิพาทหมายถึง การที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งที่มีอยู่หรือจะมีขึ้นให้เสร็จไปด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กันและกันหรือการที่บุคคลหรือองค์กรตัวแทนเข้าไปเกี่ยวข้องเข้าไปแทรกแซงหรือเข้าไปอยู่กลางระหว่างบุคคลสองคนหรือสองฝ่าย เพื่อจัดข้อขัดแย้งหรือสร้างความปรองดอง ทั้งนี้ โดยไม่มีการใช้อำนาจบังคับไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม คณะทำงานโครงการพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชน

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Conciliation) หมายถึง การบรรเทาผลกระทบและการทำความเข้าใจ หรือ ความเข้าใจ บางครั้งเป็นการบำบัดเพื่อบรรเทาปัญหาทางอารมณ์ หรือทางร่างกาย และเพื่อปรับตัว ต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการประนีประนอมข้อพิพาทอาจเกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยไปพร้อมกันในการประนีประนอมข้อพิพาทนั้น บุคคลที่สามเข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์ ในการเจรจาสูงมากและมีบทบาทที่ไม่จำกัดอยู่เพียงการเป็นผู้ประสานงาน(Facilitator)ในการไกล่เกลี่ยเท่านั้น

มนตรี ศิลป์มหาบัณฑิต (2550, น. 15) ในประเทศไทยความหมายของการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการประนีประนอมข้อพิพาทไม่ได้มีความหมายแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ซึ่งต่างจากต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาที่ความหมายหรือกระบวนการของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Mediation) และการประนีประนอมข้อพิพาท (Conciliation) มีความหมายแยกออกจากกัน โดยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Mediation) เป็นวิธีการที่ให้ความสำคัญกับคู่ความในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการเจรจาด้วยตนเอง โดยส่วนใหญ่ไม่ได้กระทำผ่านทนายความและผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทั้งสองฝ่ายในการหาข้อตกลงร่วมกัน สำหรับกระบวนการประนีประนอมข้อพิพาท (Conciliation) นั้นมักกระทำผ่านทนายความผู้มีประสบการณ์จะทำหน้าที่ในการแยกแยะประเด็นปัญหา และประเมินจุดอ่อนจุดแข็งของคู่ความแต่ละฝ่ายและพยายามหาข้อตกลงระหว่างกันกล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาจากความหมายของนักวิชาการไทย การไกล่เกลี่ยหรือการประนีประนอมข้อพิพาท จะประกอบไปด้วยบุคคลสามฝ่าย ขึ้นไป โดยบุคคลสองฝ่ายเกิดความขัดแย้งกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและมีความสมัครใจด้วยกันทั้งคู่ในอันที่หาแนวทางร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่สามารถยอมรับหรือมีความพึงพอใจกันทั้งสองฝ่าย โดยบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมิได้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องทำหน้าที่เป็นคนกลางในการให้ความช่วยเหลือแนะนำแนวทางที่เป็น ประโยชน์และเป็นทางออกสู่ข้อยุติอันเป็นที่พึงพอใจต่อคู่ขัดแย้งทุกฝ่าย โดยคนที่ทำหน้าที่เป็น คนกลางนั้น ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจใด ๆ อำนาจในการตัดสินใจคงอยู่ที่คู่พิพาททั้งสองฝ่าย

5.1.2 ความหมายของการไกล่เกลี่ยตามความเห็นของสากล

การไกล่เกลี่ย (Mediation) เป็นกระบวนการที่ใช้แก้ปัญหาความขัดแย้งหรือระงับข้อพิพาทระหว่างบุคคล ซึ่งมีความหมายตามความเห็นของนักวิชาการ ดังนี้ พจนานุกรม

5. การไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีครอบครัวของประเทศไทย

5.1 ประวัติความเป็นมาของศูนย์ประนีประนอมคดีครอบครัว (ศาลคดีเยาวชนและครอบครัวกลาง) ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางได้เปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 ซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และคดีแพ่งเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน แยกจากคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป เพราะเด็กและเยาวชนมีวิธีพิจารณาที่แตกต่างจากวิธีพิจารณาคดีแพ่งและอาญาทั่วไป โดยคำนึงถึงอนาคตเด็ก และเยาวชนเป็นสำคัญ ส่วนคดีที่เกี่ยวกับปัญหาข้อพิพาทในครอบครัว (คดีครอบครัว) ยังคงพิจารณา พิพากษาแยกเช่น คดีแพ่งสามัญ ทำให้คดีครอบครัวที่ขึ้นสู่ศาลในช่วงนั้นไม่ได้รับการพิจารณาพิพากษา คดีโดยวิธีพิจารณาที่เฉพาะ กล่าวคือ ไม่มีบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในด้านครอบครัวพิจารณา พิพากษาร่วมกับผู้พิพากษา ดังนั้นการพิจารณาพิพากษาจึงมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของ เด็กและ เยาวชนอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ ศาลยุติธรรมจึงเล็งเห็นว่าปัญหาในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นปัญหา ระหว่างสามีภรรยา หรือ บิดามารดา ที่เรียกว่า คดีครอบครัวนั้น เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ในการกระทำความผิด

ของเด็กและเยาวชนเช่นเดียวกันจึงเห็นสมควรจะนำคดีครอบครัวมาเป็นหนึ่งในอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชน เพื่อให้ได้มีการพิจารณาพิพากษาคดีโดยเฉพาะ จึงได้ประกาศ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว โดยมุ่งที่จะสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส และรักษาความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวซึ่งหากไม่อาจรักษาสถานภาพการสมรสได้ ก็ให้การหย่าร้างเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและเสียหายน้อยที่สุด

โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพ และอนาคตของบุตรเป็นสำคัญ โดยกฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้ การพิจารณาคดีครอบครัวเน้นไปในเรื่องของการเจรจาไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ประนีประนอมยอมความกัน การไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการช่วยเหลือสามีภรรยาให้สามารถปรองดองกัน และฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทั้งเป็นการสร้างสัมพันธ์ที่อบอุ่นกับบุตรด้วย ในปี พ.ศ. 2549 ศาลเยาวชนและครอบครัวได้มีการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทขึ้นตามนโยบายสำนักงานศาลยุติธรรม โดยทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวและ คดีอาญาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและ ครอบครัวฯ ฉบับเดิม ซึ่งในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวฉบับใหม่นี้ได้บัญญัติให้ ศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องนำคดีครอบครัวที่มีข้อพิพาทเข้าสู่ระบบการไกล่เกลี่ยทุกคดี โดยให้ มีการแต่งตั้งผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวขึ้นรวมทั้งกำหนดบทบาทและภารกิจให้ศาลเยาวชนและ ครอบครัวแต่ละจังหวัดมีหน้าที่รับผิดชอบผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวในแต่ละศาล ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวนั้นเป็นผู้ประนีประนอม

ซึ่งแยกจากผู้ประนีประนอมที่ขึ้นทะเบียนของสำนักทะเบียนข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม และ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางยังมีการปฏิบัติงานตามข้อบังคับประธานศาลฎีกา ว่าด้วยฟื้นความรู้หลักเกณฑ์ และวิธีการจดทะเบียนและลบชื่อออกจากทะเบียน ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว พ.ศ. 2554 โดยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการอบรมและฝึกปฏิบัติ ผู้ขอจดทะเบียน ผู้ประนีประนอมรวมทั้งพัฒนาระบบงานไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวของศาลเยาวชนและครอบครัวให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ ดังนั้นศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจึงจัดตั้งศูนย์ประนีประนอมคดีครอบครัวประจำศาลเยาวชนและครอบครัวกลางขึ้นเพื่อรองรับภารกิจดังกล่าว ปัจจุบันศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเปิดดำเนินการ 2 แห่ง ได้แก่

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ตั้งอยู่ที่ถนนกำแพงเพชร แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 มีเขตอำนาจ 44 เขตในกรุงเทพมหานคร และศาลเยาวชนและครอบครัว (สาขามีนบุรี) ตั้งอยู่ที่ถนนสีหบุรานุกิจ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 10510 มีเขตอำนาจ 9 เขต ในกรุงเทพมหานคร ดังนี้ (1.)เขตมีนบุรี (2.)เขตคลองสามวา (3.)เขตคันนายาว (4.)เขต

บางเขน (เฉพาะแขวงท่าแร้ง) (5.)เขตลาดกระบัง (6.)เขตลาดพร้าว (เฉพาะแขวงจรเข้บัว) (7.)เขตสะพานสูง (8.)เขตสายไหม (เฉพาะในแขวงสายไหมและแขวงออเงิน) (9.)เขตหนองจอก

5.2 ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยพินัยกรรมหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนและลบชื่อออกจากทะเบียน ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว พ.ศ.2554 ได้กำหนด คุณสมบัติของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวไว้ดังนี้

5.2.1 คุณสมบัติ

- (1) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยคดีไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือเป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ปีที่ 6 หรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยคดีไม่น้อยกว่า 5 ปี
- (2) มีสัญชาติไทย
- (3) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ยื่นคำขอจดทะเบียน ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว
- (4) มีอัยการช่วย บุคลิกภาพ และความประพฤติเหมาะสมแก่การไกล่เกลี่ย คดีครอบครัว
- (5) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (6) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (7) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของสำนักงานศาลยุติธรรม
- (8) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ ไว้ก่อน
- (9) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีของสังคม
- (10) ไม่เป็นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (11) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (12) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ โทษ
- (13) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
- (14) ไม่เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการหรือ เข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ

5.2.2 พื้นความรู้

นอกจากจะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์อันเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยคดีไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือเป็นผู้สำเร็จการศึกษา ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยคดีไม่น้อยกว่า 5 ปี แล้วนั้น ผู้ที่จะสามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวยังต้องผ่านการฝึกและอบรม อย่างน้อยในเนื้อหาวิชา ดังนี้

- (1) บทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัว
- (2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว
- (3) หลักการพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
- (4) เทคนิคและวิธีการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว
- (5) จิตวิทยาการให้คำปรึกษาคดีครอบครัว
- (6) สาเหตุแห่งความรุนแรงในครอบครัว
- (7) การปรับปรุงความสัมพันธ์ในครอบครัว
- (8) จริยธรรมผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

การฝึกและอบรมในเนื้อหาวิชาดังกล่าว พร้อมทั้งการฝึกปฏิบัติกฎหมายกำหนดให้อยู่ในความรับผิดชอบดำเนินการของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง รวมถึงการพัฒนาระบบงานไกล่เกลี่ยของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ

5.2.3 การจดทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว

การจดทะเบียนผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวมีขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ผู้ที่ประสงค์ขอจดทะเบียนเป็นผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กล่าวมาในข้อ 5.2.1 และข้อ 5.2.2 จะต้องยื่นคำขอจดทะเบียน ต่อผู้อำนวยการสำนักอำนาจการประจำศาลเยาวชนและครอบครัว หรือผู้อำนวยการสำนักงานประจำ ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยต้องยื่นหลักฐาน ดังนี้

- (1) สำเนาทะเบียนบ้าน
- (2) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- (3) สำเนาเอกสารแสดงคุณวุฒิ
- (4) เอกสารที่แสดงถึงประสบการณ์อันเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยคดีหรือประสบการณ์ ในการไกล่เกลี่ยคดีจากหน่วยงาน องค์กรหรือบุคคลที่ร่วมกิจกรรม โดยเอกสาร ดังกล่าวให้ระบุรายละเอียดลักษณะของประสบการณ์ดังกล่าวไว้ด้วย แล้วแต่กรณี

2. ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัว หรือ ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลเยาวชนและครอบครัว มีหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอ จดทะเบียนเพื่อน นำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารงานใกล้เคียงประจำศาลเยาวชนและครอบครัว กลั่นกรองและทำความเข้าใจเสนอต่อผู้รับผิดชอบราชการศาล และดำเนินการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติในเนื้อหาวิชาดังกล่าวในข้อ 5.2.2

ทั้งนี้ ผู้มีสิทธิเข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติต้องเข้ารับการอบรมและ ฝึกปฏิบัติ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80ของระยะเวลาการอบรมและฝึกปฏิบัติทั้งหมดและต้องผ่านการทดสอบตามวิธีการ และมาตรฐานการประเมินผลที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางกำหนด

3. ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัว หรือ ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลเยาวชนและครอบครัว เสนอรายชื่อผู้ผ่านการทดสอบต่อ คณะกรรมการบริหารงานใกล้เคียง ประจำศาลเยาวชนและครอบครัวกลั่นกรองและทำความเข้าใจเสนอต่อผู้รับผิดชอบราชการศาล เพื่อพิจารณารับจดทะเบียน ทั้งนี้ ในการพิจารณารับจดทะเบียนผู้รับผิดชอบราชการศาลจะต้องคำนึงถึงความพร้อมที่จะอุทิศเวลา ให้แก่การปฏิบัติหน้าที่ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว และการประกอบอาชีพหรือการประกอบกิจการใดของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว อันจะกระทบถึงเกียรติศักดิ์แห่งศาลยุติธรรมด้วย การพิจารณารับจดทะเบียนบุคคลใดเป็นผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัวให้เป็นดุลพินิจของผู้รับผิดชอบราชการศาล โดยคำวินิจฉัยของผู้รับผิดชอบราชการศาล ถือเป็นที่สุด

4. ศาลเยาวชนและครอบครัว มีหน้าที่จัดทำทะเบียนผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัวของแต่ละศาล และทะเบียนดังกล่าวสิ้นผลหรือหมดอายุลง เมื่อกำหนดครบ 3 ปี นับตั้งแต่วันจัดทำทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว แต่ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวก็ยังคงต้องทำหน้าที่ ต่อไปจนกว่าจะมีการจัดทำทะเบียนประนีประนอมคดีครอบครัวฉบับใหม่ กรณีที่ทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวหมดอายุตามระยะเวลา 3 ปี ดังกล่าว ไม่กระทบถึงคดีครอบครัวที่อยู่ระหว่างการใกล้เคียง ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวนั้น ยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น ต่อไปจนการใกล้เคียงยุติ เว้นแต่ผู้รับผิดชอบราชการศาลจะมีคำสั่ง เป็นอย่างอื่น

ทั้งนี้ผู้ที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวแล้ว สามารถยื่นคำขอจดทะเบียนได้อีก ยกเว้น ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวที่เคยถูกลบชื่อออกจาก ทะเบียน ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว หรือเป็นผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวที่ผู้รับผิดชอบราชการ ศาลได้ว่ากล่าวตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรเกินกว่า 1 ครั้ง

5. การลบชื่อผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวออกจากทะเบียน ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัว หรือ ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลเยาวชนและครอบครัว มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำรายงาน เสนอต่อผู้รับผิดชอบราชการศาล เพื่อให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลมีคำสั่งลบชื่อผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัวออกจากทะเบียน ในกรณีดังต่อไปนี้

ก. กรณีไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(1) ตาย

(2) ลาออก

ข. กรณีต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวน และปรากฏข้อเท็จจริง เป็นที่ยุติ

(1) ขาดคุณสมบัติ ดังที่ได้กล่าวในข้อ 3.1

(2) ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนด 3 ครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร

(3) ไม่มีความเป็นกลางในการทำหน้าที่ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

(4) ประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่การเป็นผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

(5) กระทำหรือละเว้นกระทำการตามหน้าที่ของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(6) ไม่ถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประนีประนอม คดีครอบครัว และการไม่ถือและปฏิบัติ นั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

6. บทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว

ฐิตาร์ตน์ นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2554, น. 39) ผู้ไกล่เกลี่ย คดีครอบครัวเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอำนวยการเจรจาและควบคุมการไกล่เกลี่ย หลายครั้งที่การแสดงออกของคู่ขัดแย้ง อาจทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องแสดงบทบาทอื่น นอกจากการอำนวยการ เจรจา เพราะคู่พิพาทเข้าใจว่าผู้ไกล่เกลี่ยทำหน้าที่คล้ายกับผู้พิพากษา จึงพยายามโน้มน้าวผู้ไกล่เกลี่ย ให้คิดว่าตนเป็นฝ่ายถูก คู่พิพาทอีกฝ่ายเป็นฝ่ายผิด แต่ “การเป็นผู้ไกล่เกลี่ยไม่ใช่ผู้พิพากษา” ในทาง ตรงกันข้ามผู้ไกล่เกลี่ยควรแสดงบทบาทในฐานะเป็นคนกลางมากกว่า เพราะไม่สามารถชี้ผิดชี้ถูกได้ ที่สำคัญผู้ไกล่เกลี่ยควรแสดงบทบาทของตนให้คู่ขัดแย้งยอมรับในบทบาทของคนกลาง โดยการเข้ามาทำหน้าที่ เป็นไปตามความยินยอมของคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่าย การทำหน้าที่นั้นเป็นการเข้ามาช่วยในการ สร้างความสมดุลในการ ต่อรองของคู่ขัดแย้งทั้งสองฝ่าย ผู้ไกล่เกลี่ยเป็นเพียงผู้อำนวยการกระบวนการ เจรจาและจัดการ กระบวนการไกล่เกลี่ยให้สำเร็จเรียบร้อย เป็นผู้ช่วยให้คู่ขัดแย้งมีมุมมอง และความ เข้าใจเกี่ยวกับ ปัญหาข้อขัดแย้งไปในแนวทางเดียวกัน และที่สำคัญช่วยค้นหาข้อเสนอในการแก้ไข ปัญหาความ ขัดแย้ง และรักษาข้อมูลทุกประการเป็นความลับ

อย่างไรก็ดี สิ่งที่ยากในการทำหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ย คือ การชี้ให้คู่พิพาทมีความคิดเห็น หรือ มุมมองต่อปัญหาไปในแนวทางเดียวกันเพราะในหลายกรณีคู่ขัดแย้งมีความเห็น หรือมุมมองเกี่ยวกับ ลักษณะ และที่มาของปัญหาแตกต่างกันมาก คู่ขัดแย้งมักมีข้อมูลรายละเอียด ต่าง ๆ มาเล่าให้ผู้ไกล่ เกลี่ยได้รับทราบรับฟัง ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านั้น โดยทั่วไป มักมี 3 ส่วนประกอบหลัก ได้แก่

- 1) เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วในอดีตเรื่องราวต่างๆที่คู่ขัดแย้ง เล่ามาอาจมีความ คล้ายคลึงหรือเหมือนกัน แต่จะตีความสิ่งที่พบเห็นไม่เหมือนกัน ซึ่งในมุมมอง ของตนก็มักแสดงใน ทำนองว่าฝ่ายตนเองเป็นฝ่ายถูก เป็นฝ่ายถูกกระทำเอาไรต์เอาเปรียบ และอีกฝ่าย เป็นฝ่ายผิด
- 2) เป็นการตำหนิการกระทำของคู่ขัดแย้งอีกฝ่าย เพื่อที่จะแสดงให้ ผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าคู่พิพาทอีก ฝ่ายกระทำไม่ได้ และคู่ขัดแย้งอีกฝ่ายเป็นผู้ก่อปัญหาให้เกิดขึ้น
- 3) เป็นมุมมองของคู่ขัดแย้งที่มีต่อปัญหา โดยคู่ขัดแย้งพยายามชี้ให้เห็นว่าปัญหานั้นสามารถ แก้ไขได้หากคู่ขัดแย้งอีกฝ่ายเปลี่ยนแปลงปรับพฤติกรรมและจุดยืนของตนเอง

ส่วนประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมอง ต่อปัญหาที่มีระหว่างกัน ฉะนั้น สิ่งสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ย คือจำเป็นต้องทำความเข้าใจและปรับทัศนคติของ คู่ขัดแย้งที่มีต่อปัญหา มิใช่ยึดติดอยู่แต่ความคิดและความเชื่อของตน แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องปรับ เพื่อมองปัญหาร่วมกัน เอาใจเขามาใส่ใจเราแต่ในความเป็นจริงในทางปฏิบัติย่อมเป็นเรื่องยากที่คู่ ขัดแย้งจะยอมปรับมุมมองของตนเองได้อย่างง่าย ๆ และคงไม่มีใครยอมรับว่าปัญหาเกิดจากตนเองเป็น ต้นเหตุ

ดังนั้น ผู้ไกล่เกลี่ยจึงต้องเป็นผู้ช่วยเหลือในการปรับมุมมอง ของทั้งสองฝ่ายให้หันหน้าเข้าหา กัน และมองปัญหาไปในแนวทางเดียวกัน กระบวนการไกล่เกลี่ย จึงจะสามารถเริ่มต้นและสามารถ ดำเนินการไปตลอดจนได้ข้อยุติอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย กระบวนการไกล่เกลี่ยไม่ได้มี วัตถุประสงค์มุ่งเน้นที่จะหาฝ่ายผิดแต่เป็น กระบวนการที่ช่วยให้คู่ขัดแย้งสามารถจัดการปัญหาที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต หลายครั้งที่คู่พิพาทมักจดจ่อ อยู่แต่เหตุการณ์ในอดีต ผู้ไกล่เกลี่ยจึงควรสนับสนุน แนะนำให้คู่ขัดแย้งได้มองไปข้างหน้า โดยควรตั้ง คำถามถึงสิ่งที่คู่ขัดแย้งต้องการในอนาคตเป็นหลัก

กล่าวโดยสรุป คือ ผู้ประนีประนอมเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นคนกลาง เพื่อ ดำเนินการเจรจา การประนีประนอม และการควบคุมการไกล่เกลี่ย ช่วยเหลือคู่ขัดแย้งในการจัด ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน ทั้งนี้โดยการแนะนำหรือเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การ หาทางออกที่เหมาะสมเป็นธรรมต่อคู่ขัดแย้งทั้ง 2 ฝ่าย การทำความเข้าใจ และการปรับมุมมอง ของคู่ ขัดแย้งอันเกี่ยวกับปัญหา ให้มีมุมมองร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจด้วยตนเองของคู่ขัดแย้ง ทั้ง 2 ฝ่าย บนพื้นฐานของข้อมูลที่เพียงพอ โดยผู้ประนีประนอมไม่มีอำนาจหน้าที่ใด ๆ ในการตัดสินใจ หรือชี้ ขาดข้อพิพาท

5.3 หลักเกณฑ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีครอบครัว

5.3.1 หลักกฎหมายตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 (สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายพัฒนากฎหมาย, 2553) การตั้ง ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวเพื่อทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยคู่ความ

(1) กำหนดให้คดีครอบครัวที่มีข้อพิพาทก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาล ตั้งผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัวเพื่อไกล่เกลี่ยให้คู่ความในคดีครอบครัวได้ประนีประนอมกัน โดยหลักเกณฑ์ วิธีการไกล่ เกลี่ยและการรายงานผลให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ย ศาลอาจมอบหมาย ให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ ทนายความของคู่ความ นักสังคม สงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือ บุคคลหรือหน่วยงานที่ศาลเห็นสมควร ให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือผู้ ประนีประนอมคดีครอบครัวที่ศาลตั้งและในคดีครอบครัวที่มีผู้เยาว์ เข้ามาเกี่ยวข้องและจำเป็นต้อง ได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ศาลจะเรียกพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการ คุ้มครองเด็กมาร่วมในการไกล่เกลี่ยด้วยก็ได้ เมื่อผู้ประนีประนอม คดีครอบครัวได้ดำเนินการตาม คำสั่งศาลแล้วให้รายงานผลการไกล่เกลี่ยประนีประนอมต่อศาล ในกรณีการไกล่เกลี่ยประนีประนอม เป็นผลสำเร็จ ให้ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวจัดให้มีการทำ สัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นแล้ว รายงานศาล หรือจะนัดหรือขอให้ศาลเรียก คู่ความมาทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อหน้า ศาลก็ได้ เมื่อศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความ ไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือไม่ขัดต่อ ความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาล พิจารณาไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น หรือศาลจะยังไม่พิพากษาแต่กำหนดเงื่อนไขหรือ เงื่อนไขให้คู่ความทดลองปฏิบัติตามสัญญา ประนีประนอมยอมความก่อนก็ได้โดยเฉพาะการใช้อำนาจปกครองหรือการอุปการะเลี้ยงดูผู้เยาว์หรือ คนไร้ความสามารถถ้าคดีครอบครัวนั้นผู้เยาว์ มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียให้ศาลคำนึงถึงประโยชน์ สูงสุดของผู้เยาว์เป็นสำคัญ กรณีที่ศาลเห็นว่า สัญญาประนีประนอมยอมความฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือ ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือเป็นคดีที่ผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือ ส่วนได้เสียและมีได้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์ ให้ศาลปฏิเสธการพิพากษาตามสัญญา ประนีประนอมยอมความนั้น ฯลฯ (มาตรา 148)

(2) กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีหน้าที่รับจดทะเบียน ผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัว ฯลฯ (มาตรา 149)

(3) ถ้าคู่ความไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้หรือลักษณะของคดีไม่อาจ ประนีประนอม ยอมความกันได้ให้ศาลสั่งยุติการไกล่เกลี่ยแล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ซึ่ง บันทึกหรือถ้อยคำสำนวน ในชั้นไกล่เกลี่ยจะนำมารับฟังในชั้นพิจารณาไม่ได้ (มาตรา 151)

(4) กำหนดให้การไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว เมื่อศาลเห็นสมควรหรือ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอศาลจะสั่งให้ดำเนินการเป็นการลับเฉพาะต่อหน้าตัวความทุกฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยจะให้ให้มีนายความอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ฯลฯ (มาตรา 153)

(5) กำหนดให้ในระหว่างการพิจารณาคดีเมื่อคู่ความฝ่ายใดร้องขอหรือศาลเห็นสมควร

(6) ศาลมีอำนาจสั่งให้คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไปให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจ ร่างกาย เก็บตัวอย่างเลือด สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรม หรือดำเนินการอื่นใด เพื่อตรวจพิสูจน์ทาง วิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ ข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นข้อพิพาทที่สำคัญแห่งคดี โดยถือ เป็นสิทธิของ คู่ความ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นที่จะ ยินยอมหรือไม่ก็ได้ หากคู่ความฝ่ายใดไม่ยินยอม หรือกระทำการ ป้องปิดขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ให้ ความยินยอมให้ แพทย์ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้ สันนิษฐานว่าข้อเท็จจริง ที่ต้องการให้ ตรวจพิสูจน์เป็นผลร้ายแก่คู่ความฝ่ายนั้น ฯลฯ (มาตรา 160)

5.3.2 หลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการดำเนินการของการไกล่เกลี่ยในปัจจุบัน

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และการรายงานผลการไกล่เกลี่ยในคดี ครอบครัว พ.ศ. 2554

หลักเกณฑ์การไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว

1. ก่อนเริ่มพิจารณาคดีครอบครัวที่มีข้อพิพาทให้ผู้รับผิดชอบราชการ ศาลแต่งตั้งผู้ ประนีประนอมคนหนึ่งหรือหลายคนจากทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวของศาล เพื่อทำการ ไกล่เกลี่ย

ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ประนีประนอมอันจะเป็นประโยชน์และ เหมาะสม แก่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีนั้น

2. เมื่อได้รับการแต่งตั้งและตลอดระยะเวลาที่การไกล่เกลี่ยยังไม่สิ้นสุด ผู้ประนีประนอมต้อง เปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางของตนให้ คู่ความทราบโดยทันที

3. คู่ความอาจคัดค้านผู้ประนีประนอมได้ หากปรากฏข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นเหตุอันควรสงสัย ถึง ความเป็นกลางของผู้ประนีประนอม แต่ต้องกระทำก่อนการไกล่เกลี่ย สิ้นสุดลง ในกรณีที่มีการคัดค้าน ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลพิจารณาและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

4. ผู้ประนีประนอมที่ถูกคัดค้านอาจขอถอนตัวจากการปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยแจ้งให้ผู้รับผิดชอบ ราชการศาลทราบ

5. ในคดีครอบครัวที่มีผู้เยาว์เข้ามาเกี่ยวข้องและจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครอง สวัสดิภาพ ศาลจะเรียกพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง เด็กมาร่วมใน การไกล่ เกลี่ยด้วยก็ได้

6. ด้วความต้องเข้าร่วมการประชุมไกล่เกลี่ยด้วยตนเองเว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้และผู้ประนีประนอมเห็นสมควร ด้วความนั้นอาจแต่งตั้งตัวแทนที่มีอำนาจตัดสินใจในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความเข้าร่วมการประชุม ไกล่เกลี่ยก็ได้

7. นอกจากด้วความหรือตัวแทนแล้ว เฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี เท่านั้นมีสิทธิเข้าร่วมการประชุมไกล่เกลี่ย ซึ่งได้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ ทนายความของคู่ความ หรือบุคคลอื่นที่ผู้ประนีประนอมเห็นสมควร

8. ในการไกล่เกลี่ย ให้ผู้ประนีประนอมพยายามเปรียบเทียบให้คู่ความได้ตกลงกัน โดยคำนึงถึงความสงบสุขและการอยู่ร่วมกัน ในครอบครัว และหลักการ ดังต่อไปนี้ด้ว

(1) การสงวนและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส

(2) การช่วยเหลือและคุ้มครองครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรับผิดชอบในการดูแลให้การศึกษาแก่บุตรที่เป็นผู้เยาว์

(3) การคุ้มครองสิทธิของบุตรและส่งเสริมสวัสดิภาพของบุตร และ หามาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสามีภรรยาให้ปรองดองกันและปรับปรุงความสัมพันธ์ ระหว่างกันเองและกับบุตร

วิธีการขั้นตอนการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว

1. เมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ประนีประนอม ให้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยแล้ว ให้เจ้าหน้าที่แจ้งผู้ประนีประนอม ทราบถึงการแต่งตั้ง และกำหนดนัดไกล่เกลี่ยโดยเร็ว

2. การไกล่เกลี่ยให้ดำเนินการในศาลในห้องที่จัดไว้เพื่อการไกล่เกลี่ย โดยเฉพาะ แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและคู่ความทั้งสองฝ่ายเห็นชอบ จะดำเนินการไกล่เกลี่ย ณ สถานที่อื่นอันสมควร โดยได้รับอนุญาตจากผู้รับผิดชอบราชการศาลก็ได้

3. ให้ผู้ประนีประนอมได้ศึกษาสำนวนไกล่เกลี่ยก่อนการไกล่เกลี่ยโดยให้เจ้าหน้าที่จัดเอกสารในสำนวนให้แก่ผู้ประนีประนอมตามหลักเกณฑ์หรือแนวทางที่ผู้รับผิดชอบราชการศาลกำหนด

4. ผู้ประนีประนอมอาจกำหนดขั้นตอนหรือแนวทางในการดำเนินการ ไกล่เกลี่ยตามเห็นสมควร

5. โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งคดีความประสงค์ของคู่ความและการปฏิบัติต่อคู่ความอย่างเป็นธรรม ก่อนเริ่มไกล่เกลี่ยให้ผู้ประนีประนอมแจ้งให้คู่ความทราบถึงขั้นตอนหรือแนวทางดังกล่าว และแจ้งด้วว่าข้อเสนอและคำแถลงเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในชั้นไกล่เกลี่ยจะถูกเก็บเป็นความลับ และหากไม่สามารถตกลงกันได้ ก็จะไม่นำไปใช้ในการพิจารณา และ พิพากษาคดีนี้ ให้เจ้าหน้าที่จัดให้ผู้เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยลงชื่อในแบบพิมพ์ กค. 1 ท้ายข้อบังคับนี้

6. ผู้ประนีประนอมพึงปฏิบัติตนในทางช่วยเสริมสร้างบรรยากาศและความร่วมมืออย่างฉันทมิตร ให้เกิดขึ้นในระหว่างการไกล่เกลี่ย

7. เมื่อผู้ประนีประนอมได้รับข้อมูลอันเกี่ยวกับข้อพิพาทจากคู่ความ ฝ่ายหนึ่งผู้ประนีประนอมอาจเปิดเผยสาระของข้อมูลนั้นให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบเว้นแต่ คู่ความที่ได้ให้ข้อมูลนั้นไว้จะห้ามมิให้เปิดเผย

8. เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยผู้ประนีประนอมอาจอนุญาตให้เฉพาะแต่ตัวความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่ายอยู่ในการประชุมไกล่เกลี่ยก็ได้ทั้งนี้ และ ผู้ประนีประนอมอนุญาตให้เข้าร่วมในการประชุมไกล่เกลี่ยตามข้อ 12 ด้วย

9. หากผู้ประนีประนอมเห็นว่ากรณีมีความจำเป็นเพื่อสวัสดิภาพ และอนาคตของบุตรผู้เยาว์ ผู้ประนีประนอมอาจเสนอต่อศาลเพื่อพิจารณามอบหมายให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา สืบเสาะภาวะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยก็ได้

เมื่อผู้ประนีประนอมเห็นสมควรและคู่ความยินยอม ผู้ประนีประนอมอาจเสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาสั่งให้แพทย์หรือจิตแพทย์ตรวจสอบสภาพร่างกายหรือสภาพจิตของตัวคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้

10. เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ย ผู้ประนีประนอมอาจขอให้ศาลมอบหมายให้บิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ ทนายความของคู่ความ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือบุคคล หรือหน่วยงานที่ศาลเห็นสมควรให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือผู้ประนีประนอม

11. ผู้ประนีประนอมต้องดำเนินการไกล่เกลี่ยให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่ผู้รับผิดชอบราชการศาลกำหนด หากผู้รับผิดชอบราชการศาลเห็นสมควรหรือผู้ประนีประนอมร้องขอ ผู้รับผิดชอบราชการศาล อาจขยายระยะเวลาในการไกล่เกลี่ยออกไปอีกก็ได้ ถ้าการขยายระยะเวลาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ ของคู่ความทุกฝ่ายและมีได้ทำให้การดำเนินคดีล่าช้า เกินสมควร

12. ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จให้ผู้ประนีประนอมจัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความให้แก่คู่ความโดยจะให้ทนายความของคู่ความหรือเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือก็ได้ผู้ประนีประนอมจะนัดหรือขอให้ศาลเรียกคู่ความมาทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันต่อ หน้าศาลก็ได้

13. ในกรณีที่คู่ความตกลงระงับข้อพิพาทเพียงบางส่วนหรือตกลงรับข้อเท็จจริงบางประการ และยินยอมให้นำข้อตกลงนั้นไปใช้อ้างอิงในกระบวนการพิจารณาของศาล ได้ให้ผู้ประนีประนอมจัดทำบันทึกข้อตกลงไว้

14. ให้ผู้ประนีประนอมหยุดการไกล่เกลี่ย และรายงานให้ศาลทราบ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

- (1) คู่ความขอถอนฟ้อง หรือขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามสัญญา ประนีประนอมยอมความ
- (2) คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์ให้การไกล่เกลี่ย อีกต่อไป

(3) คู่ความไม่สามารถระงับข้อพิพาทได้ตามเวลาที่กำหนด ผู้ประนีประนอมเห็นว่าดำเนินการไกล่เกลี่ยต่อไปจะไม่บรรลุผลสำเร็จ

15. เมื่อผู้รับผิดชอบราชการศาลเห็นว่าการไกล่เกลี่ยไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลสั่งยุติการไกล่เกลี่ย และการรายงานผลการไกล่เกลี่ย

ในการไกล่เกลี่ยทุกครั้งให้ผู้ประนีประนอมจัดแจ้งผลการไกล่เกลี่ยตาม แบบพิมพ์ที่กฎหมายกำหนด เก็บไว้ในสำนวนไกล่เกลี่ยหนึ่งฉบับและเสนอต่อศาลหนึ่งฉบับ กรณีที่การไกล่เกลี่ยเป็นผลสำเร็จ หรือเพียงแต่มีการตกลงกันได้บางส่วน หรือตกลง รับข้อเท็จจริงบางประการ หรือมีการหยุดการไกล่เกลี่ย ให้ผู้ประนีประนอมจัดแจ้งผลการไกล่เกลี่ยตามแบบพิมพ์ที่กฎหมายกำหนดเก็บไว้ในสำนวนไกล่เกลี่ยหนึ่งฉบับและเสนอต่อศาลหนึ่งฉบับเช่นเดียวกัน

กล่าวโดยสรุปว่า การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัว เป็นการระงับ ข้อพิพาททางเลือกที่เป็น การระงับข้อพิพาทที่สำคัญวิธีการหนึ่งที่มาช่วยกระบวนการพิจารณา ต้องใช้เวลา ค่าใช้จ่าย ควรตระหนักถึงความสำคัญและการดำรงอยู่ของสถาบันครอบครัว พระราชบัญญัติ ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 จึงกำหนดให้คดี ครอบครัวที่มีข้อพิพาทก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลตั้งผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวเพื่อไกล่เกลี่ย ให้คู่ความในคดีครอบครัวได้ประนีประนอมกัน ประเภทคดีที่เข้าสู่ศูนย์ประนีประนอมคดีครอบครัว คือ คดีครอบครัวที่มีข้อพิพาทจึงต้องเป็นคดีที่ยื่นเป็นคำฟ้องหรือคดีที่ยื่นเป็นคำร้องและต่อมามีผู้คัดค้านเข้ามาในคดี

สำหรับคดีที่เริ่มต้นด้วยคำฟ้อง และจำเลยขาดนัดพิจารณา แม้จะถือว่าเป็นคดีมีข้อพิพาทแต่เมื่อมี คู่ความฝ่ายเดียวจึงไม่อาจไกล่เกลี่ยได้ กรณีดังกล่าวจึงไม่ต้องมีการตั้งผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว คือ บุคคลผู้ผ่านการอบรม ฝึกปฏิบัติ และผ่านการทดสอบในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว การพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวและวิธีการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวเพื่อให้ได้ผู้ประนีประนอม คดีครอบครัวที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์พร้อมในการเข้ามาเป็นคนกลางช่วยเหลือ แนะนำเสนอแนะทางออกในการยุติหรือระงับข้อพิพาทในคดีครอบครัวผลการประนีประนอม ในกรณีเป็นผลสำเร็จ โจทก์ถอนฟ้อง หรือให้ ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความขึ้นแล้วรายงานต่อศาล เมื่อศาลเห็นว่าสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนให้ศาลพิพากษาไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความหรือศาล จะยังไม่พิพากษาแต่กำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาให้คู่ความทดลองปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอม ยอมความก่อนก็ได้ ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ถ้าคดีครอบครัวนั้นผู้เยาว์มีผลประโยชน์หรือ ส่วนได้เสีย ให้ศาลคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เยาว์เป็น

สำคัญ ถ้าคู่ความไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ ให้ศาลสั่งยุติการไกล่เกลี่ยและดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไป

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้การประนีประนอมประสบผลสำเร็จประกอบด้วย

1. ความสมัครใจ
2. ความพร้อม
3. ความรับผิดชอบ
4. ความร่วมมือ
5. ความสุภาพ

6.แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทขององค์กร

การศึกษาในเรื่องแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาท และแนวคิดบทบาทขององค์กร ดังนี้

ความหมายของบทบาท คือ พฤติกรรมที่คาดหวังว่าผู้อยู่ในแต่ละสถานภาพพึงจะกระทำ ร่วมในแบบเดียวกัน (Sarbin & Jurnur, 1995)

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของผู้มีสถานภาพทางสังคม หมายถึงการกระทำ ที่บุคคลในสถานภาพนั้นแสดงออกมา (Berkowitz, 1972)

บทบาท หมายถึง สิ่งที่สังคมพยายามกำหนด โดยเฉพาะเจาะจงให้แต่ละบุคคลปฏิบัติ และเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง (Cohen, 1979)

บทบาท หมายถึง หน้าที่ หรือพฤติกรรมที่สังคมเป็นผู้กำหนด และคาดหวังให้บุคคลใน สังคมกระทำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546)

บทบาท หมายถึง พฤติกรรม หรือหน้าที่ที่บุคคลที่ถูกกำหนด ในตำแหน่งต่างๆ ได้แสดงออกมาตามปทัสถานของสังคมที่กำหนด และคาดหวังให้บุคคลได้กระทำ ซึ่งบุคคลนั้นๆ ก็จะแสดงออก ตามสถานภาพของตนเอง (ทวี เขจรกุล, 2547)

บทบาท สามารถแบ่งออกได้ 2 ประการ คือ

1. บทบาทที่รัดกุม คือ บทบาทที่มีข้อกำหนดที่จำเป็นจะต้องปฏิบัติตาม ที่แน่นอน และตายตัวยืดหยุ่นไม่ได้เลย เช่น บทบาทของเจ้าบ่าวเจ้าสาวในพิธีแต่งงาน บทบาทของนายกรัฐมนตรี เป็นต้น โดยพฤติกรรมที่จะต้องแสดงออกมาตามบทบาท อำนาจหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบถูกระบุไว ชัดเจนในรูปของกฎหมาย ระเบียบแบบแผน

2. บทบาทที่ยืดหยุ่นได้ คือ บทบาทที่ยอมให้พฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทนั้นๆ สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความสมควร ไม่ได้มีข้อกำหนดตายตัว เช่น บทบาทของบิดา มารดา

บทบาทของลูก โดยทั่วไปนั้นได้ส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นถึงฐานะของบิดา มารดา ซึ่งพฤติกรรมของบิดาที่ปฏิบัติต่อลูกอาจจะแปรผันไปตามแต่ละครอบครัว เป็นต้น (เดโซ สวานานนท์, 2552)

ในส่วนของความหมายของบทบาทนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้อธิบายความหมายของคำว่า บทบาทไว้ว่า บทบาท คือ การทำตามบท การร่ำตามบท โดยบรรยายความหมายไว้ว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของลูก บทบาทของครู บทบาทขององค์กร เป็นต้น

บทบาททั่วไป สามารถพิจารณาความหมายได้ 2 ข้อ คือ

- 1) พิจารณาด้านโครงสร้างสังคม
- 2) พิจารณาในด้านการแสดงบทบาทหรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่แสดงออกมาโดยสอดคล้องกับสถานภาพ สิทธิ และหน้าที่โดยชอบธรรม และเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ สถานภาพหรือฐานะของตำแหน่งทางสังคมที่บุคคลนั้นดำรง

7.แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์

องค์กรสาธารณประโยชน์มีบทบาทสำคัญในฐานะของการเป็นหุ้นส่วนในงานบริการสาธารณะต่างๆ ร่วมกับภาครัฐบาล (da Costa Nunez, 1995) เนื่องจากองค์กรสาธารณประโยชน์ มีเป้าหมายหลัก คือ การส่งมอบสินค้าบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน เฉกเช่นเดียวกับภาครัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานบริการสาธารณะที่ยังไม่มีผู้ให้บริการอำนวยความสะดวก ทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ หรืองานสาธารณะที่อาจมีการให้บริการแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการทั้งด้านคุณภาพด้านขอบเขต รวมถึงด้านความทั่วถึงของการให้บริการแก่ประชาชน กล่าวคือ ช่องว่างในการให้บริการเหล่านั้น เกิดจากปัญหาหลักที่สำคัญ คือ องค์กรภาครัฐกิจเอกชนนั้นมีเป้าประสงค์เฉพาะการแสวงหากำไรอันสูงสุด จึงทำให้ไม่เลือกที่จะให้บริการสาธารณะที่ทำกำไรน้อยนั่นเอง (Gortner et al., 2007) ส่วนภาครัฐนั้นแม้ว่าจะมีเป้าประสงค์ในการที่จะสร้างสวัสดิภาพของสังคมสูงสุด แต่ด้วยปัญหาการทำงานที่มีลักษณะจากข้างบนลงข้างล่าง (Top-Down) ทำให้บริการสาธารณะจากรัฐเกิดปัญหาการขาดความรวดเร็ว ความไวต่อความต้องการ การรับทราบความต้องการในระดับท้องถิ่นขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ปัญหาการให้บริการรูปแบบเดียวกับประชาชนทุกคน ปัญหาการส่งมอบบริการไม่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม ปัญหาการให้บริการที่ขาดความรวดเร็ว ว่องไว คล่องตัวและขาดความยืดหยุ่นในการให้บริการอีกด้วย (จური วิจิตรวาทการ, 2550) องค์กรสาธารณประโยชน์เป็นกำลังหลักในการริเริ่มการบริการสาธารณะจำนวนไม่น้อย ด้วยโครงสร้างองค์กรที่มีขนาดเล็กมากกว่าองค์กรของรัฐ และมีการบริหารงานแบบ

องค์กรเอกชน จึงทำให้มีความคล่องตัวในการทำงาน การเข้าถึงประชาชน และมีความยืดหยุ่นในการให้บริการ (Salamon et al., 2004)

ความเป็นมาและบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทย

องค์กรสาธารณประโยชน์ได้ก่อกำเนิดในสังคมไทยมาเป็นช่วงเวลายาวนาน และมีวิวัฒนาการที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ควบคู่กับพัฒนาการทางสังคม ทั้งนี้การทำความเข้าใจถึงกระบวนการทำงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ย่อมเล็งไม่ได้ที่จะต้องทำความเข้าใจถึงพัฒนาการของสังคมไทย ซึ่งในรอบศตวรรษที่ผ่านมา มีพัฒนาการที่น่าสนใจ ดังนี้ แต่เดิมประเทศไทยปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การตัดสินใจในภาครัฐบาลนั้นขึ้นอยู่กับพระมหากษัตริย์แต่เพียงพระองค์เดียวจนกระทั่งเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 ซึ่งพระมหากษัตริย์ได้อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ แต่ยังคงอำนาจในฐานะเป็นที่สักการบูชาและทรงอยู่เหนือการเมือง สำหรับการปกครองนั้นได้ถูกถ่ายไปยังรัฐบาล ซึ่งในช่วงเริ่มต้นมักมีการรัฐประหาร โดยกลุ่มทหารอย่างบ่อยครั้ง เพื่อเข้าสู่อำนาจอันสูงสุด คือ ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยต่างฝ่ายต่างเชื่อว่ากลุ่มตนเองและพวกพ้องมีประสิทธิภาพสูงกว่ารัฐบาลชุดเดิมด้วยกันทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ภาคประชาชนก็เข้มแข็งขึ้น โดยมีการเคลื่อนไหวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผู้นำประเทศครั้งแรก คือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ทำให้บทบาทของทหารในการปกครองประเทศก็ค่อยๆ ลดน้อยลง จนกระทั่งมีการรัฐประหารครั้งต่อมา โดยคณะทหารกลุ่มที่เรียกตนเองว่าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ได้ทำการยึดอำนาจจากรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ แต่ก็ไม่สามารถที่จะรักษาอำนาจไว้ได้ เมื่อภาคประชาชนชุมนุมประท้วงใหญ่อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างทหารกับประชาชน และได้ก่อให้เกิดกระบวนการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งมีการประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2540 ที่มีลักษณะพิเศษ คือ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และให้อำนาจกับภาคประชาชนในการตรวจสอบ และถ่วงดุลทางการเมืองภายใต้บริบททางสังคมดังกล่าวนี้ ได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อองค์กรสาธารณประโยชน์ทั้งในด้านของการก่อเกิดกิจกรรม และกระบวนการทำงาน ซึ่งแตกต่างกันตามแต่ละยุคแต่ละสมัย

สำหรับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทย มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

- 1) บทบาททางด้านสังคมสงเคราะห์ ในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และยังมีการปูพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาระยะยาวของประชาชน ซึ่งเป็นการบรรเทาและลดความเสียหาย การทดแทนในสิ่งที่ขาดและยังเป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้กับประชาชนผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถลืมตาอ้าปากต่อสู้กับปัญหาที่ต้องเผชิญต่อไปได้ นอกจากนี้ยังองค์กรสาธารณประโยชน์ยังมีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์ สามารถศึกษาเรียนรู้

และพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนเองได้ต่อไปในอนาคต

2) บทบาทด้านธรรงศ์ในการศึกษาและรวบรวมปัญหาต่างๆ ในสังคมโดยการธรรงศ์เผยแพร่ ซึ่งเป็นรวบรวมสร้างความร่วมมือของประชาชนในสังคมทุกคนให้มีส่วนร่วม ในการรับรู้แก้ไข และเป็นการสร้างสำนึกให้แก่ตนเอง ร่วมกันนับเป็นการวางรากฐานที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาในระยะยาว ในอนาคต บทบาทนี้นั้น เกิดจากงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ ได้เข้าไปสัมผัสกับสภาพปัญหาสังคมที่แท้จริงที่มีอยู่มากมาย

3) บทบาทด้านพัฒนาบุคลากรนั้น ในการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตและเพิ่มผลผลิตบุคลากรที่ดีคืนให้แก่สังคม องค์กรสาธารณประโยชน์เปรียบเสมือนเป็น “โรงเรียนชีวิต” ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมประสบการณ์ในการทำงานจริงที่ดีให้แก่บุคลากรขององค์กร ตลอดจนประชาชนที่เข้ามาขอรับความช่วยเหลือ เป็นเวทีที่จะช่วยทำให้คนทำงานได้เข้าใจถึงปัญหาต่างๆ ในสังคม และเกิดสำนึกที่ดีต่อภาระหน้าที่ที่พึงควร ในการพัฒนาสังคมในอนาคต นับเป็นการเตรียมบุคลากรที่มีคุณภาพกลับคืนแก่สังคม นั่นเอง องค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทยนั้นมีบทบาทในการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญและจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรมและการพัฒนาสังคมสืบต่อไป (ภูมิธรรม เวชยชัย, 2527)

องค์กรสาธารณประโยชน์ด้านสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทย

การสังคมสงเคราะห์กับการกุศลมีข้อแตกต่างที่เห็นเด่นชัด โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสในพิธีเปิดการประชุมการสังคมสงเคราะห์ แห่งชาติ ครั้งที่ 2 เมื่อ วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ.2505 ความว่า

“การสังคมสงเคราะห์ มีความหมายกว้างขวางเป็นการดำเนินการทุกอย่างที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ หรือกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม เป็นชาติ และผู้ไม่สามารถช่วยตัวเองให้มีความสุขทั้งทางกายและจิตใจ ให้ได้มีปัจจัย อันจำเป็นแก่การครองชีพ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่ อาศัย และการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บ ได้รับการศึกษาอบรมตามควร ตลอดจนมีความรู้ที่จะนำมาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เพื่อความเรียบร้อยและความเป็นปึกแผ่นของสังคม”

ตารางที่ 2 ข้อแตกต่างระหว่างการสังคมสงเคราะห์กับการกุศล

การสังคมสงเคราะห์	การกุศล
1. ช่วยเหลือระยะยาวจนกว่าผู้รับบริการสามารถช่วยตนเองได้	1. ช่วยเหลือเฉพาะหน้า โดยไม่ได้สนใจว่าผู้รับจะสามารถช่วยตนเองได้หรือไม่
2. ช่วยเหลือคำนึงถึงศักดิ์ศรีของผู้รับบริการและถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ผู้รับจะต้องได้รับการช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา	2. เป็นการทำบุญ ทำกุศล มีผู้ให้และผู้รับ
3. การดำเนินงานทำเป็นกระบวนการอาศัยทั้งศาสตร์ และศิลป์	3. การดำเนินงานไม่เป็นกระบวนการ ไม่มีทั้งศาสตร์และศิลป์
4. อาศัยนักวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ หรือคนที่ได้รับการอบรมและมีประสบการณ์การทำงานด้านนี้	4. คนทั่วไปสามารถทำได้โดยไม่ต้องอาศัยนักวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

สาระสำคัญของการสังคมสงเคราะห์ นั้น หมายถึง ผู้ทำกิจกรรมการสังคมสงเคราะห์ เรียกว่า "นักสังคมสงเคราะห์" โดยนักสังคมสงเคราะห์จะมี 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 คือ นักสังคมสงเคราะห์อาชีพ

ประเภทที่ 2 คือ ผู้อาสาปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

ประเภทที่ 3 คือ ผู้ช่วยงานสังคมสงเคราะห์

ถ้าจะแบ่งกลุ่มผู้รับบริการที่ประสบปัญหาสังคมตามการปฏิบัติงานของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการโดยตรงที่รับผิดชอบในการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนการสังคมสงเคราะห์ เพื่อสวัสดิภาพและความผาสุกของประชาชน สามารถแบ่งได้ดังต่อไปนี้ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มหัวหน้าครอบครัว กลุ่มคนชรา กลุ่มคนพิการ และกลุ่มผู้ประสบสาธารณภัย

โดยในการวิจัยศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในกลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มสตรี เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่เป็นปัญหาสังคมในปัจจุบันและในอนาคตค่อนข้างมาก เพราะเด็กในวันนี้ คือ อนาคตของประเทศในวันหน้า ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาในสภาพปัจจุบันอย่างสนใจและถูกต้องแล้วนั้น ก็จะทำให้เป็นปัญหาเรื้อรังของสังคมในอนาคตต่อไป (ลัทธิลิลิต เปี่ยมคล้า, 2562)

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทโดยการไกล่เกลี่ยนั้นมีผู้ศึกษาไว้หลาย ลักษณะ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาสรุปความได้ดังนี้

ผ่องเพ็ญ อาษาเทวีญ (2556) ได้ศึกษา “กระบวนการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมข้อพิพาทคดีครอบครัว กรณีศึกษาคดีใน ศาลเยาวชนและครอบครัว”

จากการศึกษา พบว่า กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัว เป็นการระงับข้อพิพาท โดยคนที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง เป็นผู้มีความสามารถทำให้คู่พิพาทมองเห็น ปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของตนเอง นำไปสู่การยุติปัญหาความขัดแย้ง การพัฒนาการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทคดีครอบครัวจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีประสบการณ์ร่วมกับการนำชุดเครื่องมือจัดการความขัดแย้งของ แกรี ที. เฟอร์ลอง (Gary T.Furlong) และเทคนิค แนวคิด ด้านการสื่อสารและจิตวิทยา การไกล่เกลี่ยนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในแต่ละกรณีศึกษา เพื่อก่อให้เกิดความชำนาญจนสามารถออกแบบการ จัดการความขัดแย้งในคดีครอบครัวได้อย่างรวดเร็วเกิดความพึงพอใจให้แก่ คู่พิพาท อันจะส่งผล ให้ข้อพิพาทคดีครอบครัวขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรมลดน้อยลง

ปริญญางศ์ เจียรนัยกุลกนก (2556) ได้ศึกษา “บทบาทในการไกล่เกลี่ย และ ประนีประนอมข้อพิพาทคดีของผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดเชียงราย” จากการศึกษ พบว่า ผู้ ประนีประนอมส่วนใหญ่มีการอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจถึงข้อดีหรือประโยชน์ของการไกล่เกลี่ย การ กระตุ้นให้คู่กรณีพูดเสนอข้อเท็จจริง การค้นหาประเด็นความต้องการ (ความพึงพอใจ) การทำให้ คู่กรณีทุกฝ่ายทราบถึงประเด็นปัญหาข้อพิพาท มีการสื่อสารที่ดี มีวาทศิลป์ รู้จักเลือกใช้ รูปแบบ วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับรูปคดีมาช่วยในการเจรจา ผู้ประนีประนอมตระหนักถึงหลักการสำคัญ ในการไกล่เกลี่ย 4 ประการ คือ

- 1) การทำให้ทุกฝ่ายสมัครใจเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ย
- 2) การค้นหาความพอใจของคู่ความ
- 3) การสร้างบรรยากาศในการเจรจาต่อรองของคู่ความ
- 4) การแสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์สุจริต เป็นกลาง ปราศจากอคติ ประพฤติตนถูกต้องตาม กฎหมายและทำนองคลองธรรม อยู่ในกรอบจริยธรรม มีความรู้และความเข้าใจในปรัชญา การไกล่เกลี่ย

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่า การไกล่เกลี่ยประนีประนอมเป็นกระบวนการ ที่ส่งเสริมช่วยเหลือคู่กรณี ด้วยบุคคลที่สามที่เป็นกลางเรียกว่า “ผู้ไกล่เกลี่ย หรือ ผู้ประนีประนอม” ซึ่งจะใช้กระบวนการ เทคนิค และความรู้ ความชำนาญต่าง ๆ ในการช่วยให้คู่กรณี เจรจาตกลงกัน เพื่อใหข้อพิพาทระงับไปด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย

สมพงษ์ เตชะสมุทรณ์ (2560) กล่าวว่า กระบวนการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ คือกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะทราบว่า การกระผิดนั้นข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ใครเป็นผู้กระทำความผิดเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทำเป็นสำนวนการสอบสวนและส่งให้อัยการยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาลงโทษตามกฎหมาย รวมทั้งวิธีการที่ใช้ในการดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้มีการพัฒนาก้าวหน้ามาเป็นลำดับตามความเจริญของสังคมจากระบบการสอบสวนแบบทรมานผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัยให้รับสารภาพโดยวิธีการต่าง ๆ มาเป็นการสอบสวนโดยวิธีการสมัยใหม่ คือ การใช้พยานหลักฐาน เช่น พยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสารมาใช้ร่วมกันเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา

สมพงษ์ เตชะสมุทรณ์ (2560) กล่าวว่า เก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ 1) สถานที่เกิดเหตุ, 2) ผู้เสียหายหรือผู้เสียชีวิต, 3) ผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหา และ 4) ที่อื่น ๆ เช่น คนร้ายยิงคนตายในสถานที่เกิดเหตุแล้วหลบหนีไปพร้อมอาวุธปืนของกลาง ระหว่างหลบหนีได้อาปนียงทิ้งลงแม่น้ำ สถานที่พบปืนคือในแม่น้ำถือว่าเป็นสถานที่อื่น ๆ นอกจากสถานที่เกิดเหตุ

สมพงษ์ เตชะสมุทรณ์ (2560) ศึกษาเรื่อง นิติวิทยาศาสตร์กับการเสริมสร้างความยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า นิติวิทยาศาสตร์เป็นการนำวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพิสูจน์หลักฐานเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เป็นการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คือ การสังเกต ตั้งข้อสงสัย และพิสูจน์ โดยการใช่วัตถุพยานหรือสภาพแวดล้อมขณะเกิดเหตุเพื่อช่วยลำดับเหตุการณ์และระบุตัวผู้กระทำความผิดได้ ประวัติการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีความน่าสนใจ นอกเหนือจากความเกี่ยวข้องกับการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้แล้ว ยังต้องเชื่อมโยงกับสภาพสังคม และความคิดของผู้คนในแต่ละยุค ตลอดจนความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในแต่ละยุคด้วย

ดวงฤทัย อุตคุ (2559) ศึกษาเรื่องพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคำพิพากษาศาลฎีกาคดีอาชญากรรมระหว่างปี พ.ศ.2550 ถึง 2558 พบว่า งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์คดีอาชญากรรมที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในทางคดีจนถึงชั้นฎีกา โดยมุ่งเน้นคดีความ ในกลุ่มคดีทำร้ายร่างกาย กลุ่มคดีข่มขืนกระทำชำเรา และกลุ่มคดีฆาตกรรม จากการสืบค้นด้วยระบบสืบค้นคำพิพากษา และคำสั่ง คำร้องศาลฎีกา (Deka, 2007) จากการศึกษาพบว่า ผู้เสียหายส่วนใหญ่ในคดีเหล่านี้เป็นเพศชาย เมื่อพิจารณาในทั้งสามกลุ่มคดีเหล่านี้ ในกลุ่มคดีทำร้ายร่างกายพบว่ามีการใช้อาวุธมากที่สุด ตามด้วยกลุ่มคดีฆาตกรรม และกลุ่มของคดีข่มขืนกระทำชำเรา และอาวุธที่พบมากที่สุดในกลุ่มคดีทำร้ายร่างกายคือมีด ในขณะที่กลุ่มคดีฆาตกรรมพบว่ามีการใช้อาวุธปืนมากที่สุด นอกจากนี้พบว่าในคดีทำร้ายร่างกาย รายงานการพบบาดแผลบริเวณศีรษะ และ

แขนหรือขาของเหยื่อ มากกว่าคดีประเภทอื่นๆ ส่วนในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ตรวจพบบาดแผลในร่างกายของเหยื่อน้อยมาก

บุญศักดิ์ หาญเทิดสิทธิ์ (2557) ศึกษาเรื่องการรับฟังและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทางการแพทย์ ผลการวิจัยพบว่า ศาลใช้พยานหลักฐานหลาย ๆ เรื่องประกอบกันในการพิจารณาตัดสินคดี ยังมีพยานหลักฐานที่มีความสอดคล้องกันจำนวนมาก ก็สามารถแก้ข้อสงสัยในการพิจารณาคดีได้ และสามารถตัดสินและกำหนดอัตราลงโทษได้

วิชุดา แก้วเชื้อ (2562) ซึ่งได้อธิบายถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งตามแนวคิดหุ้นส่วนทางสังคมขององค์กรสาธารณประโยชน์ โดยพบว่า บทบาทของแนวคิดหุ้นส่วนทางสังคมขององค์กรสาธารณประโยชน์มีแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งตามแนวคิดหุ้นส่วนทางสังคมที่เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในสังคม โดยเฉพาะในประเด็นการรับรู้ของสังคม และมีข้อเสนอแนะว่าหน่วยงานภาครัฐควรมีการส่งเสริมการนำแนวคิดหุ้นส่วนทางสังคมไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมร่วมกันอย่างชัดเจนด้วย

ลลรัลลิล เปี่ยมคล้า (2564) ที่ได้อธิบายถึงผลกระทบต่อการจัดการปัญหาการค้าประเวณีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากนักในปัจจุบัน เป็นเหตุให้หน่วยงานองค์กรสาธารณประโยชน์ทำงานประเด็นเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์และการค้าประเวณี มีความตื่นตัวและตระหนักที่จะดำเนินการด้านการค้ามนุษย์และการค้าประเวณีในเชิงรุกมากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายจากกรณีข้างต้น และเป็นกลไกกลางเชื่อมประสานการดำเนินงานทั้งในเชิงป้องกันปัญหา การติดตามช่วยเหลือด้านคดีความ การประสานงานกับองค์กรเอกชนต่างประเทศเพื่อให้เกิดความร่วมมือแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ

ยีนยง ไทยใจดี (2565) ซึ่งได้อธิบายถึงการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศองค์กร โดยได้เสนอว่ารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศขององค์กรควรประกอบด้วย รูปแบบแบบบนลงล่าง แบบล่างขึ้นบน แบบภายนอกสู่ภายใน และแบบภายในสู่ภายนอก การปรับโครงสร้างการบริหาร เพิ่มบทบาทหน้าที่ การปรับเปลี่ยนภาวะผู้นำ และการปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างการบริหารแบบงานหลักและงานที่ปรึกษา และกลยุทธ์การทำงานประกอบด้วยการปรับแนวทางการบริหาร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเรื่อง“บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ” โดยการดำเนินการวิจัยจากผลการศึกษาที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ซึ่งได้จากการศึกษาข้อมูลสถิติเรื่องราวร้องทุกข์ของมูลนิธิพิริยวงศกุลเพื่อเด็กและสตรี ย้อนหลัง 2 ปี ในปี พ.ศ.2564และปีพ.ศ.2565 ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัญหาที่สำคัญที่สุด 3 ประเภท คือ (1.)ปัญหาครอบครัว (2.)การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย (3.) การข่มขืน และกระทำอนาจาร และการวิเคราะห์ประเด็นสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้าและการสัมภาษณ์แบบเจาะจงประเด็น จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องโดยตรงในองค์กรสาธารณประโยชน์ และผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกระบวนการไกล่เกลี่ยในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ย (ผู้พิพากษาสมทบ) เจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ทนายความ ตำรวจ พนักงานสืบสวน สอบสวน แล้ว โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Steps in Research)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการและการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยขั้นตอนการจัดเตรียมโครงการตามระบบของการดำเนินการวิจัย โดยทำการศึกษาเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ งานวิจัยต่างๆ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อจัดทำโครงการการวิจัย โดยได้ขอปรึกษาแนะนำและความคิดเห็นในการจัดทำโครงร่างการวิจัยจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรมในการให้ความช่วยเหลือประชาชน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์กรอบแนวคิดและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ“บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ และทำการ

กำหนดวิธีการที่จะใช้วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

การวิจัยส่วนที่ 1 การศึกษาข้อมูลสถิติเรื่องราวร้องทุกข์ของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ย้อนหลัง 2 ปี ในปี พ.ศ.2564และปี พ.ศ.2565 ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัญหาที่สำคัญที่สุด 3 ประเภท คือ (1.)ปัญหาครอบครัว (2.)การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย (3.) การข่มขืน และกระทำอนาจาร โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มปัญหาหลักที่ควรให้ความสำคัญคือ ปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว

โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลังในเป็นระยะเวลา 2 ปี คือ ปี พ.ศ.2564 ซึ่งปัญหาครอบครัวรวมทั้งสิ้น 1,510 ราย และ ปี พ.ศ.2565 ซึ่งปัญหาครอบครัวรวมทั้งสิ้น 1,432 ราย หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ Chi-square Test การทดสอบ Chi-square เป็นการทดสอบที่ไม่อิงการแจกแจงของประชากร หรือที่เรียกว่า Nonparametric Statistics โดยกลุ่มตัวอย่างสองหรือมากกว่าสองกลุ่ม เป็นการทดสอบสัดส่วนในสิ่งที่สนใจที่จะศึกษาของกลุ่ม ต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์กัน หรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อศึกษาบทบาท แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในกระบวนการช่วยเหลือไกล่เกลี่ยผู้มีปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว รวมไปถึงการใช้ข้อมูลพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งต่อดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม

การวิจัยส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้าและการสัมภาษณ์แบบเจาะจงประเด็น โดยการวิพากษ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากการรวบรวมข้อมูล และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องในองค์กรสาธารณประโยชน์ และผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีครอบครัว และกระบวนการยุติธรรม โดยมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 18 ท่าน ซึ่งปฏิบัติงานด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ย (ผู้พิพากษาสมทบ) เจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ทนายความ ตำรวจ พนักงานสืบสวน สอบสวน และเจ้าหน้าที่มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี และเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนางานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลเยาวชนและครอบครัวให้เกิดผลสำเร็จ โดยการดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ส่วนอย่างต่อเนื่องกัน เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นทิศทางในการใช้บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์เพื่อใช้พยานหลักฐานช่วยในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว ที่มีความต่อเนื่องกันจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 เขียนรูปแบบการพัฒนากระบวนการใกล้เคียงให้เกิดผลสำเร็จด้วยความร่วมมือการทำงานระหว่างองค์กรรัฐและองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ส่วนมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลตามหลักการและทฤษฎี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมกันระหว่างองค์กร ขององค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรของรัฐ โดยเขียนรูปแบบการพัฒนากระบวนการใกล้เคียงให้เกิดผลสำเร็จด้วยความร่วมมือการทำงานระหว่างองค์กรรัฐและองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วย และจัดทำรายงานผลการวิจัยเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะต่อไป

2. ระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งระเบียบวิธีวิจัยออกได้เป็น 2 ส่วน ซึ่งประกอบไปด้วย

2.1 ระเบียบวิธีวิจัยส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยส่วนที่ 1 ดังนี้

1. สำหรับงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและองค์ความรู้ในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์ แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานและพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทชั้นศาลในคดีครอบครัว และกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีครอบครัว

2. แหล่งข้อมูลและการกำหนดกลุ่มปัญหาที่ใช้ในศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลสถิติของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ที่ได้ทำร้องทุกข์ย้อนหลังเป็นระยะเวลา 2 ปี คือ ปี พ.ศ. 2564 และ ปี พ.ศ. 2565 โดยผู้วิจัยคัดเลือกปัญหาหลักที่สำคัญต่อสถาบันครอบครัวไทยที่ควรได้รับการแก้ไขก่อน ซึ่งก็คือคือปัญหาครอบครัว ในปี พ.ศ. 2564 มีผู้ร้องทุกข์จำนวนทั้งสิ้น 1,510 ราย และปี พ.ศ. 2565 มีผู้ร้องทุกข์รวมทั้งสิ้น 1,432 ราย ตามลำดับ

3. การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะทำการศึกษาปัญหาหลักที่สำคัญต่อสถาบันครอบครัวไทย ที่ควรได้รับการแก้ไขก่อน ซึ่งก็คือคือปัญหาครอบครัว เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลทั่วไปกับการพิจารณาคดี และกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทชั้นศาลในคดีครอบครัว ในประเด็นต่างๆ โดยกำหนดเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องจากข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตัวแปรประเภทของบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อ
การให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ
จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่

3.1 ประเภทของคดี

3.2 ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด

3.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกระงับ

3.4 แนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกระงับ

4. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำ
ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล และสร้างแฟ้มข้อมูลเรียบร้อยแล้ว มาสรุปผลของการวิจัยตาม
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งใช้วิธีการทางสถิติช่วยในการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ออกเป็น

4.1 วิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Analysis)

4.2 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ Chi-square Test
การทดสอบ Chi-square เป็นการทดสอบที่ไม่อิงการแจกแจงของประชากร หรือที่เรียกว่า Nonparametric
Statistics โดยกลุ่มตัวอย่างสองหรือมากกว่าสองกลุ่ม เป็นการทดสอบสัดส่วนในสิ่งที่สนใจที่จะศึกษาของ
กลุ่ม ต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์กัน หรือ แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2.2 ระเบียบวิธีวิจัยส่วนที่ 2 การวิจัยส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กร
สาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหา
ครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ตำรา
วารสาร Website งานวิจัยภายใน และต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการเก็บข้อมูลจากการ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ
ยุติธรรม องค์กรสาธารณประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ทนายความ ตำรวจ
พนักงานสืบสวน สอบสวน เจ้าหน้าที่มูลนิธิพิทักษ์เด็กและสตรี เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อการ
ฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก) เพื่อการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นเนื้อหา สาร
ปัญหา-อุปสรรครวมทั้งแนวทางในการแก้ไข ปัญหา และแนวโน้มในอนาคต ที่เกี่ยวข้องกับบทบาท
ขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่น่าสนใจ และสร้างแนวทางการพัฒนาการใช้
พยานหลักฐาน เพื่อการช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มรูปแบบในอนาคต โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
องค์ความรู้ และแนวความคิด ทั้งข้อมูลจากเอกสาร จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก
(In-depth Interview) เพื่อค้นหาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ขณะที่การศึกษาเอกสาร
(Document Research) เพื่อศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ รวมทั้งการเข้าร่วมสัมมนา เพื่อรวบรวมองค์ความรู้

ด้านการดำเนินงานขององค์กร นอกจากนี้จะมีการเก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อสนับสนุนข้อมูลบางประการที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ การใช้ Qualitative Research เป็นหลักเนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจความหมายในมุมมองของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มสังคมที่ศึกษา (Creswell, 2009) เพื่อให้เข้าใจว่าผู้คนเหล่านั้นตีความประสบการณ์ของพวกเขาอย่างไร มีการสร้าง (การรับรู้ต่อ) โลกของเขาอย่างไร และประสบการณ์เหล่านั้นหมายความว่าอะไร สำหรับพวกเขา (Merriam, 2009) ซึ่งสอดคล้อง กับเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือใกล้เคียงข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐจากประสบการณ์โดยตรง และเหตุผลในการเลือกการวิจัยเชิงคุณภาพอีกประการหนึ่ง คือ ข้อมูลและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทยและทั่วโลกยังมีอยู่น้อยมาก (Salamon, Sokolowski, and List, 2004) และเหตุผลประการสุดท้าย คือ ผู้วิจัยต้องการตอบคำถามการวิจัยที่เจาะลึก รอบด้าน ซึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่ความเหมาะสมในการตอบคำถามดังกล่าวได้ที่ดีที่สุด โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการกำหนดผู้เชี่ยวชาญและการเตรียมผู้เชี่ยวชาญ

การกำหนดผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับองค์กรสาธารณประโยชน์ และเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และเป็นผู้มีประสบการณ์ และผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ในกระบวนการยุติธรรม โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญของผู้ทรงคุณวุฒิ และจำแนกผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มต่างๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญออกเป็น 6 กลุ่มจากหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกัน ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา จำนวน 3 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาเป็นเวลาน้อยกว่า 10 ปี

1.2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์หรือในการบริหารราชการแผ่นดิน

1.3 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

1.4 เคยพิจารณาคดีที่มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ จำนวน 2 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 ดำรงตำแหน่งเป็นพนักงานอัยการเป็นเวลาน้อยกว่า 10 ปี

2.2 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

2.3 เคยทำสำนวนคดีที่มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

กลุ่มที่ 3 ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ย (ผู้พิพากษาสมทบ) เจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัว จำนวน 4 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

3.1 เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรไม่ต่ำกว่า 5 ปี

3.2 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายเบื้องต้น

3.3 สำเร็จการศึกษา ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยคดีไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือเป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า

3.4 เป็นผู้ผ่านการฝึก และอบรมภาคทฤษฎี และปฏิบัติขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัว

กลุ่มที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ จำนวน 2 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

4.1 เป็นทนายความ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

4.2 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการทำสำนวนคดี และส่งฟ้องศาล

4.3 มีประสบการณ์ในการทำสำนวนคดีที่มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

4.4 มีประสบการณ์ในการทำสำนวนคดีเยาวชนและครอบครัว และส่งฟ้องศาล

กลุ่มที่ 5 ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตำรวจ พนักงานสอบสวน จำนวน 5 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

5.1 ดำรงตำแหน่งเป็นพนักงานสอบสวนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

5.2 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการทำสำนวนคดี

5.3 มีประสบการณ์ในการทำสำนวนคดีที่มีการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

กลุ่มที่ 6 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มองค์กรสาธารณประโยชน์ จำนวน 2 คน โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

6.1 เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรไม่ต่ำกว่า 5 ปี

6.2 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายเบื้องต้น การเตรียมผู้เชี่ยวชาญ เป็นการเตรียมความพร้อมกับผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการติดต่อผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัวและได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ สมมติฐาน ขั้นตอน ประโยชน์ของงานวิจัย และเหตุผลของการขอร่วมมือในงานวิจัยครั้งนี้ หลังจากการประสานด้วยวาจา และผู้เชี่ยวชาญให้การตอบรับแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดวัน เวลา และสถานที่สำหรับการสัมภาษณ์

พร้อมทั้งจัดส่งหนังสือเชิญอย่างเป็นทางการจากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พร้อมทั้งแนวกำถามไปในครั้งเดียวกันด้วย

2. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 18 คน มีการดำเนินการ โดยการเลือกใช้แนวทางในการวิจัยหลัก คือ วิธีการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เนื่องจากเป็นกลยุทธ์ที่ศึกษกรณีศึกษา (Case) อย่างเจาะลึก (In Depth) โดยศึกษาบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีครอบครัว ซึ่งมีขอบเขตของเวลา และกิจกรรมชัดเจน (Bounded by Time and Activity) และผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลลงรายละเอียด โดยใช้กระบวนการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย ในระยะเวลาที่ยาวนานเพียงพอที่จะได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนตามที่ต้องการ (Stake, 1995)

3. การเก็บข้อมูลนั้น ใช้การเลือกโดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก หรือการเลือกโดยอาศัยเกณฑ์ (Criterion-Based Selection)

โดยใช้เกณฑ์ คือ กรณีศึกษาต้องเป็นองค์การสาธารณประโยชน์ ที่ให้ความสำคัญปัญหาที่เกี่ยวกับครอบครัว ใช้วิธีผสมผสานจากหลายแหล่ง เพื่อเพิ่มจุดแข็ง และลดจุดอ่อนของธรรมชาติของแหล่งข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตรรกะในการเชื่อมโยงข้อมูลไปยังข้อเสนอ (Logic Linking Data to Propositions) และสร้างเกณฑ์ในการตีความการค้นพบ (Criteria for Interpreting the Findings) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ในเรื่องของบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือใกล้เคียงข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งแนวโน้มที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

3.2 การสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ปฏิบัติงานจริง และผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การสัมภาษณ์ ดังกล่าวมีการขออนุญาต โดยจัดทำเป็นหนังสือราชการจากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรแล้ว จากนั้น ดำเนินการนัดหมาย พร้อมทั้งเตรียมประเด็นสัมภาษณ์ที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่จะศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง พร้อมการอัดเทปเสียงตลอดการสัมภาษณ์ โดยได้มีการขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนทุกครั้ง

4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยยืนยันความมั่นใจว่า ผลการศึกษาในครั้งนี้จะให้คำตอบที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และมีความครบถ้วนของข้อมูล เพื่อตอบคำถามที่ต้องการศึกษา โดยการตรวจสอบจะประกอบด้วย การตรวจสอบภายใน ซึ่งจะพิจารณาถึงคุณภาพของข้อมูล และวิธีการได้มาซึ่งข้อมูล และการตรวจสอบภายนอก ซึ่งเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ ต่อไปนี้

4.1 ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ให้ข้อมูล (Informants) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้พิพากษา พนักงานอัยการ พนักงานสืบสวน สอบสวน ทนายความ ผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัว ผู้ใกล้ชิด เจ้าหน้าที่มูลนิธิพิณวิภาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก)

4.2 เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ กับข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นวรรณกรรม

4.3 เปรียบเทียบข้อมูลทั้งสองส่วนกับข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ข้อคิดเห็นในเชิงวิชาการ และเชิงปฏิบัติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น จะนำข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องข้างต้น และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์สังเคราะห์ ดังนี้

5.1 จัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวม

5.2 เรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเคราะห์ ค้นหาแนวทางการจัดการ โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ทั้งจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการเข้าร่วมสังเกตการณ์ ผสมรวมกับแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และเขียนรูปแบบการพัฒนากระบวนการใกล้เคียงให้เกิดผลสำเร็จด้วยความร่วมมือระหว่างองค์กรรัฐ และองค์กรสาธารณะประโยชน์ โดยใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วย และจัดทำรายงานผลการวิจัยเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะต่อไป

5.3 สรุป และอภิปรายผลที่ได้จากการวิเคราะห์พร้อมข้อเสนอแนะ

5.4 นำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ และเปรียบเทียบความถูกต้อง ความสมเหตุสมผล และความสมบูรณ์ของข้อมูล และผลการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิจัย และแปลความหมายผลของการวิจัย โดยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลสถิติของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรีที่ได้ทำการช่วยเหลือแล้วนั้นย้อนหลังเป็นระยะเวลา 2 ปี คือ ปี พ.ศ.2564 และ ปี พ.ศ.2565

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี ได้แก่

2.1 ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด

2.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกกระทำ

2.3 แนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์และวิพากษ์ของประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก) แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์

ประเด็นที่ 3 สรุปความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์และวิพากษ์แบบเจาะจงประเด็นเพื่อพิจารณาความเหมาะสมจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 18 ท่าน ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ย เจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ ผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มสำรวจ พนักงานสืบสวน – สอบสวน มีการกำหนดประเด็นคำถาม ไว้ล่วงหน้าโดยแบ่งเป็น 7 ประเด็นหลัก ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอผลการสัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ยในขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

ประเด็นที่ 2 ด้านฝ่ายตัวความ ปัจจัยใดเกี่ยวกับโจทก์ จำเลย ที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุ ข้อตกลงในการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท

ประเด็นที่ 3 ด้านกระบวนการไกล่เกลี่ย การติดต่อสื่อสารเพื่อทราบข้อมูลต่าง ๆ รวมถึง การนัดหมายและการประสานงาน

ประเด็นที่ 4 ด้านสถานที่ สิ่งแวดล้อม ในการไกล่เกลี่ย

ประเด็นที่ 5 คุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

ประเด็นที่ 6 การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนของการปฏิบัติงาน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

ประเด็นที่ 7 ประสพการณ์การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรของรัฐ มีประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือประชาชน ที่เกิดปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว

ส่วนที่ 3 เขียนรูปแบบการพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยให้เกิดผลสำเร็จด้วยความร่วมมือการทำงานระหว่างองค์กรรัฐและองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ส่วนมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลตามหลักการและทฤษฎี และเขียนรูปแบบการพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยให้เกิดผลสำเร็จด้วยความร่วมมือการทำงานระหว่างองค์กรรัฐและองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วย

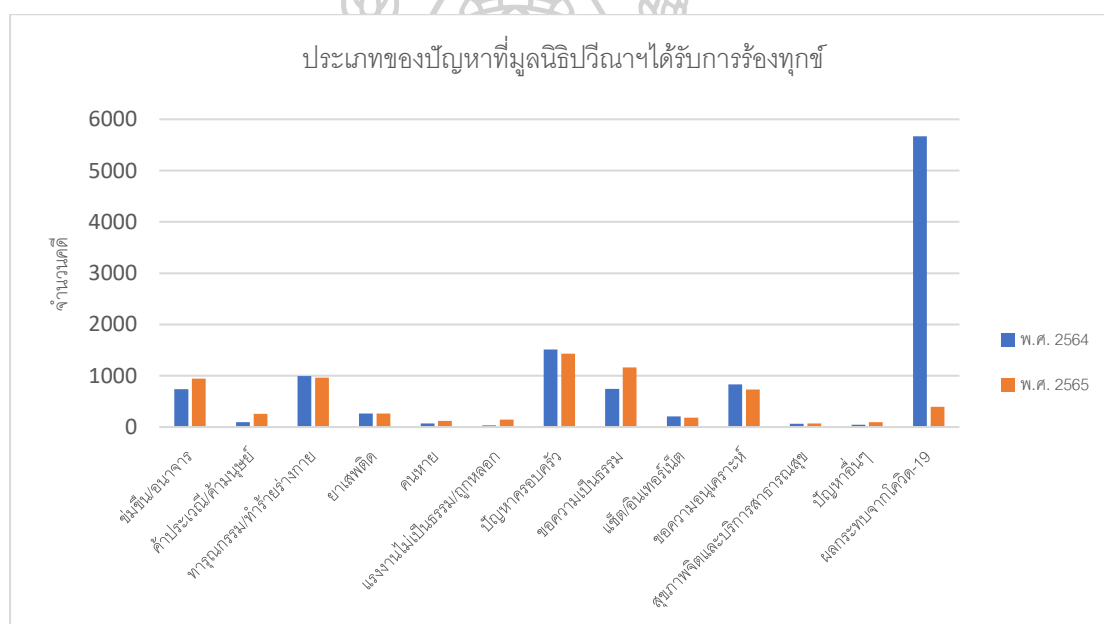
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลสถิติของมูลนิธิพิณางสกุลเพื่อเด็กและสตรีที่ได้ทำการช่วยเหลือแล้วนั้นย้อนหลังเป็นระยะเวลา 2 ปี คือ ปี พ.ศ.2564 และ ปี พ.ศ.2565

จากผลการศึกษาเอกสารและจากการวิเคราะห์แบบสำรวจ โดยได้มีการรวบรวมสถิติการขอความช่วยเหลือร้องทุกข์ข้อมูลของมูลนิธิพิณางสกุลเพื่อเด็กและสตรี ที่ได้ทำการช่วยเหลือแล้วนั้นย้อนหลังเป็นระยะเวลา 2 ปี คือ ปี พ.ศ.2564 และ ปี พ.ศ.2565 พบว่า มีสถิติการขอความช่วยเหลือและเรื่องราวร้องทุกข์ ประจำปี พ.ศ.2564 มีสถิติรับเรื่องเข้ามาร้องทุกข์รวมทั้งสิ้น 11,267 ราย ประเภทปัญหาที่มูลนิธิพิณางฯ ให้ความสำคัญและให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนมี 6 ประเภท ดังนี้ คือ ปัญหาข่มขืน/อนาจาร, ปัญหาทำร้ายร่างกาย/ทารุณกรรม, ปัญหาค้ามนุษย์/ค้าประเวณี,

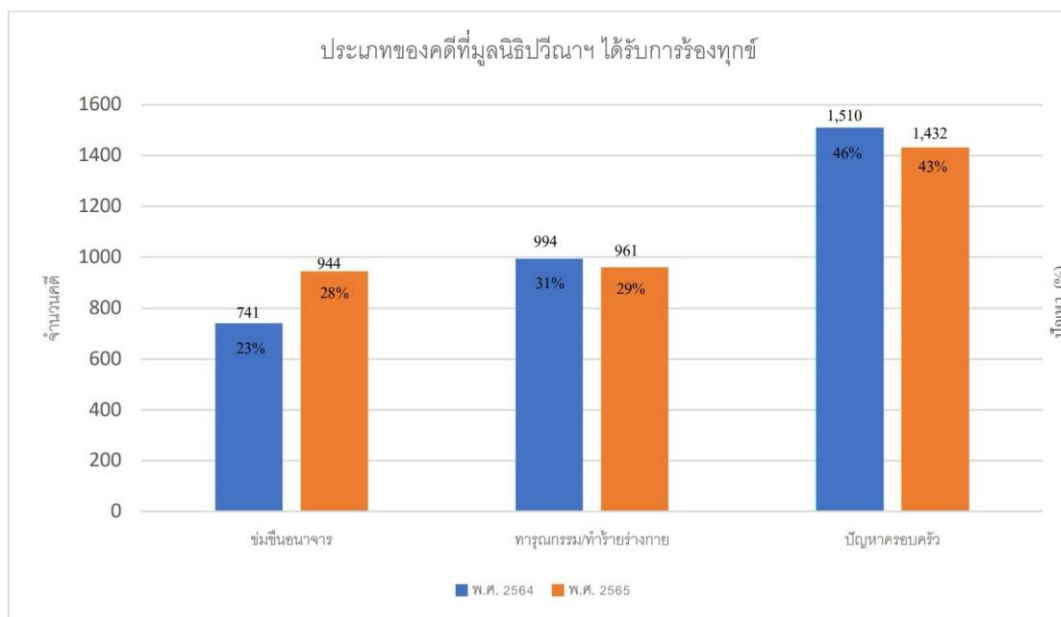
ปัญหาครอบครัว, ปัญหายาเสพติด และขอความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 เป็นปัญหาครอบครัว จำนวนทั้งหมด 1,510 ราย

และปี พ.ศ.2565 มีสถิติรับเรื่องราวร้องทุกข์รวมทั้งสิ้น 6,745 ราย โดยประเภทปัญหาที่มูลนิธิปวีณาฯ ให้ความสำคัญและให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนมี 6 ประเภท ดังนี้ คือ ปัญหาข่มขืน/อนาจาร, ปัญหาค้ามนุษย์/ค้าประเวณี ทั้งในประเทศและต่างประเทศ, ปัญหาอาชญากรรมออนไลน์, ปัญหาทำร้ายร่างกาย/ทารุณกรรม, ปัญหายาเสพติด และ ปัญหาครอบครัว ตามลำดับ เป็นปัญหาครอบครัวจำนวนทั้งหมด 1,432 ราย ซึ่งตรงกับประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจในการศึกษานี้ ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์ข้อมูลในทั้ง 2 ปี ซึ่งปัญหาที่สำคัญที่สุด มีประเด็นปัญหา 3 ประเภท คือ (1.)ปัญหาครอบครัว (2.)การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย (3.) การข่มขืน และกระทำอนาจาร

ภาพที่ 2 ประเภทของปัญหาที่มูลนิธิปวีณาฯได้รับการร้องทุกข์ ในปีพ.ศ.2564 และปี พ.ศ.2565

จากภาพที่ 2 ซึ่งตรงกับประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจในการศึกษานี้ ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์ข้อมูลในทั้ง 2 ปี ซึ่งปัญหาที่สำคัญที่สุด มีประเด็นปัญหา 3 ประเภท คือ (1.)ปัญหาครอบครัว (2.)การทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย (3.) การข่มขืน และกระทำอนาจาร ซึ่งแสดงในแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 3 ประเภทของคดีที่มูลนิธิปวีณาฯ เพื่อเด็กและสตรี ได้รับการร้องทุกข์ ในปีพ.ศ.2564 และ ปี พ.ศ.2565

จากภาพที่ 3 ใน 3 ประเภทปัญหาที่ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์พบว่า ในปี พ.ศ.2564 ปัญหาครอบครัวถูกเข้ามาร้องเรียนถึงร้อยละ 46 รองลงมาคือ ปัญหาทำร้ายร่างกาย/ทารุณกรรม ร้อยละ 31 และปัญหาข่มขืน/อนาจาร ร้อยละ 23 และ ในปี พ.ศ.2565 ปัญหาครอบครัวถูกเข้ามาร้องเรียนถึงร้อยละ 43 รองลงมาคือ ปัญหาทำร้ายร่างกาย/ทารุณกรรม ร้อยละ 29 และปัญหาข่มขืน/อนาจาร ร้อยละ 28

หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ Chi-square Test การทดสอบ Chi-square ดังนี้

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี

จากผลการวิเคราะห์แบบสำรวจแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี สามารถเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ข้อมูลเชิงประชากรของผู้เสียหาย ข้อมูลการก่อคดี โดยผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และค่าร้อยละ (Percentage) แสดงผลดังนี้

2.1.1. ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด

ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด โดยพิจารณาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ โดยผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) ค่าร้อยละ (Percentage) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ปี พ.ศ. 2564

ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้กระทำผิด (ปี พ.ศ. 2564)	คดี		รวม
	ข่มขืน/อนาจาร	ทารุณกรรม/ทำร้าย ร่างกาย	
1. สถานะของผู้กระทำผิด			
พ่อ, แม่, ลูก	0 (0.00)	111 (6.4)	111 (6.4)
พ่อเลี้ยง, แม่เลี้ยง	84 (4.84)	50 (2.88)	134 (7.72)
สามี, ภรรยา, แฟน, เพื่อน	154 (8.88)	267 (15.39)	421 (24.27)
สามีเก่า, แฟนเก่า	0 (0.00)	68 (3.92)	68 (3.92)
ญาติ	141 (8.13)	70 (4.03)	211 (12.16)
คนรู้จัก	147 (8.47)	75 (4.32)	222 (12.8)
คนข้างบ้าน	46 (2.65)	0 (0.00)	46 (2.65)
อื่นๆ	169 (9.74)	353 (20.35)	522 (30.09)
รวม	741 (42.71)	994 (57.29)	1735 (100)

*หมายเหตุ จำนวนคดี (ร้อยละของคดี)

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 3 ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ปี พ.ศ. 2564 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ ระหว่างคดีข่มขืน/อนาจาร กับคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย พบว่าหากไม่นับข้อมูลอื่นๆ จะเห็นว่าคดีจะเกิดจากผู้กระทำผิดที่เป็นในกลุ่มของสามี, ภรรยา, แฟน, เพื่อน มากที่สุดทั้ง 2 คดี ถัดมาสำหรับคดีข่มขืน/อนาจารผู้กระทำผิดจะเป็นคนรู้จัก และญาติ ตามลำดับ ในขณะที่คดีทำร้ายร่างกายจะเกิดจากกลุ่มพ่อ, แม่, ลูก ซึ่งในคดีข่มขืน/อนาจาร จะเกิดจากคนรู้จัก, ญาติ และ คนข้างบ้าน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ปี พ.ศ. 2565

ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้กระทำผิด (ปี พ.ศ. 2565)	คดี		รวม
	ข่มขืน/อนาจาร	ทารุณกรรม/ทำร้าย ร่างกาย	
1. สถานะของผู้กระทำผิด			
พ่อ, แม่, ลูก	50 (2.63)	158 (8.3)	208 (10.92)
พ่อเลี้ยง, แม่เลี้ยง	96 (5.04)	38 (2)	134 (7.04)
สามี, ภรรยา, แฟน, เพื่อน	176 (9.24)	313 (16.44)	489 (25.68)
สามีเก่า, แฟนเก่า	0 (0.00)	55 (2.89)	55 (2.89)
ญาติ	154 (8.09)	74 (3.89)	228 (11.97)
ครู	18 (0.95)	21 (1.1)	39 (2.05)
นายจ้าง	21 (1.1)	11 (0.58)	32 (1.68)
คนรู้จัก	181 (9.51)	70 (3.68)	251 (13.18)
คนข้างบ้าน	79 (4.15)	0 (0.00)	79 (4.15)
อื่นๆ	65 (3.41)	46 (2.42)	111 (5.83)
ไม่มีข้อมูล	104 (5.46)	175 (9.19)	279 (14.65)
รวม	944 (49.58)	960 (50.42)	1904 (100)

*หมายเหตุ จำนวนคดี (ร้อยละของคดี)

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4 ข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ปี พ.ศ. 2565 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ ระหว่างคดีข่มขืน/อนาจาร กับคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย พบว่าหากไม่นับข้อมูลอื่นๆ และไม่มีข้อมูล จะเห็นว่าคดีจะเกิดจากผู้กระทำผิดที่เป็นในกลุ่มของสามี, ภรรยา, แฟน, เพื่อน มากที่สุดในคดีทารุณกรรมและทำร้ายร่างกาย ในขณะที่คดีข่มขืนกระทำชำเราเกิดจากคนรู้จักมากที่สุด

2.1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกระงับ

ข้อมูลเชิงประชากรของผู้ถูกระงับ โดยพิจารณาเกี่ยวกับอายุของผู้ถูกระงับ โดยผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) ค่าร้อยละ (Percentage) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกระงับ ปี พ.ศ. 2564

ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้ถูกระงับ (ปี พ.ศ. 2564)	คดี		รวม
	ข่มขืน/อนาจาร	ทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย	
1. อายุของผู้ถูกระงับ			
แรกเกิด - 5 ปี	0 (0.00)	36 (2.07)	36 (2.07)
5 - 10 ปี	85 (4.9)	68 (3.92)	153 (8.82)
10 -15 ปี	262 (15.1)	0 (0.00)	262 (15.1)
15 - 20 ปี	182 (10.49)	0 (0.00)	182 (10.49)
40 ปีขึ้นไป	0 (0.00)	114 (6.57)	114 (6.57)
อื่นๆ	212 (12.22)	776 (44.73)	988 (56.95)
รวม	741 (42.71)	994 (57.29)	1735 (100)

*หมายเหตุ จำนวนคดี (ร้อยละของคดี)

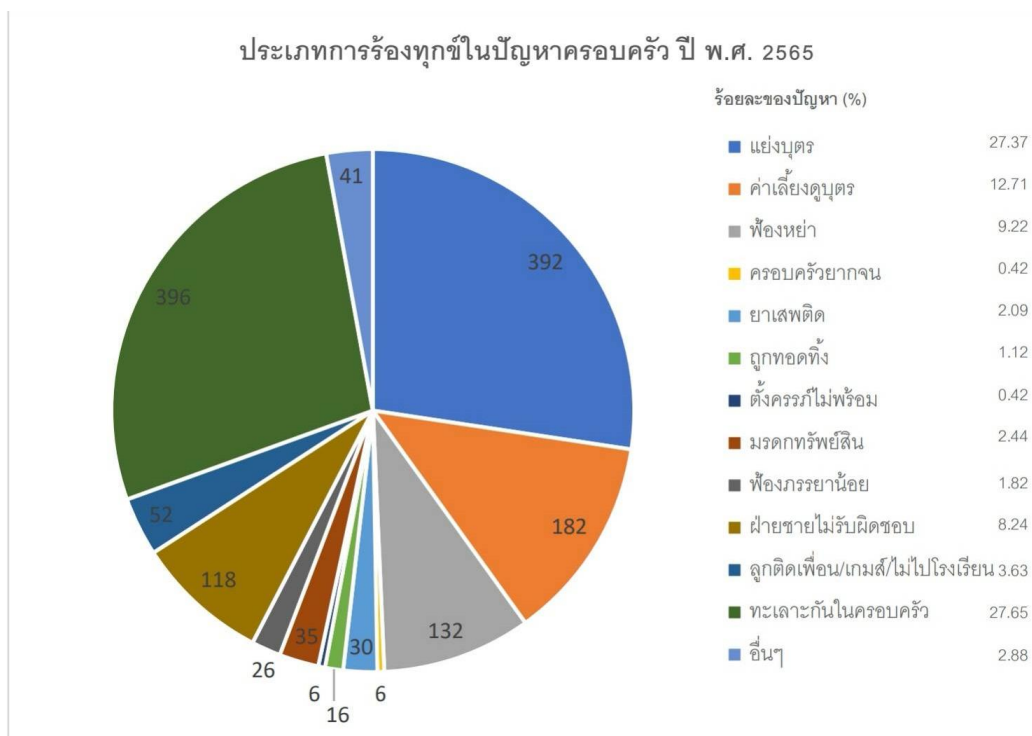
เมื่อพิจารณາัตรางที่ 5 ข้อมูลช่วงอายุของผู้ถูกระงับในปี พ.ศ. 2564 พบว่าหากไม่นับข้อมูลอื่นๆ ในคดีข่มขืน/อนาจาร เด็กอายุ 10-15 ปี ถูกระงับมากที่สุดเป็นอันดับแรก ถัดมาเป็นผู้ถูกระงับในกลุ่มอายุ 15 – 20 ปี และ 5 -10 ปีตามลำดับ โดยไม่พบผู้ถูกระงับในช่วง แรกเกิด – 5 ปี และในกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปถูกระงับมากที่สุดเป็นอันดับแรก ถัดมาจะเป็นผู้ถูกระงับในกลุ่มอายุ 5- 10 ปี และ แรกเกิด – 5 ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นช่วงอายุที่ต้องอยู่ในความดูแลของผู้อื่น จึงไม่เกิดคดีนี้หรือเกิดน้อยในกลุ่มอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้อย่างเต็มที่ในช่วงอายุ 10 – 20 ปี

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกระงับ ปี พ.ศ. 2565

ข้อมูลเชิงประชากร ของผู้ถูกระงับ (ปี พ.ศ. 2565)	คดี		รวม
	ข่มขืน/อนาจาร	ทารุณกรรม/ทำร้าย ร่างกาย	
1. อายุของผู้ถูกระงับ			
0-10 ปี	110 (5.77)	114 (5.98)	224 (11.76)
10-15 ปี	381 (20)	90 (4.72)	471 (24.72)
15-20 ปี	198 (10.39)	73 (3.83)	271 (14.23)
20-25 ปี	60 (3.15)	79 (4.15)	139 (7.3)
25-30 ปี	29 (1.52)	95 (4.99)	124 (6.51)
30-35 ปี	18 (0.94)	92 (4.83)	110 (5.77)
35-40 ปี	14 (0.73)	60 (3.15)	74 (3.88)
40 ปีขึ้นไป	30 (1.57)	183 (9.61)	213 (11.18)
ไม่มีข้อมูล	104 (5.46)	175 (9.19)	279 (14.65)
รวม	944 (49.55)	961 (50.45)	1905 (100)

*หมายเหตุ จำนวนคดี (ร้อยละของคดี)

เมื่อพิจารณາัตรางที่ 6 ข้อมูลช่วงอายุของผู้ถูกระงับในปี พ.ศ. 2565 พบว่าหากไม่นับข้อมูลอื่นๆและไม่มีข้อมูล ในคดีข่มขืน/อนาจาร เด็กอายุ 10-15 ปี ถูกระงับมากที่สุดเป็นอันดับแรก ถัดมาจะเป็นผู้ถูกระงับในกลุ่มอายุ 15 – 20 ปี และ 0 – 10 ปี ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีผู้ถูกระงับในช่วงอายุ 20 – 40 ปีขึ้นไป และในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป ถูกระงับมากที่สุดเป็นอันดับแรก ถัดมาเป็นผู้ถูกระงับในกลุ่มอายุ 0- 10 ปี ซึ่งมีจำนวนมาก เช่นเดียวกับในปี พ.ศ. 2564 ในตารางที่ 5 แต่ในปี พ.ศ.2565 นี้พบว่ามีผู้ถูกระงับในทุกช่วงอายุ ตั้งแต่ 10 – 40 ปี ซึ่งมีจำนวนผู้ถูกระงับที่ค่อนข้างมาก

ภาพที่ 4 ประเภทการร้องทุกข์ในปัญหาครอบครัว พ.ศ.2565

จากภาพที่ 4 ซึ่งในปัญหาครอบครัวจะถูกนำมาพิจารณาแยก เนื่องจากเป็นเหตุที่เกิดขึ้นกับเฉพาะคนในครอบครัว แต่จะมุ่งประเด็นวิเคราะห์ถึงประเภทของการร้องทุกข์ พบว่าในปี พ.ศ. 2564 มีการร้องทุกข์จำนวน 1,510 ราย ทั้งนี้เรื่องส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการแย่งบุตร ฟ้องหย่า และผู้หญิงท้องแต่ฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ ซึ่งในปี พ.ศ.2564 นี้เองไม่ได้มีการแจกแจงไว้ จึงพิจารณาได้เพียงข้อมูลของปี พ.ศ.2565 ซึ่งพบว่าปัญหาทะเลาะกันในครอบครัวเป็นปัญหาที่ถูกร้องทุกข์มาเป็นอันดับแรกถึง 27.65% รองลงมาจะเป็นปัญหาการแย่งบุตร 27.37% ถัดมาคือปัญหาค่าเลี้ยงดูบุตร, ปัญหาฟ้องหย่า และปัญหาท้องแต่ฝ่ายชายไม่รับผิดชอบตามลำดับ ซึ่งปัญหาอื่นๆ แสดงดังข้อมูลในแผนภาพ

2.1.3 แนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกระงับ

ความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี ต่อประเภทของคดี ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยสรุปเป็นค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และการทดสอบค่า Chi – square test เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยมีผลการทดสอบดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ

ตารางที่ 7 ค่าจำนวน ร้อยละและค่า Chi – square ของความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ	ปีที่ได้รับเรื่องร้องทุกข์		Pearson's Chi-square	df	p-value
	พ.ศ.2564	พ.ศ.2565			
1. คดีข่มขืน/อนาจาร					
คนในครอบครัว	225 (16.7)	300 (22.27)	0.0542	1	0.816*
ไม่ใช่คนในครอบครัว	347 (25.76)	475 (35.26)			
รวม	572 (42.46)	775 (57.54)			
2. คดีทำร้ายร่างกาย/ทารุณกรรม					
คนในครอบครัว	498 (36.06)	583 (42.22)	0.2412	1	0.623*
ไม่ใช่คนในครอบครัว	143 (10.35)	157 (11.37)			
รวม	641 (46.42)	740 (53.58)			

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งการจำแนกดังนี้

คนในครอบครัว = สามี ภรรยา พ่อ แม่ ลูก พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ญาติ

ไม่ใช่คนในครอบครัว = สามีเก่า แฟนเก่า แฟน เพื่อน คนข้างบ้าน นายจ้าง ครู คนรู้จัก

อื่นๆ และไม่มีข้อมูล ไม่ถูกนำมาคำนวณในตารางด้านบน

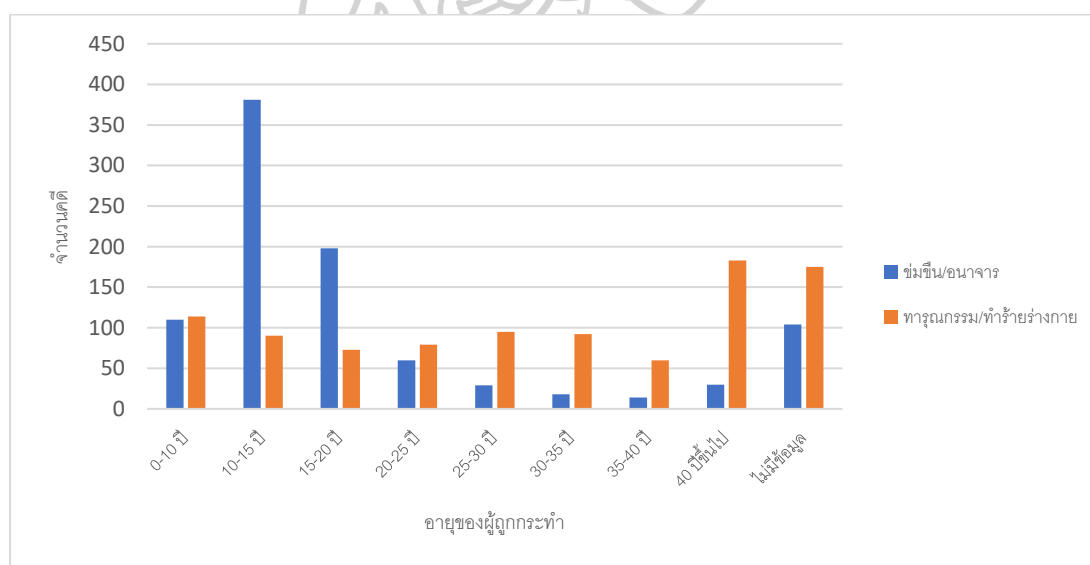
จากตารางที่ 7 พบว่าเมื่อพิจารณาค่า p-value ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือไม่ใช่คนในครอบครัวกับคดีที่เกิดขึ้นไม่มีความสัมพันธ์กันในระดับทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งคดีข่มขืน/อนาจารเกิดจากคนที่ไม่ใช่คนในครอบครัวมากกว่า และในส่วนของคดีทำร้ายร่างกาย/ทารุณกรรม เกิดจากคนในครอบครัว

มากกว่า โดยในที่นี้ไม่ได้นำข้อมูลไม่มีข้อมูลแจกแจงมาพิจารณาร่วมด้วย โดยจะเห็นได้ว่าทั้ง 2 คดีที่นำมาเปรียบเทียบจำนวนคดีที่เกิดขึ้นระหว่างปี พ.ศ.2564 และ พ.ศ.2565 จำนวนของคดีที่เกิดขึ้นไม่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกกระทำและผู้กระทำผิด

ตารางที่ 8 ช่วงอายุของผู้ถูกระทำ (ข้อมูลปี พ.ศ. 2565)

ความสัมพันธ์ ระหว่างคดี กับอายุของ ผู้ถูกระทำ	ช่วงอายุของผู้ถูกระทำ (ข้อมูลปี พ.ศ. 2565)								Pearson's Chi- square	df	p-value
	0- 10 ปี	10- 15 ปี	15- 20 ปี	20- 25 ปี	25- 30 ปี	30- 35 ปี	35- 40 ปี	40 ปี ขึ้นไป			
คดี ช่มชู้ / อนาจาร	110	381	198	60	29	18	14	30	462.238	7	0.000*
คดี ทารุณ กรรม/ทำร้าย ร่างกาย	114	90	73	79	95	92	60	183			
รวม	224	471	271	139	124	110	74	213			

หมายเหตุ = จำนวน (ร้อยละ), * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างคดีกับอายุของผู้ถูกระทำที่มูลนิธิปวีณาเพื่อเด็กและสตรี ได้รับการร้องทุกข์ ในปีพ.ศ.2564 และปี พ.ศ.2565

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 8 และ ภาพที่ 5 พบว่าช่วงอายุของผู้ถูกระทำมีความสัมพันธ์กับคดีที่เกิดขึ้นในระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 ซึ่งพบว่าในปี พ.ศ.2565 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคดีข่มขืน/อนาจาร และ คดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย กับ ช่วงอายุของผู้ถูกระทำ พิจารณาจากค่า p-value ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่าอายุของผู้ถูกระทำมีผลกับการเกิดคดี

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์และวิพากษ์ของเจ้าหน้าที่มูลนิธิวิวัฒนาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี และเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก) แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์

ประเด็นที่ 3 สรุปความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐาน เพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับองค์กรรัฐ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

ป ร ะ เ ตี น ที่ 1 ข อ มู ล พื น ฐ า น ท้ ว ใ ป

ตารางที่ 9 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปขององค์กรสาธารณประโยชน์ทั้ง 2 องค์กร

ประเด็น	มูลนิธิวิวัฒนาการเพื่อเด็กและสตรี	มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก)
เป้าหมาย	มูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ด้อยโอกาสโดยไม่หวังผลกำไร จัดตั้งโดยนางปวีณา หงสกุล	เป็นองค์กรสาธารณกุศล สาธารณประโยชน์ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จัดตั้งโดย ดร. อัมพร วัฒนวงศ์
บทบาท	ช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิ และถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการฟื้นฟูด้านร่างกายและจิตใจ และช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ได้รับผลกระทบและรู้ที่พึ่ง ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข	เป็นองค์กรสาธารณกุศล สาธารณประโยชน์ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา ยึดหลักการร่วมกันทำความดี ซื่อสัตย์ต่อผู้บริจาค และจริงใจต่อผู้รับบริการ บริหารงานอย่างมีคุณภาพ และบริการด้วยใจรัก บริการ ฟื้นฟู ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือเด็ก-เยาวชนด้อยโอกาสทุกประเภท ครอบครัวผู้ตกทุกข์ได้ ผู้สูงอายุ ผู้ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง และพัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่มีค่าแก่สังคมต่อไปในอนาคต
บทบาทในการดำเนินงานเกี่ยวกับความรุนแรงและละเมิดในเด็กและสตรี	รูปแบบหรือกระบวนการช่วยเหลือตั้งแต่ก่อนเข้าสู่คดีความจนกระทั่งการเยียวยาและฟื้นฟูจิตใจ อย่างไรก็ตาม บทบาทหลักของมูลนิธิ คือ การรับแจ้งเบาะแสหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ การรับแจ้งเบาะแสหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ จากทั้งหมด ๕ คนใกล้ชิด และพลเมืองดีหลังจากนั้นมูลนิธิได้มีการติดต่อประสานงานไปยังหน่วยงานที่ดูแล	โครงการสำคัญของมูลนิธิฟอร์เด็ก ประกอบด้วย โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนวัดมหาเวช - มูลนิธิฟอร์เด็ก 6 โครงการเพื่อการศึกษา การเรียนรู้ และพัฒนาเด็ก โครงการการบริการงานสังคมสงเคราะห์เด็กและครอบครัว การส่งเสริมอาชีพ ผู้ปกครอง และโครงการร่วมมือรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) จึงจัดตั้งเพื่อตอบสนองความต้องการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสและครอบครัวทุกช่วงอายุต่อเนื่อง เพื่อลดระดับปัญหาเด็ก ครอบครัว ชุมชนและสังคมมายาวนานกว่า 25 ปี และเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสให้ดีขึ้น สมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และทำ

ประเด็น	มูลนิธिवินาหาสกุลเพื่อเด็กและสตรี	มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (พอร์เท็ก)
	<p>รับผิดชอบต่อการมีของผู้ร้องเรียน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งบทบาทสำคัญ โดยทางมูลนิธิจะร่วมมือกับทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน</p>	<p>ดีเพื่อเพื่อนมนุษย์ ภายใต้คำขวัญการดำเนินงานที่ว่า “แต่ผู้ทุกข์ยาก...จากใจรัก”</p>
<p>สถานการณ์การดำเนินงาน</p>	<p>การดำเนินงานของมูลนิธิปีวินา ตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม 2564-10 ธันวาคม 2564 รับเรื่องราวร้องทุกข์ทั้งสิ้น 11,267 ราย มากกว่าปี 2563 ที่มีกร รับร้องทุกข์ 10,147 ราย หรือคิดเป็นจำนวน 1,120 ราย คิดเป็น 11.03 % ซึ่งเป็นเรื่องราวร้องทุกข์ร้องทุกขปัญหาครอบครัว จำนวน 1,510 ราย ร้องทุกข์เฉลี่ยวันละ 4.13 ราย และ ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2565 – 23 ธันวาคม 2565 รับเรื่องราวร้องทุกข์ทั้งสิ้น 6,745 น้อยกว่าปี 2564 ที่มีกร รับร้องทุกข์ 11,267 ราย หรือคิดเป็นจำนวน 4,522 ราย คิดเป็น 21.23% ซึ่งเป็นเรื่องราวร้องทุกข์ร้องทุกขปัญหาครอบครัว 1,432 ราย ราย เฉลี่ยวันละ 3.92 ราย จากสถิติเปรียบเทียบพบว่า น้อยกว่าปี 2564 กว่าร้อยละ 7.83</p>	<p>ด้วยข้อจำกัดขององค์กร โดยเฉพาะด้านทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ขาดงบประมาณในการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรต่อเนื่อง บุคลากรยังทักษะความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ การทำงานด้านออนไลน์ สื่อโซเชียล มีเดีย โครงการ การแพร่ การระดมทุน เพื่อขอรับทุนสนับสนุนจากแหล่ง ทุนทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากมีความสลับซับซ้อน เงื่อนไข ระเบียบ กฎเกณฑ์ ของผู้ที่คาดหวังจะให้ทุน มีความยุ่งยากมากขึ้น ทักษะการ เขียน ภาษาเพื่อการสื่อสารยังเป็น จุดอ่อนของเจ้าหน้าที่ ซึ่งต้องได้รับการ พัฒนาต่อเนื่อง (In house training) และ/หรือ การสืบค้น ศึกษา เรียนรู้ จากสื่อโซเชียลมีเดีย โลกออนไลน์ ใน ด้านที่ตน สนใจและเกี่ยวข้องกับส่วนงาน และ/หรือองค์กรมากขึ้นตามลำดับ ด้วยตนเอง และ การแบ่งปันจากผู้บริหารระดับสูง</p>

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เป็นองค์กรหนึ่งที่มีแนวทางการดำเนินงานหรือแนวทางเชิงนโยบายในการช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมซึ่งตกเป็นเหยื่อของความโหดร้ายทารุณในรูปแบบต่างๆ ทั้งเรื่องของการข่มขืน ทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย ถูกหลอกลวงจากขบวนการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศในหลากหลายรูปแบบ รวมถึงปัญหาครอบครัว รวมทั้งปัญหาอื่นๆที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมอีกจำนวนมาก

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบเคราะห์กรรมที่ได้เข้ามาร้องทุกข์ ช่วยให้พวกเขาเหล่านี้ได้รับความเป็นธรรมหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานโดยการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมอย่างทันที่ และดำเนินการเยียวยารักษาทั้งร่างกายและจิตใจให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข หรือส่งตัวไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบโดยตรง และที่สำคัญมูลนิธิจะมุ่งเน้นการแจ้งเบาะแสและการประสานงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเข้าช่วยเหลือผู้ที่เกิดปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว ตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นจากการร้องทุกข์ไปจนถึงสิ้นสุดกระบวนการดำเนินคดี

มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก)

เป็นองค์กรสาธารณกุศล เป็นการบริการช่วยเหลือเด็ก มุ่งเน้นการดูแลและพัฒนาเด็กในขั้นพื้นฐานของเด็ก ตอบสนองความต้องการจำเป็นของครอบครัว เด็กจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน การบริการสงเคราะห์ เด็กและครอบครัว ครอบครัว ผู้ซึ่งประสบปัญหา ส่วนใหญ่ล้วนใหญ่ มีปัญหาด้านเศรษฐกิจหรือ สถานภาพทางการเงิน ของครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ แล้วจึงส่งผลกระทบมาถึงเรื่องความขัดแย้ง สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นความคิดเห็นที่แตกต่าง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การใช้ความรุนแรงต่อเด็ก ปัญหาสุขภาพ การปล่อยปละละเลย ยังส่งผลกระทบต่อความขัดแย้ง ทำให้เด็ก ๆ หลายครอบครัว มีความไม่อบอุ่น ครอบครัวขาดความเข้มแข็ง ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก และสมาชิกในครอบครัว และชีวิตคู่ การให้คำปรึกษา คำแนะนำ การให้กำลังใจ การจัดการบริการ การสงเคราะห์เด็ก และครอบครัว ผู้ซึ่งประสบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เพื่อให้สมาชิกในครอบครัว ให้ความร่วมมือกันจัดการปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ชีวิต ความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ เด็กเล็กได้รับโอกาสทางการศึกษาพัฒนาอย่างเหมาะสมตามวัย ต่อเนื่อง ผู้ใหญ่ควรมีงานทำ มีรายได้ อยู่อย่างพอเพียง พอประมาณ และซื่อสัตย์ สุจริตในอาชีพ ประพฤติตนเป็นตนดีของครอบครัว รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองในครอบครัวอย่างตั้งใจ นั้นเป็นสิ่งสำคัญและต้องตระหนักยิ่ง

ประเด็นที่ 3 สรุปความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐาน เพื่อการให้ความช่วยเหลือใกล้เคียงข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับองค์กรรัฐ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

ซึ่งทั้ง 2 องค์กรสาธารณประโยชน์ในการดำเนินคดีที่มีเป้าหมายหลักที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ด้านเด็ก เยาวชน และสตรี ช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาครอบครัว แต่อย่างไรก็ตาม ในรายละเอียดการดำเนินการนั้นแต่ละองค์กรจะมีเป้าประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแล้วแต่วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

โดยในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดี พบว่า องค์กรสาธารณประโยชน์ ได้มีความมุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบเคราะห์กรรมที่ได้เข้ามาร้องทุกข์ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัว เด็กและสตรีที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ถูกทารุณกรรมในรูปแบบ

ต่างๆ ตลอดจนช่วยให้พวกเขาเหล่านี้ได้รับความเป็นธรรมหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานโดยการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมอย่างทันท่วงที และดำเนินการเยียวยารักษาทั้งร่างกายและจิตใจให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

ซึ่งทางมูลนิธิได้มีช่องทางในการรับแจ้งเบาะแสหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ การรับแจ้งเบาะแสหรือรับเรื่องราวร้องทุกข์ จากทั้งเหยื่อ คนใกล้ชิด และพลเมืองดี ซึ่งมีช่องทางการติดต่อมูลนิธิปวีณา สามารถติดต่อได้ 8 ช่องทาง ดังนี้ (1) สายด่วน 1134 (2) โทรศัพท์พื้นฐาน 5 เลขหมาย (3) โทรศัพท์มือถือ 3 เลขหมาย (4) โทรสาร (5) e-mail: pavena1134@hotmail.com (6) Facebook: มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี (7) ตู้ ปณ.222 และ (8) มาร้องเรียนด้วยตนเองที่มูลนิธิปวีณา ซึ่งจะมีการสอบถามรายละเอียดและสอบถามเบาะแสที่ชัดเจนด้วยแก่ผู้ที่ร้องเรียน หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หลังจากนั้นมูลนิธิได้มีการติดต่อประสานงานไปยังหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบต่อกรณีของผู้ร้องเรียน หลังจากนั้นมูลนิธิจะร่วมมือกับทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบังคับการกองปราบปราม (บก.ป) ตำรวจในพื้นที่ทุกแห่ง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน สภานายความ ตลอดจนสื่อมวลชนทุกแขนง เพื่อช่วยเหลือมีการลงพื้นที่ ปฏิบัติงานอย่างจริงจังร่วมกับเจ้าหน้าที่ จนประชาชนได้รับความช่วยเหลืออย่างเป็นธรรม

และอีกหนึ่งองค์กรสาธารณประโยชน์ ได้แก่มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก) เป็นสาธารณกุศล เป็นการบริการช่วยเหลือเด็ก มุ่งเน้นการดูแลและพัฒนาเด็กในขั้นพื้นฐานของเด็ก ตอบสนองความต้องการจำเป็นของครอบครัว เด็กจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน การบริการสงเคราะห์ เด็กและครอบครัว ครอบครัว ผู้ซึ่งประสบปัญหา ส่วนใหญ่ล้วนใหญ่ มีปัญหาด้านเศรษฐกิจหรือ สถานภาพทางการเงิน ของครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ แล้วจึงส่งผลกระทบต่อเรื่องความขัดแย้ง สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นความคิดเห็นที่แตกต่าง การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การใช้ความรุนแรงต่อเด็ก ปัญหาสุขภาพ การปล่อยปละละเลย ยังส่งผลกระทบต่อความขัดแย้ง ทำให้เด็ก ๆ หลายครอบครัว มีความไม่อบอุ่น ครอบครัวขาดความเข้มแข็ง ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก และสมาชิกในครอบครัว และชีวิตคู่ การให้คำปรึกษา คำแนะนำ การให้กำลังใจ การจัดการบริการ การสงเคราะห์เด็ก และครอบครัว ผู้ซึ่งประสบปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว เพื่อให้สมาชิกในครอบครัว ให้ความร่วมมือกันจัดการปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ชีวิต ความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้

ซึ่งทางมูลนิธิได้มีช่องทางในการติดต่อตามรายละเอียดที่อยู่ดังนี้ 1035/8-10 อาคารบ้านฝันคอนโดวิลล์ ชั้น 1 ถนนศรีนครินทร์ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทรศัพท์ : 0 2721-2983 โทรสาร : 0 2721-2985 Email : info@fordecthai.org และ เว็บไซต์ www.fordecthai.org ; www.fordecusa.org

กล่าวได้ว่าทั้ง 2 องค์กรสาธารณประโยชน์ในการดำเนินคดีที่มีเป้าหมายหลักที่คล้ายคลึงกันได้แก่ เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ด้านเด็ก เยาวชน และสตรี ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาครอบครัว แต่อย่างไรก็ตาม ในรายละเอียดการดำเนินการนั้นแต่ละองค์กรจะมีเป้าประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแล้วแต่วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์และวิพากษ์แบบเจาะจงประเด็นเพื่อพิจารณาความเหมาะสมจากประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 18 ท่าน ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ยเจ้าหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตำรวจ พนักงานสืบสวน - สอบสวน โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

ซึ่งผลการสัมภาษณ์แต่ละประเด็นมีผลดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ยในขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

ในประเด็นนี้จะพูดถึงเรื่องความสมัครใจของกลุ่ม ความชัดเจนของข้อกฎหมายการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความชั้นศาลในคดีครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ พบว่า

“กฎหมายก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ. 2553 กฎหมายจะถามความสมัครใจของกลุ่ม ในคดีครอบครัว ว่าประสงค์จะไกล่เกลี่ยไหม แต่ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หลักการโครงสร้างสาระสำคัญของกฎหมายฉบับเดิมเปลี่ยนไป คือประเด็นที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยในคดีครอบครัว ถ้าข้อพิพาทจะต้องให้ศาลตั้งผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว เพื่อไกล่เกลี่ย ให้คู่ความในคดีครอบครัวได้ประนีประนอมกันซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการบังคับโดยชัดเจนว่าให้คดีครอบครัวที่มีข้อพิพาทต้องผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยในทุกคดี (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา วันที่ 22 มีนาคม 2566)”

ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับมาตรา148 ใน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ.2553 ความว่า”คดีครอบครัวที่มีข้อพิพาทก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลตั้งผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวเพื่อไกล่เกลี่ยให้คู่ความในคดีครอบครัวได้ประนีประนอมกัน ทั้งนี้หลักเกณฑ์วิธีการไกล่เกลี่ยและรายงานผลให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา”

“การเจรจาเพื่อจะทำให้คู่ความเกิดความพึงพอใจ และนำไปสู่การยุติข้อพิพาทร่วมกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความชั้นศาลในคดีครอบครัว มีจุดประสงค์ที่แตกต่าง จากกระบวนการพิจารณาในทางศาลทั่วไป คือจะหาข้อเท็จจริงที่คู่ความ โต้แย้งกัน โดยการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความชั้นศาล ในคดีครอบครัว คือ ความสมัครใจของกลุ่มอย่างแท้จริงเป็นการเจรจาตกลงยินยอมเพื่อหาทาง ออกจากข้อขัดแย้งร่วมกัน ซึ่งความสมัครใจของกลุ่มถือเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อการ ประนีประนอมยอมความประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ.(จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอัยการ วันที่ 2 มีนาคม 2566) ”

ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับหลักแนวคิดสำคัญของการไกล่เกลี่ยปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเจรจาไกล่เกลี่ย ชลัท ประเทืองรัตนา. (2555). ประนีประนอมยอมความ กล่าวคือ การไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทนั้น ไม่เพียงแต่ผู้ที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการไกล่เกลี่ย ประสงค์จะให้เกิดการเจรจาประนีประนอมยอมความกันเพียงเท่านั้น แต่หลักการสำคัญเพื่อให้กระบวนการไกล่เกลี่ยบรรลุวัตถุประสงค์นั้นมีด้วยกันหลายประการ

การไกล่เกลี่ยเดิมกฎหมายไม่ได้บังคับ คนที่มาไกล่เกลี่ยเป็นความสมัครใจ ทั้งโจทก์หรือจำเลย ทั้งสองฝ่ายต้องยินยอมร่วมกัน ซึ่งถ้าไม่ไกล่เกลี่ยก็จบตั้งแต่ต้น หรือยกเลิกเลย โดยส่วนมากคู่กรณีกันไม่ยอมพูดคุยไกล่เกลี่ยหากอีกฝ่ายได้เปรียบ ต่อมากฎหมายมีเจตนาที่ดี คือให้คู่ความได้มีโอกาสมาคุยกัน แต่ถ้า ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ประสงค์ก็จบไป(จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ วันที่ 18 มีนาคม 2566)

“การไกล่เกลี่ยในชั้นพนักงานสอบสวนเมื่อประชาชนเข้ามาแจ้งความลงบันทึกประจำวัน ผู้เสียหายจะอยู่ในชั้นที่ตกลงพูดคุยกันเองไม่ได้แล้วจึงเดินเข้ามาหาเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน โดยแต่ละฝ่ายไม่อยากจะเผชิญหน้ากันแล้ว แต่พนักงานสอบสวนจะพยายามปรับให้หันหน้าพูดคุยไกล่เกลี่ยโดยถือความสมัครใจ ของทั้งสองฝ่าย ซึ่งถ้ามีการไกล่เกลี่ยได้ตั้งแต่เริ่มต้นก็จบตั้งแต่ต้น จะไม่มีการเกิดคดีความ (จากบทสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตำรวจ พนักงานสืบสวน-สอบสวน, สัมภาษณ์วันที่ 20 มีนาคม 2566)”

ผลการสัมภาษณ์ ยังสอดคล้องเป็นไปในทำนองเดียวกับ ผลการวิจัยของ ปริญญาพงศ์ เจริญนัยกุลกนก(2556, น. 58-91) ซึ่งได้ศึกษาวิจัย“บทบาท ในการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทคดีของผู้ประนีประนอมประจำศาลจังหวัดเชียงราย” จากการศึกษาพบว่า ผู้ประนีประนอมส่วนใหญ่มีการอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจถึงข้อดีหรือประโยชน์ ของการไกล่เกลี่ย และประการสำคัญ ผู้ประนีประนอมจำเป็นต้องตระหนักถึงหลักการสำคัญ ในการไกล่เกลี่ย 4 ประการ คือ การทำให้ทุกฝ่ายสมัครใจเข้าสู่ระบบ ไกล่เกลี่ย การค้นหาความพอใจ ของคู่ความการสร้างบรรยากาศในการเจรจาต่อรองของคู่ความ และการแสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นกลางปราศจากอคติ ประพฤติตนถูกต้องตามกฎหมายและทำนองคลองธรรม อยู่ในกรอบ จริยธรรมมีความรู้และความเข้าใจในปรัชญาการไกล่เกลี่ย

“ในขั้นตอนการไกล่เกลี่ย จะไม่มีการใช้ตัวบทกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่จะพูดคุยเพื่อค้นหาถึงความต้องการที่แท้จริงของคู่ความแต่ละฝ่ายว่าเป็นอย่างไร มีความต้องการอะไรจากอีกฝ่าย ผู้ไกล่เกลี่ยในฐานะคนกลาง ต้องตีโจทย์ให้แตกว่าความต้องการที่แท้จริงของฝ่ายโจทก์และ ฝ่ายจำเลย (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ย เจ้าหน้าที่ศาล วันที่ 22 มีนาคม 2566)”

ผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว สอดคล้องเป็นไปในทำนองเดียวกันกับ ผลการ ศึกษาวิจัยของ ผ่องเพ็ญ อาษาเทวีธู (2556, น. 38-70) ซึ่งได้ศึกษา“กระบวนการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมข้อพิพาทคดีครอบครัว กรณีศึกษาคดีใน ศาลเยาวชนและครอบครัว” จากการศึกษาวิจัย พบว่า กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัวนั้น เป็นการระงับข้อพิพาทโดยมีบุคคล ที่มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้ง เป็นผู้ที่สามารถทำให้คู่พิพาทได้มองเห็นปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของตนเองนำไปสู่การยุติปัญหาความขัดแย้ง การพัฒนาการไกล่เกลี่ยข้อ พิพาทคดีครอบครัว

ประเด็นที่ 2 ด้านฝ่ายตัวความ ปัจจัยใดเกี่ยวกับโจทก์ จำเลย ที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุข้อตกลงในการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท

จากการสัมภาษณ์ พบว่า

“เรื่องการไกล่เกลี่ยมีอุปสรรคคือการไกล่เกลี่ยมันไม่ได้ผล ไม่บรรลุเป้าหมาย คนที่มีการพิพาทกัน หากยอมตกลงกันอย่างง่ายตายเรื่องก็จะไม่มาไกลจนกระทั่งมาถึงศาล เช่น ผู้ใหญ่ทั้ง 2 ฝ่าย คือ สามี ภรรยาไม่ยอมพูดคุยตกลงกันด้วยดี จึงมีการแจ้งความดำเนินคดี ฟ้องร้องมาขึ้นศาล ในบางคดีครอบครัว คดีเยาวชน ส่วนใหญ่คู่ความจะมีทิวี่มานะ ต่างฝ่ายต้องการจะชนะ เห็นแก่ตัว ไม่คำนึงถึงคนรอบข้างและคำนึงถึงลูกเป็นหลัก (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้สำรวจ พนักงานสืบสวน-สอบสวน วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2566)”

“ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวไม่ควรพูดถึงเรื่องอดีตของคู่ความทั้งสองฝ่ายเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเกิดความรู้สึกโกรธ ควรพูดให้ลืมเรื่องราวเก่าแล้วให้นึกถึงอนาคต การขาดประสบการณ์ของผู้ประนีประนอมอาจทำให้คู่ความเกิดการทะเลาะ ปะทะกันใหม่อีกรอบได้ (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2566)”

“ในการเจรจาของคู่ความบางครั้งก็ไม่ได้มุ่งไปที่จำนวนมูลค่าความเสียหายที่ฟ้องกันมาตั้งแต่แรก แต่บางครั้งต้องการแค่ “คำขอโทษ” คำเดียวเท่านั้น ก็จะยอมตกลงกันได้ ดังนั้นวิธีแก้ไขในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจึงจำเป็นต้องพูดคุย สอบถาม มองจุดประสงค์ของคู่ความให้ออกกว่า สิ่งคู่ความต้องการที่แท้จริงนั้นคืออะไร อีกเหตุผลหนึ่งที่จะทำให้คู่ความตกลงกันได้ คือระยะเวลาตามกฎหมาย หากให้ศาลพิพากษานั้นคู่ความอีกฝ่ายมีสิทธิ์ที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาได้ แต่ว่าหากมีการเจรจาตกลงไกล่เกลี่ยกันสำเร็จก็ไม่จำเป็นต้องมีการอุทธรณ์ฎีกาอีกต่อไป (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ัยการ วันที่ 2 มีนาคม 2566)”

ผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว สอดคล้องเป็นไปในทำนองเดียวกันกับ ผลการศึกษาวิจัยของ สมภาคย์ ตระการกุลพันธ์ (2552, น. 34) ซึ่งได้ศึกษา “ขั้นตอนการไกล่เกลี่ย ในกระบวนการยุติธรรม” จากการศึกษาวิจัย พบว่า อารมณ์ความรู้สึกของคู่ความมีความสำคัญ หากคู่ความเป็นคนมีอารมณ์ฉุนเฉียว มองโลกในแง่ไม่ได้อยู่เสมอ ไม่ยอมคน ก็จะเป็นปัญหาอุปสรรค อย่างมาก โดยเฉพาะถ้าใช้อารมณ์ในการเจรจา ไม่เปิดใจรับฟังอีกฝ่าย ยอมทำให้การเจรจาล้มเหลว รวมทั้งทนายความที่พยายามปกป้องลูกความของตน ในลักษณะต่อสู้โต้เถียง ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อการไกล่เกลี่ย การที่ทนายความไม่เข้าใจ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยได้ จนทำให้ การไกล่เกลี่ยล้มเหลวได้

“มีกฎหมายหรือระเบียบที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการไกล่เกลี่ย หลายอย่าง เช่น เนื่องจากอยู่ในฐานะเป็นผู้พิพากษาจึงไม่สามารถพูดรายละเอียดในเนื้อหาของคดีทั้งหมดได้ ทำให้คู่ความเกิดความสงสัยว่าถ้าเกิดไม่ยอมไกล่เกลี่ยแล้วจะได้รับโทษอย่างไรบ้าง หรือถ้าไม่ยอมไกล่เกลี่ยจะได้รับโทษไหม จะมีผลต่อคำพิพากษาอย่างไร ซึ่งในส่วนนี้ ไม่สามารถบอกกับคู่ความได้ จึงทำให้คู่ความเกิดความไม่ไว้วางใจที่จะตกลงเจรจาไกล่เกลี่ยกัน เพราะส่วนมากทั้งสองฝ่ายจะได้รับข้อมูลในเบื้องต้นมาแตกต่างกัน (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา วันที่ 15 มีนาคม 2566)”

“นายเองก็มีส่วนสำคัญในคดีเช่นเดียวกัน คือต้องมีคุณธรรม ไม่ใช่ยึดถือจะให้ลูกความตนเองชนะ โดยไม่ได้นึกถึงประโยชน์ของเด็กหรือประโยชน์ของคู่ความที่ควรจะได้รับ หรือนึกถึงผลประโยชน์ของลูกความตนเองเป็นหลัก ควรนึกถึงคู่ความที่เป็นฝ่ายตรงข้าม มีความยุติธรรมกับอีกฝ่าย เพราะถ้านายความไม่มีความเป็นธรรมอย่างนั้นแล้วผู้ไกล่เกลี่ยทำงานลำบาก ก็ต้องชี้ให้เห็นแม้กระทั่งนายความเลยจะต้องสอนแม้กระทั่งนายความเลย นายมีส่วนที่จะโน้มน้าวจิตใจลูกความตัวเองให้เห็นความถูกต้อง ให้คุยกันประนีประนอมโอนอ่อนผ่อนตาม เพื่อประโยชน์และอนาคตของเด็กด้วย (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว/ผู้ไกล่เกลี่ย/เจ้าหน้าที่ศาล วันที่ 22 มีนาคม 2566)”

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าปัญหาอุปสรรคในกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอม มีสาเหตุมาจากคู่ความอาจรวมถึงบุคคล ที่แวดล้อมตัวความด้วยไม่ว่าจะเป็น ญาติพี่น้อง เพื่อน หรือนายความ หรือเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ความโกรธ ความกลัว อดคิด ความต้องการเอาชนะ ฯลฯ ซึ่งค่อนข้างแก้ไขได้ยาก ควรมีการอบรมให้ความรู้ โดยเฉพาะนายความ เพื่อให้เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการไกล่เกลี่ยประนีประนอมคดีครอบครัว เพื่อให้เกิดความปรองดองสมานฉันท์หรือหากเกิดการหย่าร้างต้องยึดหลักความเข้าใจกัน ไม่นึกถึงคำว่าแพ้ ชนะ ควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อหาทางออกในการเจรจาร่วมกัน

ประเด็นที่ 3 ด้านกระบวนการไกล่เกลี่ย การติดต่อสื่อสารเพื่อทราบข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการนัดหมายและการประสานงาน

องค์ประกอบที่สำคัญ คือเจ้าหน้าที่ของศูนย์ไกล่เกลี่ย ซึ่งจะต้องเป็นผู้ดำเนินการกำหนดนัดหมาย จัดการเรื่องนัด วัน เวลา ตามขั้นตอนของกระบวนการไกล่เกลี่ย

“จากการสัมภาษณ์ พบว่า เมื่อได้รับหมายเรียก คือ หมายที่ออกโดยพนักงานสอบสวน ไม่ต้องขอศาล เมื่อได้รับหมายเรียกควรอ่านหมายให้ละเอียด ว่าเป็นหมายเรียกครั้งที่เท่าไร เป็นหมายเรียกผู้ต้องหาให้ไปรับทราบข้อกล่าวหา หรือเป็นหมายเรียกพยาน หากท่านมีข้อสงสัยให้โทรศัพท์สอบถามตามเบอร์โทรศัพท์ของพนักงานสอบสวนที่ระบุไว้ในหมาย ในหลายครั้งผู้ที่โดน

หมายเรียกมักไม่มาตามหมาย จึงต้องมีการออกหมายเรียกหลายครั้ง (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้สำรวจ พนักงานสืบสวน-สอบสวน วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566)”

ผลการสัมภาษณ์ประเด็นดังกล่าว สอดคล้องเป็นไปในทำนองเดียวกันกับทวีป ศรีน่วม (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, 2565) มาตรา 52 การที่จะให้บุคคลใดมาที่พนักงานสอบสวนหรือมาที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่หรือมาศาล เนื่องในการสอบสวน การไต่สวนมูลฟ้อง การพิจารณาคดี หรือการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ จักต้องมีหมายเรียกของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่หรือของศาล แล้วแต่กรณี แต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไปทำการสอบสวนด้วยตนเอง ย่อมมีอำนาจที่จะเรียกผู้ต้องหาหรือพยานมาได้โดยไม่ต้องออกหมายเรียก

“การใกล้เคียงในฐานะทนายความโดยส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากลูกความของตนเองฝ่ายเดียว และเมื่อเข้ามาใกล้เคียงควรสอบถามข้อมูลข้อเท็จจริงของคุณความอีกฝ่ายเพื่อทำนายจะได้ทำหน้าที่สื่อสารกับลูกความของตนเองเพื่อการใกล้เคียงและตกลงกันให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566)”

“การนัดหมายในปัจจุบัน ไม่เกิดปัญหา เพราะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถติดต่อสื่อสารได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว แต่อาจมีบ้างกรณีคู่ความที่ยากจนทุนทรัพย์เพียงพอ ไม่มีทนายความส่วนตัวช่วยเหลือ แม้แต่โทรศัพท์มือถือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารก็ไม่มี ในส่วนนี้ก็มีน้อย และอาจมีคนที่ไม่รู้เทคโนโลยีด้วย(จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอัยการ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566)”

“บางคดีอาจมีการนัดหมายหลายครั้ง ในเรื่องของเวลา การติดต่อสื่อสาร การเดินทางอาจเกิดความสับสน เกิดความคลาดเคลื่อน เช่น มีคดีต้องขึ้นพิจารณา ตามกระบวนการบางคดีเวลาอาจจะสั้นไปเพราะว่ามันมีแนวโน้ม ที่ต้องรีบแล้ว เพื่อจะเอาเข้าไปให้ทันเวลา อย่างในบางครั้งท่านผู้พิพากษาบนบัลลังก์มีความเมตตามาก ให้เวลาและโอกาสหลายครั้งเพื่อใกล้เคียงกันมากกว่า 5 ครั้งก็มี (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ใกล้เคียง เจ้าหน้าที่ศาล วันที่ 22 มีนาคม 2566)”

ผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ วิรัตน์ ท่วมใจดี (2558, น. 117-135) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการใกล้เคียงข้อพิพาทคดีผู้บริโภค กรณีศึกษา ศาลแขวงพิษณุโลก พบว่า กระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการใกล้เคียงจะต้องมีความ รวดเร็ว เข้าใจง่ายไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ตลอดจนการให้ความสนใจดูแล และอัธยาศัยอันดีของ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง กับการใกล้เคียง จะมีผลต่อความสำเร็จในการใกล้เคียงข้อพิพาท

สรุปคือกระบวนการใกล้เคียงประนีประนอมก็ยังไม่มีความชัดเจนนักในสายตา ของ ผู้ปฏิบัติงานโดยตรง มีเพียงแค่วิธีการตามหลักทฤษฎี ที่ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวจำเป็นต้อง ใช้ดุลยพินิจในการพิจารณานำมาใช้ด้วยตนเอง โดยอาศัยทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์ที่ สั่งสม

มาในอดีต สำหรับกรณีการติดต่อสื่อสารไปยังตัวความและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบข้อมูล ต่าง ๆ รวมถึงการนัดหมายและการประสานงานแทบจะไม่มีปัญหาในยุคปัจจุบัน เนื่องจาก ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในปัจจุบัน สามารถดำเนินการได้ในหลายช่องทาง

ประเด็นที่ 4 ด้านสถานที่ สิ่งแวดล้อม ในการไกล่เกลี่ย

จากการสัมภาษณ์ พบว่า

“ข้าพเจ้าจะได้รับความสะดวกในเรื่องสถานที่เป็นอย่างมากเพราะศาลเยาวชนและครอบครัว จะจัดห้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแยกไว้ต่างหากจากห้องพิจารณาคดีทั่วไปและหากเป็นเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ก็จะแยกห้องให้อยู่ต่างหากจากบุคคลที่ไปด้วย” (จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่ม ทนายความ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566)”

สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ(สุริรัตน์ ตาใจ,2559)การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดี ครอบครัวมีขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ ขั้นตอนในการเจรจาต่อรอง ซึ่งคู่ความทั้งสองฝ่ายไม่สามารถหลีกเลี่ยงขั้นตอนนี้ได้เพราะการเจรจาต่อรองมีความจำเป็นและเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยให้คู่ความบรรลุข้อตกลง และตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและการรายงานผล การไกล่เกลี่ยในคดีครอบครัว พ.ศ. 2554 ข้อ 15 ได้ระบุเกี่ยวกับสถานที่ในการดำเนินการในขั้นตอน การเจรจาไว้ว่า “การไกล่เกลี่ยให้ดำเนินการในศาลในห้องที่จัดไว้เพื่อการไกล่เกลี่ยโดยเฉพาะ แต่ใน กรณีที่มีเหตุจำเป็นและคู่ความทั้งสองฝ่ายเห็นชอบจะดำเนินการไกล่เกลี่ย ณ สถานที่อื่นอันสมควร โดยได้รับอนุญาตจากผู้รับผิดชอบราชการศาลก็ได้

เมื่อพิจารณาจากข้อบังคับดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ออกกฎหมายเล็งเห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นในด้านสถานที่ และสภาพแวดล้อมในการเจรจาในคดีครอบครัว พอสมควร เนื่องจากมิได้บัญญัติในเชิง บังคับอย่างเด็ดขาดให้คู่ความและผู้ไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการเจรจาในศาลเท่านั้น กฎหมายยังเปิดช่องให้สามารถดำเนินการกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย ในสถานที่อื่นที่มีความเหมาะสมได้เมื่อมีเหตุจำเป็น และที่สำคัญคือคู่ความทั้งสองฝ่ายต้องเห็นชอบใน การเลือกสถานที่ที่เหมาะสมด้วย ซึ่งตรงกับแนวคิดทั่วไปในการเลือกสถานที่ของการเจรจาไกล่เกลี่ย กล่าวคือ ต้องไม่เป็นทางการ และต้องมีบรรยากาศที่แตกต่างจากห้องพิจารณาคดีอื่น ๆ เพื่อให้เกิด ความรู้สึกที่ดี เป็นมิตร ลดภาวะความกดดันจากข้อโต้แย้ง

“เมื่ออยู่ในเวลาไกล่เกลี่ย เจ้าหน้าที่ควรสร้างบรรยากาศให้ผ่อนคลายในห้องไกล่เกลี่ย โดย ทนายก็แต่งตัวสุภาพธรรมดา การเจรจาล้ำยการประชุม ซึ่งการสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองทำให้ ผ่อนคลาย คู่ความทั้งสองฝ่ายมีความรู้สึก ว่า ผู้ไกล่เกลี่ยเป็นคนกลาง เหมือนเป็นผู้รับฟังปัญหาของทั้ง คู่ การเจรจาจะง่ายขึ้นและประสบผลสำเร็จ (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ย เจ้าหน้าที่ศาล วันที่ 22 มีนาคม 2566)”

“ศาลมีหลักในการทำงานในการไกล่เกลี่ยโดยแยกห้อง แยกคน และแยกสำนวน โดยห้องไกล่เกลี่ยของศาลจะแยกกับห้องพิจารณาคดี แยกคน จะมีการแยกคู่ความออกจากกัน โดยวิธีการให้คู่ความหรือตัวความเข้ามาบอกกับผู้ทำการไกล่เกลี่ยให้บอกเจตนาที่แท้จริงของตน ส่วนการแยกสำนวนเป็นการทำสำนวนไกล่เกลี่ยขึ้นมาต่างหาก ไม่ให้ผู้พิพากษาในคดีนั้นรู้ข้อมูลของการไกล่เกลี่ย เพราะการพิจารณาอาจเอนเอียงได้ เนื่องจากพยานหลักฐานและ ข้อมูลเชิงลึกที่ไกล่เกลี่ย ในการพิจารณาคดีมีความแตกต่างกัน (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา วันที่ 15 มีนาคม 2566)”

สรุปในขั้นตอนการไกล่เกลี่ยในกระบวนการยุติธรรม การเจรจาในห้องไกล่เกลี่ยที่แยกจากห้องพิจารณาที่ดูน่าเกรงขาม เคร่งครัด คู่ความจะรู้สึกอึดอัดไม่ผ่อนคลาย ไม่กล้าพูดหรือแสดงความต้องการได้เต็มที่ ดังนั้น ควรใช้สถานที่อื่นในการไกล่เกลี่ย เช่น ใช้ห้องประชุมเพื่อสร้างบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการมากนักเพื่อไม่ให้สถานที่เป็นอุปสรรคต่อการไกล่เกลี่ยได้

ประเด็นที่ 5 ด้านคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถของผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัว ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ พบว่า

“คุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย ควรอ่านใจคนได้ วิเคราะห์อารมณ์ของคู่ความได้ เพราะการอ่านใจวิเคราะห์คนจะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเป็นผู้โน้มน้ำหนักใจของคู่ความที่เข้ามารับการไกล่เกลี่ย (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอัยการ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566)”

“การคัดเลือกผู้ประนีประนอม มีการฝึกอบรมในการที่จะส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมต่าง ๆ จะมีการอบรมประมาณ 3 วัน และเมื่อเริ่มทำงานได้สักระยะจะมีการส่งไปอบรมขั้นพื้นฐานเบื้องต้นที่สำนักกระงับข้อพิพาท ซึ่งจะมีการแบ่งเป็นระดับกลาง ระดับสูง เรียงกันไป เนื่องจากงบประมาณราชการมีจำกัด ด้วยมีผู้ประนีประนอมจำนวนมากแต่สามารถส่งไปอบรมได้จำกัด จึงต้องรองบประมาณในปีต่อไป หลายครั้งการประนีประนอมจะต้องอธิบายให้ได้ว่าแนวทางการพิพากษา ตามกติกาต้องเป็นแบบนี้ แต่หน้าที่ตามกฎหมายของบิดามารดาคือต้องดูแลบุตรร่วมกัน ต้องอธิบายตรงนี้ให้คู่ข้ามเข้าใจ การเลี้ยงดูบุตรไม่ใช่พ่อคนเดียวจะต้องมีแม่ด้วย ฉะนั้นเราต้องร่วมกัน และ ต้องดูถึงความสามารถของแต่ละฝ่ายว่าใครสามารถที่จะหารายได้ได้มากกว่ากัน อาจจะต้องค่อย ๆ อธิบายให้เขาเข้าใจถึงข้อกฎหมายต่าง ๆ และที่สำคัญต้องมีศิลปะในการพูดเพราะเรื่องปัญหาครอบครัวเป็นเรื่องละเอียดอ่อน (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ย เจ้าหน้าที่ศาล วันที่ 22 มีนาคม 2566)”

ผลการสัมภาษณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพรรัตน์ สุขดิษฐ์, 2561 แนวคิดที่สำคัญ ในเรื่องของการไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง โดยสำนักกระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งมีจุดสำคัญ ที่ทำให้มีประสิทธิภาพในการเพิ่มพลังความสามารถในการจัดการข้อพิพาท มีความแตกต่างจากวิธีการ อื่นที่อาศัยบุคคลที่สามเข้ามาช่วยในการจัดการความขัดแย้ง

“ผู้ไกล่เกลี่ยมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ขาดประสบการณ์ เช่น ไม่เคยมีครอบครัว หรือไม่เคยแต่งงานซึ่งคดีครอบครัวมีความละเอียดอ่อน หรือในคดีครอบครัว ของศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้พิพากษาสมทบในคดีครอบครัว ต้องเคยมีบุตรมาก่อน ถ้าไม่เคยมีบุตรมาก่อนก็ต้องรับบุตรมาเลี้ยง เพื่อให้มีประสบการณ์ แต่ในส่วนนี้ต้องเป็นผู้พิพากษาสมทบที่จะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยเท่านั้น (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา วันที่ 15 มีนาคม 2566)”

“พยายามพูดในส่วนที่ทำให้คู่ความเกิดความรู้สึกเห็นใจซึ่งกันและกัน ทำให้คู่ความลืมเรื่องราวประเด็นขัดแย้ง และให้ปรับความเข้าใจ หากทั้งสองฝ่ายเกิดประเด็นที่ไม่แน่ใจอาจจะให้ทั้งสองไปปรับความเข้าใจกันเพื่อหาทางออกร่วมกัน” (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตำรวจพนักงานสอบสวน สืบสวน วันที่ 20 มีนาคม 2566)

ผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ชลาภรณ์ เจริญรัตน์ (2558, น. 77) ซึ่งได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี กรณีศึกษา ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กรมบังคับคดี” จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในกระบวนการไกล่เกลี่ย หากผู้ไกล่เกลี่ยเป็นผู้มีประสบการณ์ และองค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องไกล่เกลี่ย ความรู้เกี่ยวกับประเด็น ข้อพิพาท ความรู้เหล่านี้จะทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยสามารถชี้แนะประเด็นที่คู่ความยังมองไม่เห็นจนสามารถทำให้สามารถค้นหาทางออกใหม่ ๆ ที่นำไปสู่ข้อยุติของความขัดแย้งได้ในที่สุด

“ควรมีการอบรมผู้ประนีประนอมครอบครัว สอนทักษะการเจรจาการโน้มน้าวอย่างเป็นเลิศ เพื่อความสำเร็จของการเจรจาไกล่เกลี่ย ภาครัฐควรอบรมให้ความรู้ประชาชนให้เห็นประโยชน์ของกฎหมายและควรได้รับการบริการจากทนายขอแรงให้ประชาชนได้ใช้บริการด้วย(จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2566)”

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ไกล่เกลี่ยหากขาดความชำนาญในการไกล่เกลี่ย ก่อให้เกิดปัญหา ที่การไกล่เกลี่ย ไม่ผลสำเร็จ เพราะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท บทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยคือการเป็นคนกลาง ซึ่งทำหน้าที่ช่วยให้คู่ความทั้งสองฝ่าย กลับมายอมเจรจาทกลงกันอีกเพื่อแก้ปัญหาข้อพิพาทกันได้ โดยที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็ยอมรับได้ ถ้าผู้ไกล่เกลี่ยขาดความรู้ความชำนาญ เป็นสาเหตุให้การเจรจาของคู่ความไม่สำเร็จ

ประเด็นที่ 6 การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนของการปฏิบัติงาน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

“การพิจารณาคดีของศาลแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ การค้นหาข้อเท็จจริง และการใช้ข้อกฎหมาย ในส่วนการพิจารณาคดีของศาลนั้น ผู้พิพากษาต้องการเพียงข้อเท็จจริง ไม่ต้องการในส่วนของข้อกฎหมายเพราะว่า ข้อกฎหมายเป็นหน้าที่ที่ศาลจะต้องรู้เองอยู่แล้ว ตัวอย่าง การสืบพยานในคดีจำเลยใช้ปืนยิงผู้เสียหาย และต่อสู้ว่าไม่มีเจตนาฆ่า สันต้องการข้อเท็จจริงว่าจำเลยมีการกระทำอย่างไรบ้าง ส่วนจะเป็นเจตนาฆ่า หรือไม่ใช่เจตนาฆ่า เป็นข้อกฎหมายที่ศาลจะต้องรู้เอง โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ยุติแล้วมาวินิจฉัย ในบางคดีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ พยานหลักฐานในทางนิติวิทยาศาสตร์ ก็จะบอกข้อเท็จจริงได้ว่ามันเกิดอะไรขึ้นในคดีนั้น การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ก็จำเป็นต้องประกอบกับคำเบิกความของบุคคลที่มีความสอดคล้องกัน หากมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ก็มีความน่าเชื่อถือให้รับฟังได้ อย่างเช่น คดีในสามจังหวัดชายแดนใต้ ชาวบ้านจะรู้ข้อมูลข้อเท็จจริงหมดแล้วเพราะว่ามีการออกสื่อต่าง ๆ หรืออาจจะมีการสอบถามจากตำรวจทหารในพื้นที่ ว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นบ้าง รู้ผลดีเอ็นเอ ก่อนที่ศาลจะรู้ข้อเท็จจริงเหล่านี้ แต่ในบางคดีที่ใช้ความรู้เกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นเรื่องใหม่ เช่นคดีของน้องชมพู่กับลุงพล มีการใช้แสงซินไพรตอน เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย พยานหลักฐานตามความรู้และทฤษฎีใหม่ ๆ สิ่งเหล่านี้จะเป็นเรื่องที่สามารถเข้าถึงได้ยาก และประชาชนยังไม่มีความรู้ย่อว่าแต่ประชาชนแม้แต่ ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ก็ยังมีความรู้ในส่วนนี้น้อย ดังนั้น จึงควรเรียนรู้ศึกษาอบรมเพิ่มเติม(จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา วันที่ 15 มีนาคม 2566)”

“พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น จะเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักในการรับฟังและเป็นที่ ยอมรับในนานาอารยประเทศ ในการพิสูจน์ทางด้าน DNA นั้นได้รับความนิยมนิยมเป็นพิเศษที่ใช้พิสูจน์ในคดีข่มขืน คดีฆาตกรรม คดีที่ต้องพิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ของเด็ก เนื่องจาก DNA เป็นสารพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต มนุษย์ที่ลูกได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อหนึ่งส่วนและจากแม่อีกหนึ่งส่วน DNA มีอยู่ในเซลล์เม็ดเลือดโลหิตแดง โลหิตขาว เซลล์ผิวหนัง เยื่อกระพุ้งแก้ม กระจก หรือปลายรากเส้นผม เป็นต้น DNA จะเป็นตัวกำหนดข้อมูลในการสร้างสารชีวโมเลกุล ดังนั้น สิ่งมีชีวิตชั้นสูงและชั้นต่ำ จึงมี DNA เป็นรหัสหรือแบบพิมพ์ และมีจุด DNA เป็นรหัสเฉพาะตัว ซึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไปมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่สายพันธุ์ จึงไม่มีสิ่งมีชีวิตใดที่มีชุด DNA ที่เหมือนกันทั้งหมด ยกเว้น ฝาแฝด ที่เกิดจากไข่ใบเดียวกันเท่านั้น จากความจำเพาะที่มีอยู่ในชุด DNA แต่ละหน่วยนี้เอง เรียกว่า ลายพิมพ์ DNA ในทางนิติวิทยาศาสตร์จึงได้นำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ เพื่อระบุยืนยันตัวบุคคล

ในทางคดีและยังใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์ของพ่อแม่ลูกได้อีกด้วย” (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่ม อัยการ วันที่ 15 มีนาคม 2566)”

“หลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะมีอยู่มากมายหลายประเภท แต่การพิสูจน์ DNA นั้นได้รับความสนใจเป็นพิเศษสังเกตได้จากปัจจุบันเมื่อมีคดีข่มขืน คดีฆาตกรรม หรือคดีที่จำเป็นต้องพิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ของเด็กเกิดขึ้น ประชาชนต่างให้ความสนใจและคาดหวังกับการตรวจพิสูจน์ DNA เป็นสำคัญ DNA เป็นสารพันธุกรรมของสิ่งที่มีชีวิต (มนุษย์ พืช สัตว์) ที่ลูกได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อหนึ่งส่วน และจากแม่อีกหนึ่งส่วน DNA มีอยู่ในนิวเคลียสของเซลล์ต่าง ๆ เช่น เซลล์เม็ดเลือดโลหิตแดง โลหิตขาว เซลล์ผิวหนัง เยื่อกระพุ้งแก้ม กระจก หรือปลายรากเส้นผม เป็นต้น DNA จะเป็นตัวกำหนดข้อมูลในการสร้างสารชีวโมเลกุล ดังนั้น สิ่งมีชีวิตชั้นสูงและชั้นต่ำจึงมี DNA เป็นรหัสหรือแบบพิมพ์ในการสร้าง และมีจุด DNA เป็นรหัสเฉพาะตัว ซึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไปมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่สายพันธุ์ จึงไม่มีสิ่งมีชีวิตใดที่มีชุด DNA ที่เหมือนกันทั้งหมด ยกเว้น ฝาแฝดที่เกิดมาจากรไข่ในเดียวกันเท่านั้น จากความจำเพาะที่มีอยู่ในชุด DNA แต่ละหน่วยนี้เอง เรียกว่าลายพิมพ์ DNA ในทางนิติวิทยาศาสตร์จึงได้นำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ เพื่อระบุยืนยันตัวบุคคลในทางคดีและยังใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์ของพ่อ-แม่-ลูกได้ ซึ่งใช้ในการตรวจพิสูจน์ยืนยันความสัมพันธ์และแก้ปัญหาคดีครอบครัว (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ย เจ้าหน้าที่ศาล วันที่ 22 มีนาคม 2566)”

ผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับบทความตรวจ DNA เรื่องสำคัญควรรู้พบแพทย์(2566, www.pobpad.com) การตรวจ DNA หรือตรวจยีน คือการตรวจการเปลี่ยนแปลงของยีน รวมทั้งตรวจจำนวน การเรียงตัว และโครงสร้างของโครโมโซม โดยใช้ตัวอย่างเนื้อเยื่อ เลือด ปัสสาวะ หรือน้ำลาย การตรวจชนิดนี้มีประโยชน์หลายด้าน เช่น วินิจฉัยปัญหาสุขภาพอันเกี่ยวเนื่องกับลักษณะทางพันธุกรรม ตรวจหาพาหะโรคทางพันธุกรรมของพ่อแม่ก่อนตัดสินใจมีบุตร ตรวจพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางสายเลือด ตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อหาตัวผู้ร้ายที่ก่อคดีอาชญากรรม เป็นต้น

การตรวจ DNA มีวิธีแตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่ พิสูจน์ความเป็นบิดา ตรวจหาโรคทางพันธุกรรม และตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ มีรายละเอียดดังนี้

พิสูจน์ความเป็นบิดา เป็นการตรวจที่มีความสำคัญต่อเด็กและพ่อแม่เด็ก เพื่อให้เด็กได้รับสิทธิและผลประโยชน์ต่าง ๆ อย่างชอบธรรมตามกฎหมาย รวมทั้งช่วยให้พ่อแม่แจ้งข้อมูลสุขภาพของเด็กได้อย่างถูกต้อง ในกรณีที่เด็กป่วยและต้องเข้ารับการรักษา นอกจากนั้นยังเป็นการยืนยันเพื่อสร้างสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างพ่อกับลูก ทั้งนี้ การตรวจ DNA ทำได้ 2 วิธี คือตรวจระหว่างทารกอยู่ในครรภ์ และตรวจหลังทารกคลอด โดยการตรวจก่อนคลอดนั้นอาจเจาะเลือดมารดา เจาะน้ำคร่ำ หรือ

ตรวจจากชิ้นเนื้อออร์ก ส่วนการตรวจหลังคลอดทำได้ด้วยการเก็บตัวอย่างจากสายสะดือ เซลล์ในกระพุ้งแก้ม หรือเจาะเลือดทารก

การตรวจหาโรคทางพันธุกรรม การตรวจ DNA หาโรคทางพันธุกรรม มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังนี้

การตรวจวินิจฉัยโรค การตรวจ DNA โดยผลตรวจอาจช่วยยืนยันการวินิจฉัยปัญหาสุขภาพบางประการ เช่น โรคซิสติกไฟโบรซิส (Cystic Fibrosis) โรคฮันติงตัน (Huntington's Disease) เป็นต้น

การตรวจหาพาหะโรค โดยดูว่ามียีนที่ก่อให้เกิดโรคทางพันธุกรรมหรือเสี่ยงเกิดการกลายพันธุ์ขึ้นภายหลังหรือไม่ เช่น ธาลัสซีเมีย นอกจากนี้ การตรวจนี้ยังช่วยวางแผนการมีบุตรได้ด้วย

การตรวจคัดกรองทารกแรกเกิด เป็นการตรวจดูว่าทารกในครรภ์ป่วยเป็นโรคทางพันธุกรรมหรือมีความผิดปกติตั้งแต่กำเนิดหรือไม่ เช่น โรคคาวาซึมิโดโรเป็นต้น

การตรวจหายีนกลายพันธุ์เพื่อวางแผนการรักษา ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพต่าง ๆ อาจเข้ารับการตรวจ DNA เพื่อช่วยระบุว่าควรใช้ยาตัวใดและปริมาณเท่าไรจึงจะรักษาอาการป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ การตรวจลักษณะนี้เกิดขึ้นในกรณีมีเหตุอาชญากรรมมีการเก็บตัวอย่างเลือด อสุจิ ผิวหนัง หรือเนื้อเยื่ออื่น ๆ ที่หลงเหลืออยู่ในที่เกิดเหตุ เพื่อนำมาวิเคราะห์และพิสูจน์ผู้ต้องสงสัย

“หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ คือ การนำหลักนิติวิทยาศาสตร์ หรือการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ของการคลี่คลายปัญหาและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ ทนายความอยากให้มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เยอะ ๆ เพราะจะเป็นสิ่งบอกข้อเท็จจริงให้กับศาลได้รู้และเป็นข้อเท็จจริงที่มีความน่าเชื่อถือ ในคดีแต่ละประเภทรันนั้น ต้องประกอบด้วยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อะไรบ้าง เช่น ในคดีขับรถชนหรืออุบัติเหตุ ร่องรอยการเฉี่ยวชนรอยเบรคของรถแต่ละคันจะสามารถบอกได้ว่าข้อเท็จจริงในการขับรถเป็นอย่างไร ส่วนคู่ความที่ขับรถนั้น ต่างฝ่ายก็ต่างปฏิเสธว่าตนไม่ได้เป็นฝ่ายประมาท จึงเป็นเรื่องที่ต้องรับฟังหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ให้มากกว่าพยานบุคคล เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ โดยความสำคัญของนิติวิทยาศาสตร์ คือ ในปัจจุบันนี้เกิดปัญหาทางคดีความขึ้นมากมาย ซึ่งการที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ซึ่งทำให้สามารถติดตามหาผู้กระทำผิดมาดำเนินคดี (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566)”

ผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับ วรรณพงษ์ คำดี (2566, รายงานตรวจพิสูจน์ ร่องรอยนิ้วมือ) เราพูดถึงเอกสารในสำนวนคดีมาแล้ว ยังมีประเด็นให้พูดต่ออีกครับ เรื่องนี้มี ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับหลักฐาน ทางนิติวิทยาศาสตร์จะสามารถเปิดเผยได้หรือไม่ มาดูครับ นาย ก ขับขี่รถยนต์ประสบอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับคู่กรณี นาย ก เลยมีหนังสือถึงศูนย์พิสูจน์หลักฐาน เพื่อขอ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับรายงานการตรวจพิสูจน์ร่องรอยการเฉี่ยวชนที่รถของกลาง ๒ คัน เพื่อจะนำไป เป็นหลักฐานในการฟ้องคดีแพ่งต่อคู่กรณี ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ปฏิเสธการเปิดเผย โดยให้เหตุผลว่า รายงานผลการตรวจพิสูจน์เป็นข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นพยานหลักฐาน ในการดำเนินคดีตามกระบวนการ ยุติธรรมซึ่งยังไม่เสร็จสิ้น การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือไม่อาจ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ตามมาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ นาย ก จึงอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารฯ วินิจฉัยสรุปว่า ข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์ คือรายงานตรวจพิสูจน์ คดีจราจรซึ่งเป็นรายงานข้อเท็จจริงที่ได้จากสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายรูป โดย นามাত্রาพิสูจน์และวิเคราะห์ร่องรอยเฉี่ยวชน ของรถยนต์คู่กรณี เพื่อใช้สรุปสำนวนคดีของพนักงาน สอบสวน แม้กระบวนการทางคดียังไม่เสร็จสิ้น แต่เมื่อการจัดทารายงาน การตรวจพิสูจน์ในส่วน ของ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว ข้อเท็จจริงการตรวจพิสูจน์เป็นที่ยุติและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ จึงไม่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพหรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ตามมาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกอบกับ ผู้อุทธรณ์เป็นผู้มี ส่วนได้เสียโดยตรงกับรายงานการตรวจพิสูจน์ดังกล่าว จึงมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเพื่อปกป้อง ส่วนได้เสียของตน อีกทั้งการเปิดเผยจะแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน จึงวินิจฉัยให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์

“พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่ผ่านมามีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วย คลี่คลายคดีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนทั้งที่เกิดขึ้นในประเทศและ ต่างประเทศในบางครั้ง พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญในการพิสูจน์การกระทำ ความผิด ในบางครั้งอยากฝากถึงมูลนิธิหลายหน่วยงานเมื่อได้รับแจ้งเหตุแล้วเข้าถึงจุดเกิดเหตุอยาก ให้ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตนที่พึงกระทำได้ไม่ละเมิดสิทธิทำเกินขอบเขตในบางครั้งอาจมีการเข้า พื้นที่ทำลายพยานหลักฐานทำให้เกิดความยุ่งเหยิงของพยานวัตถุด้วยอาจเกิดจากความไม่รู้ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่มีประสบการณ์ ได้ทันต่อเหตุการณ์ เมื่อเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเข้าไปเก็บ หลักฐานอาจจะทำให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่ไม่เพียงพอและสมบูรณ์ อยากฝากให้มีการให้ความรู้กับ เจ้าหน้าที่มูลนิธิอื่นๆ เช่นมูลนิธิกัญภัย เมื่อเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจอยากให้แค่นั้น

พื้นที่ไม่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าใกล้ เพื่อรอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีอำนาจหน้าที่เข้าตรวจสอบและเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ต่อไป โดยระบบการทำงานต้องมีมาตรฐานเพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของวัตถุพยาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีความรู้ในเรื่องของการพิสูจน์หลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพราะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความแม่นยำในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานด้วย(จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ตำรวจ พนักงานสืบสวน-สอบสวน วันที่ 20 มีนาคม 2566)”

ผลการสัมภาษณ์สอดคล้องกับงานวิจัยของคณิต วลัยพะงษ์ (การพัฒนาหลักกฎหมายการรับฟังพยานหลักฐานของไทยในคดีอาญา, 2556) และอุดม รัฐ อมฤต(กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548) มาตรา 226 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงฤทัย อุตคุต (2559) ศึกษาเรื่องพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคำพิพากษาศาลฎีกาคดีอาชญากรรมระหว่างปี พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2558 พบว่า ผู้เสียหายส่วนใหญ่ในคดีเหล่านี้เป็นเพศชาย สามกลุ่มคดีเป็นกลุ่มคดีทำร้ายร่างกายพบว่ามีการใช้ อาวุธมากที่สุดตามด้วย กลุ่มคดีฆาตกรรม และกลุ่มของคดีข่มขืนกระทำชำเรา และอาวุธที่พบมากที่สุด ในกลุ่มคดีทำร้ายร่างกายคือมีด และ กลุ่มคดีฆาตกรรมพบว่ามีการใช้อาวุธปืนมากที่สุด ส่วนในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ตรวจพบบาดแผลในร่างกายของเหยื่อน้อยมาก ซึ่งคดีนี้มีความรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจของผู้ตกเป็นเหยื่ออย่างมากจึงต้องใช้เวลาในการรักษาเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจ

ประเด็นที่ 7 ประสพการณ์การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรของรัฐ มีประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือประชาชน ที่เกิดปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว

“โดยหน้าที่ของผู้พิพากษาไม่สามารถไปทำงานในลักษณะนี้ได้ เพราะมีความเสี่ยงที่จะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีตามมา สิ่งที่ได้ก็คือการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ในการทำงาน เผยแพร่ความรู้เท่านั้น จึงไม่สามารถไปร่วมทำงานโดยตรงได้(จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา วันที่ 15 มีนาคม 2566)”

“จากประสพการณ์การปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อช่วยเหลือเด็กและสตรีได้ประสพผลสำเร็จเป็นอย่างดี และได้รับความสนใจจากประชาชนและสื่อมวลชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนก็ได้ให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดมา เพราะประชาชนเป็นจำนวนมากที่ถูกละเมิดสิทธิ และผู้พบเห็นได้มาร้องเรียน เพื่อขอความช่วยเหลือ “เคยปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์ หลายครั้ง คดีส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกภาคส่วน ทำงานกันเป็นทีม ในการลงพื้นที่สืบสวน สอบสวนมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี สำหรับมูลนิธิเพื่อเด็กและสตรี ของคุณปวีณา หงสกุลก็ได้ร่วมปฏิบัติงานอยู่หลายคดี และมูลนิธิสายไหมต้อง

รอดเป็นต้น (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้สำรวจ พนักงานสืบสวน-สอบสวน วันที่ 20 มีนาคม 2566)”

“ไม่เคยทำงานร่วมกัน แต่จะได้เจอถ้าหากว่าเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณะประโยชน์ ดังกล่าวถูกพนักงานอัยการหมายเรียกมาเบิกความเป็นพยานที่ศาล ซึ่งเจ้าหน้าที่ก็มักจะเบิกความไปถึงข้อเท็จจริงในคดีว่า เหตุใดจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับในคดี มีบุคคลใดไปร้องขอความช่วยเหลือ และสิ่งต่าง ๆ องค์กรสาธารณะประโยชน์ได้ดำเนินการต่อจากนั้นมาจนกระทั่งมีการฟ้องคดีมาที่ศาล(จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ วันที่ 15 มีนาคม 2566)”

“ช่วยเหลือเด็กและสตรีที่เกิดปัญหาครอบครัว และถูกทารุณกรรม ถูกเอารัดเอาเปรียบในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการฟื้นฟูด้านร่างกายและจิตใจช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ได้รับเคราะห์กรรม และไร้ที่พึ่ง ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขส่งเสริมและพัฒนารายได้ เสริมทักษะแก่เด็กที่ยากไร้และด้อยโอกาสเพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทย(จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอัยการ วันที่ 20 มีนาคม 2566)”

“มีโอกาสดำเนินปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์หลายคดี มีบทบาทในการพิทักษ์สิทธิ และให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติความรุนแรงจากภัยคุกคามทางเพศการถูกข่มขู่ คุกคามและเผยแพร่คลิปวิดีโอ การถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ สิทธิ เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิตตั้งครมร์และไม่พร้อมที่จะรับผิดชอบ ท้องในวัยเรียน ส่วนใหญ่ เป็นการเผยแพร่ความรู้และประสานงานแจ้งเรื่องการนัดเพื่อไกล่เกลี่ย (จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ผู้ไกล่เกลี่ย เจ้าหน้าที่ศาล วันที่ 22 มีนาคม 2566)”

ผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับ แนวคิดขององค์กรสาธารณประโยชน์ ซึ่งองค์กร สาธารณประโยชน์มีบทบาทสำคัญในฐานะของการเป็นหุ้นส่วนในงานบริการสาธารณะต่างๆ ร่วมกับ ภาครัฐบาล (Salamon, 1995) เนื่องจากองค์กรสาธารณประโยชน์ มีเป้าหมายหลัก คือ การส่งมอบ สินค้าบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน เฉกเช่นเดียวกับภาครัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานบริการ สาธารณะที่ยังไม่มีผู้ให้บริการอำนวยความสะดวก ทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ หรืองานสาธารณะที่ อาจมีการให้บริการแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการทั้งด้านคุณภาพ ด้านขอบเขต รวมถึงด้านความ ทัวถึงของการให้บริการแก่ประชาชน กล่าวคือ ช่องว่างในการให้บริการเหล่านั้น เกิดจากปัญหาหลักที่ สำคัญ คือ องค์กรภาครัฐกิจเอกชนนั้นมีเป้าประสงค์เฉพาะการแสวงหากำไรอันสูงสุด จึงทำให้ไม่เลือก ที่จะให้บริการสาธารณะที่ทำกำไรน้อยนั่นเอง (Gortner, Nichols and Carolyn, 2007)

ส่วนที่ 3 เขียนรูปแบบการพัฒนากระบวนการใกล้เคียงให้เกิดผลสำเร็จด้วยความร่วมมือการทำงานระหว่างองค์กรรัฐและองค์กรสาธารณะประโยชน์

โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการดำเนินการวิจัยทั้ง 2 ส่วนมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลตามหลักการและทฤษฎี และเขียนรูปแบบการพัฒนากระบวนการใกล้เคียงให้เกิดผลสำเร็จด้วยความร่วมมือการทำงานระหว่างองค์กรรัฐและองค์กรสาธารณะประโยชน์ โดยใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในกระบวนการช่วยเหลือไกล่เกลี่ยผู้มีปัญหาครอบครัว ในคดีครอบครัว รวมไปถึงการใช้ข้อมูลพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งต่อดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนางานไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลเยาวชนและครอบครัวให้เกิดผลสำเร็จ และเพื่อสร้างภาคีเครือข่ายพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนการยุติธรรมร่วมกันระหว่างองค์กร ขององค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรของรัฐ ตลอดจนหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กร เพื่อให้มีความสำคัญในการไกล่เกลี่ยปัญหาครอบครัวได้สำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา จากมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก) และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยอง และได้ให้ความสำคัญกับ 3 ปัญหาหลัก ได้แก่ ปัญหาการข่มขืน ปัญหาทำร้ายกาย และ สุดท้าย คือ ปัญหาครอบครัว ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ต่อไปนี้

1. การศึกษาบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์(มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี)ในการใช้พยานหลักฐานในการพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันนั้น พบว่า องค์กรได้เข้ามามีบทบาทและเข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีเด็กและสตรีในการกระทำความรุนแรงและล่วงละเมิดทางเพศ การทารุณกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กและสตรีที่ถูกกระทำก่อให้เกิดปัญหาครอบครัว โดยจะมีการรับเรื่องร้องเรียนจากเหยื่อ เมื่อมีการตรวจสอบเบื้องต้น จะมีการประสานงานกับเจ้าพนักงานตำรวจในท้องที่เกิดเหตุเพื่อมีการดำเนินการสอบสวนต่อไป ตลอดจนการรวบรวมข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานในแต่ละคดี การหาพยานหลักฐานที่จะต้องมีการสอบสวนเข้ามานั้นองค์กรสาธารณประโยชน์จึงต้องทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยอาศัยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในระหว่างที่มีการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน ส่งต่อข้อมูลเพื่อดำเนินการไปสู่กระบวนการยุติธรรมชั้นศาลต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลการร้องทุกข์จากข้อมูลคดีที่พบว่าคดีที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาครอบครัว ในปี พ.ศ.2564 จำนวน 1,510 ราย ใน

พ.ศ.2565 จำนวน 1432 ราย ส่วนใหญ่ใช้เวลานานในการดำเนินคดี ซึ่งระหว่างนี้องค์กรสาธารณประโยชน์จะเข้ามาให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย ร่วมกับองค์กรรัฐ เพื่อดำเนินการต่อไป สามารถสรุปได้ว่าบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์จะเข้ามามีบทบาทสำคัญใน 2 ประเด็น คือ การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในระหว่างที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในการพิจารณาคดี และการทำงานและประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่เริ่มต้นรับร้องทุกข์ไปจนถึงขั้นตอนการดำเนินคดีจนถึงสิ้นสุดกระบวนการยุติธรรม ซึ่งตามสถานการณ์ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าองค์กรสาธารณประโยชน์ยังคงเข้ามามีบทบาทสำคัญตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น

2. การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ข้อมูลการก่อคดี และบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อประเภทของคดี

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลการก่อคดีด้วยการทดสอบ Chi - square เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า ประเภทคดีทั้ง 3 ประเภท คือ 1)ปัญหาครอบครัว 2) ทารุณกรรม การทำร้ายร่างกาย และ 3) การข่มขืน และกระทำอนาจาร โดย ในปี พ.ศ.2564 ปัญหาครอบครัวถูกเข้ามาร้องเรียนถึงร้อยละ 46 รองลงมาคือ ปัญหาทำร้ายร่างกาย/ทารุณกรรม ร้อยละ 31 และปัญหาข่มขืน/อนาจาร ร้อยละ 23 และ ในปี พ.ศ.2565 ปัญหาครอบครัวถูกเข้ามาร้องเรียนถึงร้อยละ 43 รองลงมาคือ ปัญหาทำร้ายร่างกาย/ทารุณกรรม ร้อยละ 29 และปัญหาข่มขืน/อนาจาร ร้อยละ 28 มีความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ พบว่าเมื่อพิจารณาค่า Pearson's Chi-square ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือไม่ใช่คนในครอบครัวกับคดีที่เกิดขึ้นไม่มีความสัมพันธ์กันในระดับทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งคดีข่มขืน/อนาจารเกิดจากคนที่ไม่ใช่คนในครอบครัวมากกว่า และในส่วนของคดีทำร้ายร่างกาย/ทารุณกรรม เกิดจากคนในครอบครัวมากกว่า โดยในที่นี้ไม่ได้นำข้อมูลไม่มีข้อมูลแจกแจงมาพิจารณาร่วมด้วย ซึ่งสามารถอภิปรายเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ (1) ประเด็นข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ในปี ปี พ.ศ. 2564 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ ระหว่างคดีข่มขืน/อนาจาร กับคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย พบว่าหากไม่นับข้อมูลอื่นๆ จะเห็นว่าคดีจะเกิดจากผู้กระทำผิดที่เป็นในกลุ่มของสามี, ภรรยา, แฟน, เพื่อน มากที่สุดทั้ง 2 คดี ถัดมาสำหรับคดีข่มขืน/อนาจารผู้กระทำผิดจะเป็นคนรู้จัก และญาติตามลำดับ ในขณะที่คดีทำร้ายร่างกายจะเกิดจากกลุ่มพ่อ, แม่, ลูก ส่วนข้อมูลเชิงประชากรของผู้กระทำผิด ปี พ.ศ. 2565 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำ ระหว่างคดีข่มขืน/อนาจาร กับคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย พบว่าหากไม่นับข้อมูลอื่นๆ และไม่มีข้อมูล จะเห็นว่าคดีจะเกิดจากผู้กระทำผิดที่เป็นในกลุ่มของสามี, ภรรยา, แฟน, เพื่อน มากที่สุดในคดีทารุณกรรมและทำร้ายร่างกาย ในขณะที่คดีข่มขืนกระทำชำเราเกิดจากคนรู้จักมากที่สุด (2) ประเด็นข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกกระทำจาก

ผลการศึกษาข้อมูลช่วงอายุของผู้ถูกระทำในปี พ.ศ. 2564 พบว่าหากไม่นับข้อมูลอื่นๆ ในคดีข่มขืน/อนาจาร เด็กอายุ 10-15 ปี ถูกระทำมากที่สุดเป็นอันดับแรก และในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป ส่วนในปี พ.ศ. 2565 พบว่าหากไม่นับข้อมูลอื่นๆ และไม่มีข้อมูล ในคดีข่มขืน/อนาจาร เด็กอายุ 10-15 ปี ถูกระทำมากที่สุดเป็นอันดับแรก และในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกาย กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป (3) ประเด็นแนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกระทำพบว่าช่วงอายุของผู้ถูกระทำมีความสัมพันธ์กับคดีที่เกิดขึ้นในระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 ซึ่งพบว่าในปี พ.ศ. 2565 ช่วงอายุ 10-15 ปี จะเกิดปัญหาข่มขืน/อนาจารมากที่สุด และในคดีทารุณกรรม/ทำร้ายร่างกายจะเกิดขึ้นกับเหยื่อในช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป

การศึกษาแนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ จากผลการวิจัยพบว่ามีความความสัมพันธ์ระหว่างประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ทั้งกระบวนการช่วยเหลือเยียวยาโดยการจ่ายเงินค่าเยียวยา ให้ที่พักพิง ให้การศึกษาและสร้างอาชีพ และกระบวนการช่วยเหลือตั้งแต่ต้นจนจบตั้งแต่การให้คำแนะนำ/คำปรึกษาประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การจ่ายเงินค่ารักษาเยียวยา การให้ที่พักอาศัย การให้การศึกษาตามเกณฑ์/อบรมให้ความรู้ การสร้างอาชีพ การช่วยเหลือทั้งสองกระบวนการซึ่งเป็นบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์นี้มีความสัมพันธ์กับประเภทของคดีทั้ง 3 ประเภท ทั้งนี้เป็นเพราะประเภทคดีทั้ง 3 ประเภทเป็นการคดีที่ถือได้ว่าเป็นการทำร้ายเหยื่อทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งผู้ตกเป็นเหยื่อต้องการการเยียวยาทั้งทางร่างกายและจิตใจในการรับคำแนะนำ ฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในอนาคตได้

3. แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมในอนาคต

จากผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานขององค์กรสาธารณะมีปัญหาระหว่างการติดต่อประสานงานและขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคประชาชน ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนมีกำลังเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนคดีที่เกิดขึ้น ทำให้การประสานงานในแต่ละคดีไม่ต่อเนื่องและขาดบุคลากรที่จะเข้ามาในการประสานงาน และจากปัญหาข้างต้นสามารถพบว่าแนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการใช้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมในอนาคต เช่น การให้องค์กรสาธารณประโยชน์ได้เข้ารับฟังการสอบสวนและทราบข้อมูลพยานหลักฐาน ซึ่งการเปิดโอกาสให้องค์กรสาธารณประโยชน์เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินคดีมากขึ้น นอกจากนี้แนวทางการดำเนินการขององค์กรสาธารณประโยชน์ที่เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะต้องเริ่มจากการพัฒนา

บุคคลากรขององค์กรให้มีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ หรือการมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มาทำงานร่วมกับองค์กรโดยตรง ซึ่งในอนาคตแนวทางการดำเนินงานขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์จะต้องมุ่งเน้นการให้ความรู้กับผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง หากเกิดเหตุหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะมีความสำคัญอย่างมากในการที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เช่น ร่องรอยการถูกทำร้าย ครอบครองอาวุธ เป็นต้น

ทั้งนี้จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้มีการสร้างรูปแบบในการบริหารจัดการองค์กรสาธารณสุขโดยผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมในลักษณะของเครือข่าย โดยเฉพาะเครือข่ายภายในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลักๆ คือ องค์กรสาธารณสุขประโยชน์ และอาสาสมัคร จิตอาสา คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่จะมีส่วนร่วมในการคิด การดำเนินการ และติดตาม ประเมินผลการดำเนินการในการช่วยเหลือผู้ประสบเหตุหรือผู้ถูกกระทำ พร้อมทั้งช่วยเหลือเยียวยาสภาพจิตใจ ทั้งนี้บทบาทขององค์กรสาธารณสุขประโยชน์จะต้องมีการวางแผน จัดการเครือข่าย และประสานงาน ด้านการช่วยเหลือและเยียวยา ต่อไปในอนาคต

จากผลการวิจัยสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาของการใกล้เกลี่ยและแนวทางการพัฒนา กระบวนการใกล้เกลี่ย ซึ่งทราบจากปัญหาอุปสรรคในกระบวนการใกล้เกลี่ย ประนีประนอมชั้นศาลในคดีครอบครัว และแนวคิดต่าง ๆ ของกลุ่มประชากรผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการใกล้เกลี่ยประนีประนอมชั้นศาลในคดีครอบครัว ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

ตารางที่ 10 สรุปปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาจากกระบวนการไกล่เกลี่ยที่ได้จากประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย	แนวทางการพัฒนา
<p>ประเด็นด้านกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับที่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ยในขั้นตอนของการปฏิบัติงาน</p>	<p>1. ความสมัครใจของคู่ความ บทบัญญัติตามมาตรา 148 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เป็นบทบังคับโดยชัดแจ้งให้คดีครอบครัวที่มีข้อพิพาทต้องผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยในทุกคดี ซึ่งสวนทางกับหลักการที่สำคัญในเรื่องความสมัครใจที่แท้จริงของคู่ความ ในการเข้ากระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความ แม้ว่าการบังคับให้คู่ความต้องเข้ากระบวนการไกล่เกลี่ยในทุกคดีจะเกิดประโยชน์ในแง่ของการได้เปิดโอกาสให้เกิดการเจรจาระหว่างคู่ความในขั้นแรกก่อนกระบวนการพิจารณาของศาลจะเริ่มต้น</p> <p>2. ความชัดเจนของข้อกำหนด ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ไม่ได้กำหนดวิธีการ ขั้นตอนในการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทคดีครอบครัวไว้โดยละเอียด แต่ได้กำหนดให้ประธานศาลฎีกาเป็น</p>	<p>ด้านกฎหมาย การบัญญัติกฎหมายควรคำนึงถึงหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก โดยเฉพาะกฎหมายในส่วนแพ่ง ที่มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางของสังคมโดยรวม เช่น กฎหมายอาญา แม้ว่าโดยหลักทฤษฎีและนักกฎหมายส่วนใหญ่เห็นชอบ แต่การออกกฎหมายในลักษณะเป็นการบังคับในเรื่องการแสดงเจตนาที่เป็นลัทธิของบุคคลโดยแท้จริง ไม่ถือเป็นสิ่งสมควรแต่อย่างใด ดังนั้นแนวทางการพัฒนาในด้านกฎหมายจึงทำได้ด้วยการแก้ไขกฎหมายซึ่งมีหลักการขัดแย้งกับหลักสิทธิมนุษยชน โดยควรบัญญัติกฎหมายในทำนองให้ประชาชนเป็นผู้มีสิทธิเลือกในการที่จะเข้ากระบวนการไกล่เกลี่ยหรือไม่ก็ได้ตามความสมัครใจ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่สำคัญของกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมทั่วไป</p> <p>อีกทั้งควรบัญญัติเพิ่มเติมข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ที่เกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ย โดยบัญญัติถึงรายละเอียดของขั้นตอนในกระบวนการไกล่เกลี่ยให้มีความ</p>

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการใกล้เคียง	แนวทางการพัฒนา
	<p>ผู้รับผิดชอบในการออกข้อบังคับ เกี่ยวกับกระบวนการใกล้เคียง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และการรายงานผลการใกล้เคียงในคดีครอบครัว พ.ศ. 2554 จะเห็นได้ชัดเจนว่า ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวมีความสำคัญมากต่อผลของการใกล้เคียง ประนีประนอมว่าจะประสพความสำเร็จหรือไม่ และผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว จำเป็นต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติหลายประการดังนั้นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการอย่างชัดเจนจะก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อคู่ความและผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวมากขึ้น</p>	<p>ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตามทฤษฎีและรูปแบบที่เป็นประโยชน์และใช้ได้ผลจริงในทางปฏิบัติ โดยอาจกำหนดเป็นขั้นตอน อย่างชัดเจนในกฎหมาย ในหัวข้อดังต่อไปนี้ (กระทรวงยุติธรรม, 2541, น. 26-34)</p> <p>ขั้นตอนที่ 1 การกล่าวเปิดประชุมการใกล้เคียงนัดแรก</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดประเด็นหาความต้องการที่แท้จริงของคู่ความ</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบข้อพิพาทในการประชุม ฝ่ายเดียว</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 การเจรจาแก้ไขข้อพิพาทข้อขัดแย้ง</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำข้อตกลงสัญญาประนีประนอมยอมความ</p> <p>ควรแก้ไขข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับผู้ประนีประนอม ได้แก่ คุณสมบัติของ ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว โดยเฉพาะในเรื่องวุฒิ การศึกษา โดยกำหนดให้ต้องจบการศึกษาในชั้นปริญญาตรี เป็นอย่างต่ำ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ</p>

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย	แนวทางการพัฒนา
<p>ประเด็นด้านฝ่ายตัว ความ บั้จจยเกี่ยวกับโจทก์ จำเลย ที่เป็นอุปสรรคต่อการ</p>	<p>จากการศึกษาพบว่า บั้จจยด้านฝ่ายตัวความ ถือเป็น ปัญหาอุปสรรคต่อการบรรลุ ข้อตกลงในกระบวนการไกล่เกลี่ย ประเด็นประระนอมข้อพิพาทมากที่สุด ซึ่งสามารถรวบรวมเป็น ประเด็น ดังนี้</p> <p>ประเด็นด้านตัวความ ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจาก อารมณ์ความรู้สึกของคู่ความ ซึ่งมีความบาดหมางทางครอบครัว ในอดีต ความไม่เข้าใจกัน และ ไม่สามารถถ่ายทอดหรือสื่อสาร อธิบายให้อีกฝ่ายเข้าใจได้ มีจุดยืนของตนเองมากเกินไป ไม่ ยอมยืดหยุ่นให้แก่คู่ความฝ่ายตรงข้าม รวมถึงความไม่กล้า เปิดเผยความจริง บางส่วน เนื่องจากกลัวจะถูกนำไปใช้ในทางที่</p>	<p>แลประการสุดท้าย ควรแยก บทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษา สมทบ และผู้ประระนอมคดีครอบครัวให้ชัดเจน โดย บัญญัติห้ามมิให้ บุคคลคนเดียวทำหน้าที่ทั้ง 2 หน้าที่ในเวลา เดียวกัน เนื่องจากจะก่อให้เกิดความสับสนในบทบาท หน้าที่ ของตนในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ และก่อให้เกิดเป็นอุปสรรคต่อ ผลสำเร็จของกระบวนการไกล่เกลี่ย ประเด็นประระนอม</p> <p>ด้านฝ่ายคู่ความ เนื่องจากฝ่ายตัวความ ประกอบด้วย คู่ความ ทนายความ ครอบครัวญาติพี่น้อง เพื่อนๆ และทุกคน ที่เกี่ยวข้องย่อมมีอิทธิพล และความสำคัญกับคู่ความในระดับ หนึ่ง ดังนั้น แนวทาง ในการพัฒนา เพื่อให้ปัญหาอุปสรรคใน ด้านตัวความหมดไป หรือลดน้อยลง จึงต้องดำเนินการควบคู่ กันไปทุกส่วน โดยประการสำคัญ คือ</p> <p>การเผยแพร่ให้ความรู้ต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีความรู้ความเข้าใจใน กระบวนการไกล่เกลี่ยอย่างแท้จริง โดยเฉพาะทนายความ ควร มี การจัดอบรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อเป็นการส่งเสริมใน</p>

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย	แนวทางการพัฒนา
ประเด็นที่ ๓	<p>ทำให้ตนเองต้องเสียประโยชน์ รวมถึงการขาดทรัพยากร หรือปัจจัยที่จะเข้าร่วมในการเจรจา และอาจไม่ได้รับแรงจูงใจจากคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง เป้าหมาย ไม่ชัดเจน ขาดความรับผิดชอบ และไม่เตรียมข้อมูลเพียงพอ การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน และไม่พยายามหาทางออกร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของบุตรที่จะได้รับในอนาคต</p> <p>ประเด็นด้านบุคคลผู้เกี่ยวข้องที่เป็นฝ่ายเดียวกับตัวความได้แก่ พ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูง แสดงความเห็น แนะนำตัวความไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ตัวความเกิดความไม่มั่นใจและไม่มีเปิดใจในการเจรจาให้เป็นไปในทางที่จะประสบผลสำเร็จ รวมถึงทำนายความ ซึ่งบางครั้งกลายเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยประสบผลสำเร็จ เพราะตัวความจะเชื่อและไว้วางใจทำนายความของตนมากกว่า อีกทั้งตนเองก็พยายาม ปกป้องลูกความของตนในลักษณะการต่อสู้คดีแบบปกติ พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาอุปสรรค ต่อความสำเร็จของกระบวนการไกล่เกลี่ยอยู่เสมอ</p>	<p>ด้านวิชาการ และเกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วม เป็นอย่างดี แก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมให้ความชัดเจน และเป็นธรรม เพื่อให้คู่ความเกิดความเชื่อมั่นว่า ไม่เลือกปฏิบัติ และ มีความมั่นใจในการเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย เพราะต่างฝ่ายต่างคาดหวังที่จะได้รับความเป็นธรรมอย่าง ปัญหาที่เกิดจากฝ่ายตัวความก็จะลดน้อยถอยลง</p> <p>แก้ไขข้อบังคับเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประนีประนอม คดีครอบครัว พร้อมทั้ง ส่งเสริมเพิ่มเติมองค์ความรู้ให้แก่ผู้ไกล่เกลี่ยอย่างต่อเนื่องเสมอ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นจากตัวความว่าผู้ไกล่เกลี่ยเป็นผู้มีความเป็นกลาง เป็นผู้มีความรู้ในประเด็นที่พิพาทเป็นอย่างดี สามารถแนะ แนวทางใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาให้ต้นได้ คู่ความจะเกิดความไว้วางใจ และ ปัญหาอุปสรรคในด้าน คู่ความย่อมลดน้อยลง</p>
ประเด็นที่ ๔		ด้านกระบวนการไกล่เกลี่ย การติดต่อสื่อสาร นัด

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการใกล้เคียง	แนวทางการพัฒนา
<p>กระบวนการใกล้เคียง การติดต่อสื่อสารเพื่อทราบข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการนัดหมาย และการประสานงาน</p>	<p>จากการศึกษาพบว่า ประเด็นด้านกระบวนการใกล้เคียง การติดต่อสื่อสารเพื่อ ทราบข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการนัดหมายและการประสานงาน มีปัญหาอุปสรรค กล่าวคือ ประเด็นด้าน กระบวนการใกล้เคียงไม่มีความชัดเจนหรือรูปแบบที่แน่นอน ต้องอาศัยการใช้ดุลยพินิจโดยอาศัย ทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้ประเมินประเมินอคติครอบครั เป็นอย่างมาก ในการ ที่จะนำกระบวนการใกล้เคียงแบบใด มาใช้ จะเจราจาที่ละเอียดหรือเจราจาพร้อมกัน</p> <p>ปัญหาอุปสรรค สำหรับกรณีการติดต่อสื่อสารไปยัง โจทย์ จำเลยและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบ ข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการนัดหมายและการประสานงานแทบจะไม่เป็นปัญหาเลย เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้อย่างแพร่หลาย</p>	<p>หมาย และประสานงาน เนื่องจากกระบวนการใกล้เคียงไม่มีความชัดเจนหรือรูปแบบที่แน่นอน ตายตัวจึงขึ้นอยู่กับดุลย พินิจ และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ติดต่อประสานงานและผู้ประเมินประเมินที่จะเป็นผู้กำหนดรูปแบบที่เหมาะสม ดังนั้น แนวทางพัฒนาจึงควรกำหนด เป็นข้อปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอน โดยละเอียดเป็นข้อกำหนดให้ชัดเจน แทนการปฏิบัติแบบ จารีตประเพณี อีกทั้งควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในด้านการ ติดต่อสื่อสาร เพื่อให้เกิดความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น</p>
<p>ประเด็น ด้าน สถานที่ สิ่งแวดล้อม ในการ ใกล้เคียง</p>	<p>จากการศึกษาพบว่า ประเด็นด้านสถานที่ สิ่งแวดล้อม ในการใกล้เคียง มีปัญหาอุปสรรค กล่าวคือ ศาลเยาวชนและครอบครัว มีห้องใกล้เคียงมีห้องใกล้เคียงประเมินและ</p>	<p>ปัญหาอุปสรรคด้านสถานที่ และสิ่งแวดล้อมของศาล เยาวชนและครอบครัว คือมีห้องใกล้เคียงโดยเฉพาะเพียงห้อง เดียว ทำให้ต้องใช้ห้องพิจารณาตีปิดบ้าง ในบางโอกาส</p>

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย	แนวทางการพัฒนา
	<p>โดยเฉพาะ แต่ไม่เพียงพอกับความต้องการในการใช้งาน บางครั้งจำเป็นต้องใช้ห้อง พิจารณาปะปนกับการพิจารณาในคดีอื่น ๆ และจำนวนเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ไกล่เกลี่ยมีไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยเกินไปเมื่อเทียบกับภาระหน้าที่รับผิดชอบ ในฐานะผู้ประสานงาน และ ผู้อำนวยการส่วนคดีเพื่อให้กระบวนการไกล่เกลี่ยมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>ประกอบกับงบประมาณที่จำกัด ทำให้การสร้างห้องไกล่เกลี่ยในคดีครอบครัวเพิ่มเติม คงกระทำได้ยาก และอาจใช้เวลานานไม่ทันต่อสถิติการไกล่เกลี่ยที่มากขึ้น ดังนั้น แนวทางพัฒนาที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ คือการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมาใช้ โดยการใช้บริการ ต่าง ๆ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เช่นการใช้ระบบการสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ คุณภาพสูง (Video conference) แม้การประชุมเจรจา ระหว่างคู่ความและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ก็สามารถทำได้ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาศาล เพื่อประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และเป็นกรณีปัญหาการจราจรที่ติดขัด ในกรุงเทพมหานคร และเป็นการแก้ไขปัญหาด้านสถานที่ไม่เพียงพอได้เป็นอย่างดี</p>
<p>ประเด็นด้านความรู้ ความสามารถของผู้ประเมินประណคดีครอบครัว</p>	<p>จากการศึกษาพบว่า ประเด็นด้านคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถของผู้ประเมินประណคดีครอบครัว มีปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ ผู้ประเมินประណคดีครอบครัวในบางท่านไม่เคยผ่านการแต่งงาน ไม่มีประสบการณ์ในเรื่องครอบครัวมาก่อน อาจจะมี</p>	<p>ด้านคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถของผู้ประเมินประណคดีครอบครัว เนื่องจากผู้ประเมินประណคดีครอบครัว ถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในกระบวนการไกล่เกลี่ย และผลจากการศึกษา ในด้านคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ ของผู้ประเมินประណคดีครอบครัว พบว่า</p>

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย	แนวทางการพัฒนา
<p>ไม่มีประสบการณ์และเข้าใจในเรื่องครอบครัวที่มีความละเอียดอ่อนและปัญหาอุปสรรคในเรื่องคุณสมบัติของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว เนื่องจาก ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยฟื้นความรู้ หลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนและลบบชื่อ ออกจากทะเบียน ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว พ.ศ. 2554 โดยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวว่า เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยคดีไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือเป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยคดีไม่น้อยกว่า 5 ปี เนื่องจากผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวจำเป็นต้องใช้ทักษะความรู้ความสามารถค่อนข้างสูง การกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า สามารถเข้าทำหน้าที่ เป็นผู้ประนีประนอมไม่ได้ เห็นว่าฟื้นความรู้เพียงแค่มัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่น่าจะเพียงพออีกทั้ง ในทางปฏิบัติ การฝึกอบรมทั้งก่อนและระหว่างปฏิบัติงานในฐานะผู้ประนีประนอม เป็นเพียงการ ฝึกอบรบระยะสั้น ๆ และ</p>	<p>อาจยังไม่เหมาะสมเพียงพอกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่าที่ควรจะเป็น การอบรมองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการไกล่เกลี่ยอย่างมีประสิทธิภาพ มีระยะเวลาน้อยเกินไปและมีเนื้อหาที่เน้นผู้พิพากษาสมทบ ในบุคคลคนเดียวกัน แม้จะมีได้ปฏิบัติหน้าที่ในคดีเดียวกันก็ตาม แต่อาจก่อให้เกิดความสับสนในบทบาทตามที่ได้ปรากฏจากผลการศึกษา ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาในด้านตัวผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัวควรดำเนินการดังนี้</p> <p>การแก้ไขเพิ่มเติมในด้านคุณสมบัติของผู้ประนีประนอมให้มีวุฒิการศึกษาอย่างต่ำในชั้นปริญญาตรี</p> <p>กำหนดการอบรมในวิชาพื้นฐานที่จำเป็น เพิ่มเติมเป็นระยะอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง</p>	<p>อาจยังไม่เหมาะสมเพียงพอกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่าที่ควรจะเป็น การอบรมองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการไกล่เกลี่ยอย่างมีประสิทธิภาพ มีระยะเวลาน้อยเกินไปและมีเนื้อหาที่เน้นผู้พิพากษาสมทบ ในบุคคลคนเดียวกัน แม้จะมีได้ปฏิบัติหน้าที่ในคดีเดียวกันก็ตาม แต่อาจก่อให้เกิดความสับสนในบทบาทตามที่ได้ปรากฏจากผลการศึกษา ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาในด้านตัวผู้ประนีประนอมคดี ครอบครัวควรดำเนินการดังนี้</p> <p>การแก้ไขเพิ่มเติมในด้านคุณสมบัติของผู้ประนีประนอมให้มีวุฒิการศึกษาอย่างต่ำในชั้นปริญญาตรี</p> <p>กำหนดการอบรมในวิชาพื้นฐานที่จำเป็น เพิ่มเติมเป็นระยะอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง</p>

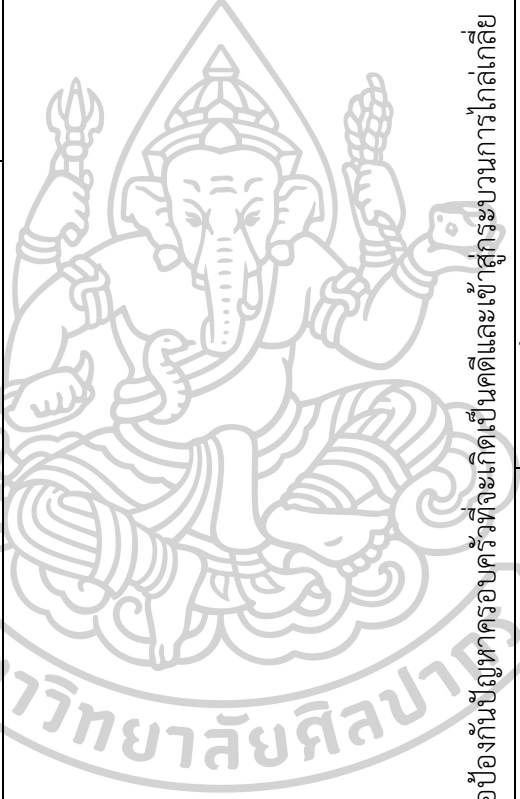
ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการใกล้เคียง	แนวทางการพัฒนา
ประเด็นการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ความชัดเจนในกระบวนการยุติธรรมในช่วยเหลือประชาชนในกระบวนการยุติธรรมในชั้นตอนของการปฏิบัติงาน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต	<p>ไม่สามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ สนับสนุนจากภาครัฐ ดังนั้น หากผู้ประเมินประเมินไม่มีพื้นฐานความรู้มากพอ คงไม่สามารถปฏิบัติงานให้คล่องตามความประสงค์ จึงถือเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของกระบวนการใกล้เคียงเป็นอย่างดี</p> <p>การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีครอบครัวโดยส่วนใหญ่ จะมีการตรวจพิสูจน์ความเป็นบิดา(การตรวจDNA) ซึ่งมีความสำคัญที่สุดมาก ในบางรายที่มีค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งการตรวจยืนยันDNA เป็นการตรวจที่มีความสำคัญต่อเด็กและพ่อแม่เด็ก เพื่อให้เด็กได้รับสิทธิและผลประโยชน์ต่าง ๆ อย่างชอบธรรมตามกฎหมาย รวมทั้งช่วยให้พ่อแม่แจ้งข้อมูลสุขภาพของเด็กได้อย่างถูกต้อง ในกรณีที่เกิดป่วยและต้องเข้ารับการรักษา นอกจากนั้นยังเป็นการยืนยันเพื่อสร้างสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างพ่อกับลูก ทั้งนี้ การตรวจ DNA ทำได้ 2 วิธี คือตรวจระหว่างทารกอยู่ในครรภ์ และตรวจหลังทารกคลอด โดยการตรวจก่อนคลอดนั้นอาจจะเลือก</p>	<p>พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์</p> <p>ประสานการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรของรัฐ</p> <p>รัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีการจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บและต้องได้รับการความช่วยเหลือในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์</p> <p>กำหนดขอบเขตและแนวทางการปฏิบัติของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานต่างๆ ที่ถูกต้อง รวมถึงพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดทิศทางการดำเนินงานเดียวกัน และ</p>

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย	แนวทางการพัฒนา
ประเด็นประสานงานระหว่างองค์กร	<p>มารดา เจาะนำคำร้อง หรือตรวจจากชิ้นเนื้อมาก ส่วนการตรวจหลังคลอดทำได้ด้วยการเก็บตัวอย่างจากสายสะดือ เซลล์ในกระแสฟ้ง แก้ม หรือเจาะเลือดทารก เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในกระบวนการยุติธรรม การนำความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ทุกสาขา มาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ของการคลี่คลายปัญหาและการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ โดยมีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อไขข้อสงสัยและสร้างความยุติธรรมให้กับประชาชนต่อไปในอนาคต</p> <p>การเข้าถึงจุดเกิดเหตุยากให้ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตนที่พึงกระทำได้และไม่ละเมิดสิทธิทำเกินขอบเขตในบางครั้งอาจมีการเข้าพื้นที่ทำลายพยานหลักฐานทำให้เกิดความยุ่งเหยิงของพยานวัตถุด้วยอาจเกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงถึงการไม่มีการประสานงานได้ทันต่อเหตุการณ์ เมื่อเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเข้าไปเก็บหลักฐานอาจจะทำให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่ไม่เพียงพอและสมบูรณ์</p>	<p>ป้องกันการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน ละเมิดสิทธิ หน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน เป็นต้น</p>
ประเด็นประสานงานระหว่างองค์กร	<p>ประสบการทำงานร่วมกับองค์กรสาธารณะประโยชน์ในมุมของตำรวจในบางครั้งการเข้าพื้นที่เพื่อเก็บพยานหลักฐานใน</p>	<p>ควรมีการพัฒนาเครือข่ายระหว่างองค์กรสาธารณะประโยชน์กับองค์กรรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ในการ</p>

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย	แนวทางการพัฒนา
<p>สาธารณประโยชน์ และองค์กรของรัฐ มีประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือประชาชน ที่เกิดปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว</p>	<p>การช่วยเหลือประชาชน บางมูลนิธิที่เข้าถึงจุดเกิดเหตุทำตามขอบเขตหน้าที่ของตัวเอง เช่นไม่รบกวนหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเก็บพยานหลักฐานเข้าถึงพื้นที่ ทำให้เกิดการทำลายพยานหลักฐานหรือเก็บพยานหลักฐานไม่ครบ ไม่ถูกต้อง มูลนิธิควรกันเฉพาะพื้นที่ หรือจุดเกิดเหตุก็เพียงพอแล้ว เพื่อทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ดำรวจพิสูจน์หลักฐานได้ทำหน้าที่อย่างถูกต้องและเพิ่มประสิทธิภาพ เป็นต้น และในส่วนใหญ่ช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพการทำความดีเกี่ยวกับ เด็กและสตรีหลากหลายคดี ซึ่งทางมูลนิธิมีการทำงานอย่างเป็นขั้น เป็นตอน มีการประสานงานกับหลากหลายภาคีเครือข่าย จึงส่งผลให้แต่ละคดีมีการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลากหลายคดีที่ต่อเนื่องทำเป็น การเร่งด่วนก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เมื่อมูลนิธิได้รับการร้องทุกข์แล้วขั้นตอนต่อไปก็คือการเชิญเจ้าทุกข์เข้ามาที่มูลนิธิเพื่อให้ข้อมูล มูลนิธิก็จะประสานงานกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมต่อไป แต่สำหรับกระบวนการยุติธรรมต่างๆ มูลนิธิจะดูแลต่อไปจนสิ้นคดีนั้น ๆ</p> <p>ในส่วนใหญ่พิพากษาไม่สามารถไปร่วมทำงานในลักษณะนี้ได้</p>	<p>แลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ หรือการพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานร่วมขององค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและสามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มที่</p> <p>ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณประโยชน์ เกี่ยวกับการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในการดำเนินการสอบสวนยุติธรรม และควรมีพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการด้านจิตวิทยา เนื่องจากประชาชนที่ต้องการความช่วยเหลือส่วนใหญ่จะได้รับผลกระทบทางจิตใจ</p> <p>ส่วนนี้ต่อไป</p>

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก	ปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกลเกลี่ย	แนวทางการพัฒนา
	เพราะมีความสับสนเสียที่จะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีตามมา สิ่งที่ได้ก็คือการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ในการทำงาน เผยแพร่ความรู้เท่านั้น จึงไม่สามารถไปร่วมทำงานโดยตรงได้	

ตารางที่ 11 แนวทางพัฒนากิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาครอบครัวที่จะเกิดขึ้นและเข้าสู่กระบวนการไกลเกลี่ย

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	กิจกรรมที่สามารถดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับไกลเกลี่ยปัญหาครอบครัว	เนื่องจากครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนดังนั้นการแทรกแซงในระดับครอบครัวจะต้องคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของคนในระดั	การดำเนินการเพื่อเผยแพร่ความรู้และสร้างความตระหนักเกิดขึ้นในชุมชนนี้องค์การรัฐและองค์กรสาธารณประโยชน์และผู้มีส่วนร่วมจะต้องพิจารณาว่ามีช่องทางสื่อสารไปสู่คนในชุมชนอย่างไรได้	1. คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการไกลเกลี่ยในปัญหาครอบครัวมากขึ้น

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	กิจกรรมที่สามารถดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
	<p>ชุมชนช่วยเพื่อเป็นการลดแรงต้านและแสวงหาความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาซึ่งดำเนินการ ควรจะมีแนวทางพัฒนาดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้อมูลกฎหมายครอบครัวผ่านต้นเหตุและกระบวนการไกล่เกลี่ยหลายช่องทาง การสื่อสารในชุมชนต่างๆ 2.ความสำคัญการตระหนักในปัญหาครอบครัวเพื่อสื่อบุคคลและกิจกรรมต่างๆ 	<p>บ้างในการที่จะสื่อสารกับประชาชนได้และสามารถประเมินผลเบื้องต้นได้</p> <p>สำหรับวิธีการสื่อสารไปสู่ประชาชนอาจเลือกวิธีการดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.การผลิตสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวเผยแพร่ผ่านทาง การสื่อสารในชุมชน เช่น สารคดีสื่อออนไลน์ เพื่อเผยแพร่ผ่านเสียงตามเสาและวิทยุชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทแผ่นพับและป้ายโปสเตอร์และสื่อกลางแจ้ง เช่น ป้ายประกาศและนิทรรศการ 2.สร้างกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของคนในชุมชน เช่นการจัดกิจกรรมรณรงค์การยุติธรรมความรุนแรงในครอบครัวในชุมชน 3.เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวเสริมในกิจกรรมของชุมชน เช่น การประชุมในชุมชน, การร่วมแสดงความคิดเห็นบนเวทีปราศรัยในชุมชน ฯลฯ 4.สร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนโดย 	<ol style="list-style-type: none"> 2.ประชาชนในชุมชนรู้สึกพอใจและยินดีที่ชุมชนได้มีกิจกรรมการป้องกันปัญหาในครอบครัว และเข้าใจกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย 3.ประชาชนในชุมชนมีความคิดเห็นที่คอยตามกันว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องแก้ไข และตระหนักถึงประโยชน์การไกล่เกลี่ย 4.ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จะขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในระดับสูงทั้งในเชิงปริมาณคือจำนวนผู้เข้าร่วมและด้านคุณภาพหรือลักษณะการเข้าร่วมและบทบาทที่แสดงออก

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	กิจกรรมที่สามารถดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>2.การเพิ่มความรู้อุบัติการณ์ให้กับครอบครัวที่เข้าสู่ปัญหาเพื่อให้อยอมเข้าสู่กระบวนการแก้ไขด้วยความสมัครใจ</p>	<p>เนื่องจากครอบครัวในชุมชนมีความหลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรมและค่านิยม การป้องกันปัญหาครอบครัวจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับครอบครัวและระดับชุมชน การให้ความรู้เกี่ยวกับครอบครัวที่ก่อปัญหาให้เกิดขึ้นในครอบครัวที่ประสบปัญหาสามารถทำได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกครอบครัวที่เกิดปัญหาโดยมีคุณสมบัติคือ <ol style="list-style-type: none"> 1.สมาชิกในครอบครัวประกอบด้วยสามีและภรรยา 2.สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพกายในส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เช่นสมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการเงิน การศึกษาไม่สูง มีรายได้ต่ำหรือมีปัญหาทางการเงิน บ้านเรือนอยู่ในสภาพแวดล้อมแออัด และมีกิจกรรมในครอบครัวน้อย เป็นต้น 	<p>การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในรูปแบบเวทีเสวนาที่เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้</p> <p>การเพิ่มความรู้อุบัติการณ์ให้กับครอบครัวที่ก่อปัญหาให้เกิดขึ้นในครอบครัวที่ประสบปัญหาสามารถทำได้ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกครอบครัวที่เกิดปัญหาโดยมีคุณสมบัติคือ <ol style="list-style-type: none"> 1.สมาชิกในครอบครัวประกอบด้วยสามีและภรรยา 2.สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพกายในส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เช่นสมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมการเงิน การศึกษาไม่สูง มีรายได้ต่ำหรือมีปัญหาทางการเงิน บ้านเรือนอยู่ในสภาพแวดล้อมแออัด และมีกิจกรรมในครอบครัวน้อย เป็นต้น 	<p>1.เกิดความร่วมมือในลักษณะพันธะผูกพัน(Commitment) ระหว่างผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่เป็นแกนนำชุมชนในการร่วมดำเนินกิจกรรมจนสำเร็จและระหว่างกระบวนการปฏิบัติตามแผนได้มีการสะท้อนผลการทำงานปฏิบัติในเชิงวิพากษ์อย่างกว้างขวางและการตัดสินใจเกิดขึ้นจากการลงมือร่วมกัน</p> <p>2.ครอบครัวที่มีความเสี่ยงมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นจนมั่นใจว่าสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างเข้มแข็ง</p>

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	กิจกรรมที่สามารถดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
	<p>เข้าใจในปัญหา</p> <p>2.2การพัฒนาความคิดความเข้าใจของบุคคลในด้านที่เชี่ยวชาญตนเอง จะสามารถป้องกันปัญหาได้</p> <p>2.3 การพัฒนาความเข้าใจในเชิงการวิเคราะห์ต่อสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว จากสื่อสิ่งต่าง ๆ</p> <p>2.4 การพัฒนาทักษะความชำนาญโดยการนำทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาใช้เพื่อป้องกันปัญหา</p>	<p>1.2วิธีการคัดเลือกครอบครัวที่จะเป็นกลุ่มเสี่ยงจะพิจารณาความรุนแรงระหว่างผู้วิจัยและผู้มีส่วนรวมในการวิจัยที่เป็นแกนนำชุมชนและมีเป้าหมายที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวระดับชุมชนคือในระดับที่ยังไม่เกิดปัญหาการพัฒนาในรูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยการพัฒนาปริมาณวิธีการที่สามารถดำเนินการได้ดังนี้</p> <p>2.1การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวกิจกรรมนี้กระทำได้โดยการขอความช่วยเหลือความร่วมมืองจากบุคคลในชุมชนหรือภายนอกชุมชนที่มีความรู้เฉพาะมาให้ความรู้แก่ครอบครัวเสี่ยง</p> <p>2.2 การพัฒนาทักษะชีวิตให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม</p> <p>ได้โดยการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชนกับบุคคลในชุมชนหรือภายนอกชุมชนที่มีความรู้เฉพาะโดยสามารถจัดกิจกรรมที่มีการแลกเปลี่ยนประ</p>	<p>และเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ชีวิตในชุมชนโดยไม่มีความขัดแย้งความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจาก</p> <p>2 .1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้นและมีพัฒนาการที่ดีในการสื่อสารหรือคู่สมรสสองมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนโดยสามารถอดทนต่อสิ่งที่เราสิ่งเร้าที่เสี่ยงต่อการเกิดเวลาผมได้หมดครับเผื่อเช่นการเหมือนกันบริโภคสุราการที่ว่า</p> <p>พื อ น เ ร า</p> <p>2.3การเปลี่ยนแปลงตนเองในด้านอารมณ์ความรู้สึกไปในเชิงบวกมากขึ้นจนคู่สมรส จนเป็นที่รับรู้ระหว่างคู่สมรส</p>

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางการพัฒนา	กิจกรรมที่สามารถดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
		<p>กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดทักษะความชำนาญด้านต่างๆ ดังนี้ ชัดแจ้ง ขยายตัว กลายเป็นความรุนแรงโดยกระทำการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะและมีมีการฝึกฝนในรูปแบบกิจกรรมระหว่างคู่สมรส เช่น การควบคุมสิ่งเร้า และมีการปฏิบัติภายใต้ขอบข่ายในทิศทางที่เหมาะสม เป็นต้น กิจกรรมที่ผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยต้องร่วมมือกันคือ ความปลอดภัย และวางแผนโดยละเอียดเกี่ยวกับวันเวลาสถานที่ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินการดำเนินผลและเตรียมพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น</p>	<p>2.4 ครอบครัวมีความเข้าใจกันมากขึ้น โดยคู่แต่ละฝ่ายต่างรู้จักหลีกเลี่ยงการกระทำที่เป็นความขัดแย้ง และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเป็นความรุนแรง</p>

ตารางที่ 12 รูปแบบการให้ความร่วมมือระหว่างบุคลากรในองค์กรเป็นฐานในการพัฒนากระบวนการไกลเกลี่ยในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดผลสำเร็จ

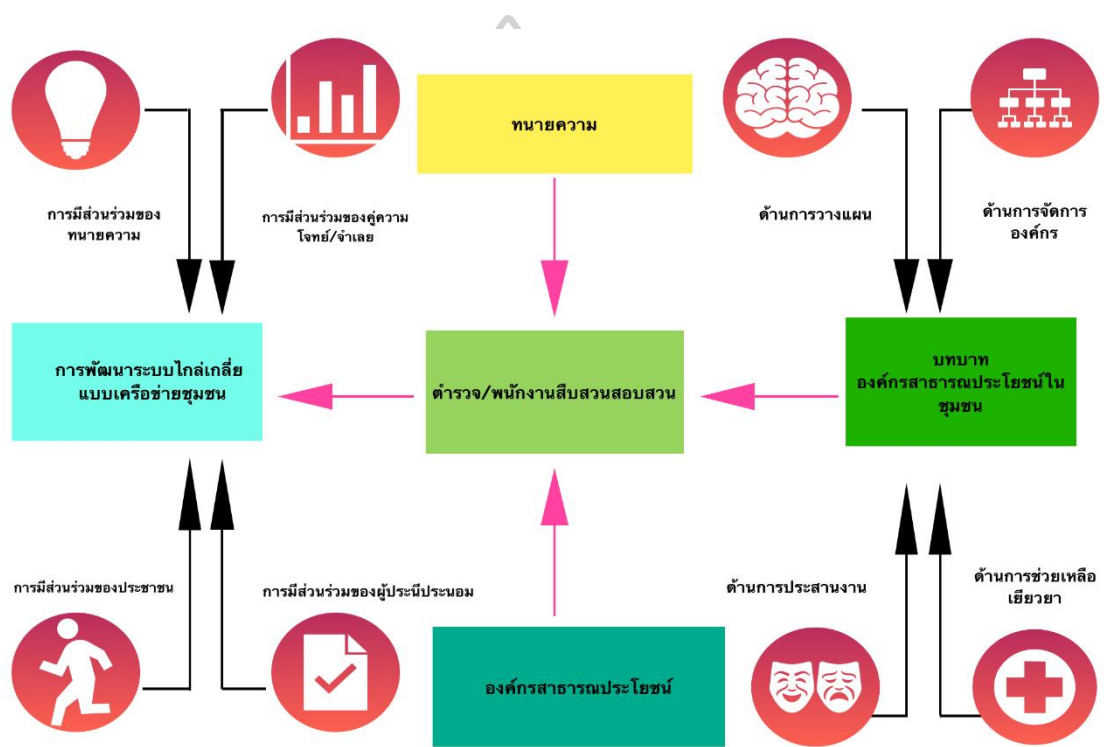
กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการพัฒนา	แนวคิดทฤษฎีรองรับ	ผลที่เกิดขึ้น	เงื่อนไขของความสำเร็จ	ข้อพึงระวัง
ผู้ไกลเกลี่ย	<ul style="list-style-type: none"> - การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในด้านคุณสมบัติของผู้ประเมินให้มีวุฒิการศึกษาอย่างต่ำในชั้นปริญญาตรี - ควรกำหนดการอบรมในวิชาพื้นฐานที่จำเป็นให้มีระยะเวลาเพียงพอที่จะสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างแท้จริง และระหว่าง การปฏิบัติหน้าที่ควรมีการอบรม เพิ่มเติมเป็นระยะอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง - ควรแยกบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบและผู้ประเมินประเมินคดีครอบครัวให้ชัดเจน - แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในสภาพปัญหาและวิธีการป้องกันปัญหาระหว่างกลุ่มผู้นำกับผู้เชี่ยวชาญพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้วยการเข้าร่วมอบรมตามหลักสูตรผู้ไกลเกลี่ย 	<ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนความรู้ (Knowledge) - การพัฒนาทักษะ การปฏิบัติงานและทักษะปฏิสัมพันธ์ของผู้นำ - ในการป้องกันปัญหา (Procedural and interaction skill) - การป้องกันการ สร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อป้องกันปัญหา (Social network) 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจและตระหนักในปัญหาไกลเกลี่ยในศตวรรษที่ 21 - มีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติและสังเกตและสะท้อนผล - เพื่อป้องกันปัญหาการไกลเกลี่ยที่ไม่เกิดผลสำเร็จในศตวรรษที่ 21 - มาไกลเกลี่ย 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องผสมผสานผู้ไกลเกลี่ยที่เป็นทางการ และมีบทบาทรับผิดชอบงานไกลเกลี่ยที่มีอุดมการณ์ - และเข้าถึงประชาชนด้วยกัน - มีกิจกรรมที่สร้างข้อผูกมัดให้ผู้นำไกลเกลี่ยต้องปฏิบัติร่วมกันจนสำเร็จตามเป้าหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - รมีตำรวจไม่ให้กิจกรรมกระทบต่อภาระงานและชีวิตครอบครัว - ปกติเนื่องจากกิจกรรมที่อุดม - รับผิดชอบต้องต่อเนื่องและใช้เวลายาวนานจึงจะสำเร็จ
ครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชกฤษฎีกา 4 	<ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนทาง 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดการเปลี่ยนแปลง 		

<p>คู่ความ</p>	<p>-พัฒนาทักษะการสื่อสารการควบคุมตนเองและการปฏิบัติตน เพื่อลดความขัดแย้งด้วยกิจกรรมต่างๆ</p> <p>-แยกคู่ ระหว่างคู่ความ ตัวความ ญาติที่ตัวความอนุญาต ให้เข้าร่วมกระบวนการ และทยอยออกมาจากกันเพื่อลดความสับสนของตัวความ ในการตัดสินใจด้วยตัวเองและเพื่อหาความต้องการที่จริงจากตัวความที่ไม่ได้มาจากคำแนะนำของใคร</p> <p>-แก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมให้มีความชัดเจน และเป็นธรรม เพื่อให้คู่ความเกิดความเชื่อมั่นว่า ปฏิบัติ และ มีความมั่นใจในการเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ย</p>	<p>สังคมโดยสถาบันทางศาสนา (Social support or Culture support)</p> <p>-การพัฒนาศักยภาพบุคคลในด้านทักษะต่างๆ (Empowerment)</p> <p>-การสร้างบทบาท (Role model)</p>	<p>ความคิดและพฤติกรรมที่สามารถป้องกันปัญหาในครอบครัวของตน</p> <p>-มีบทบาทในสถานะครอบครัวแกนนำเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์กับบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน</p>	<p>-มีวิทยากรผู้พิพากษา/นิติกรที่สามารถถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>-มีกิจกรรมที่กระทำร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตมีกำหนดสถานะและบทบาทของความเป็นครอบครัวคู่ความ</p>	<p>-ต้องเป็นครอบครัวคู่ความที่พร้อมเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะครอบครัวต้นแบบ และมี ความสามารถในการสื่อสารทำ ความเข้าใจกับคนอื่น ๆ ในชุมชนได้</p>
<p>ทนายความ</p>	<p>-ควรมี การจัดอบรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อเป็นการส่งเสริมในด้านวิชาการ และเกิดแรงจูงใจในการเข้าร่วม เป็นอย่างดี</p> <p>-ร่วมเวทีเสวนากับผู้นำและพัฒนาแกนนำในเครือข่ายของทนาย</p>	<p>-การสนับสนุนความรู้ (Knowledge)</p> <p>-การสนับสนุนทางสังคมด้วยเครือข่ายชุมชน</p>	<p>-มีการรับรู้ในปัญหาและคิดในด้านบวกต่อการป้องกันปัญหาการไกล่เกลี่ยในครอบครัว ให้เกิดผลสำเร็จ</p>	<p>-มีต้นแบบความสำเร็จเป็นตัวอย่างให้เห็น</p> <p>-มีการบูรณาการทรัพยากรในชุมชน</p>	<p>-ต้องมีกระบวนการปรับความคิดในครอบครัวให้สอดคล้องให้</p>

		(Social support or Network support)	<p>-มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านบวก เพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว</p>	<p>และสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจากบุคคลทุกระดับในกลุ่มเครือข่าย หน่วยงานโดยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>ก่อนที่จะร่วม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกิจกรรมเสวนา</p>
<p>ประชาชน</p>	<p>-การเผยแพร่ให้ความรู้ต่อประชาชนชนอย่าง ต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ในกระบวนการไกล่เกลี่ยอย่างแท้จริง</p> <p>-เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคล และ รณรงค์ผ่านช่องทางทางการสื่อสารในชุมชน</p>	<p>-กระบวนกรสื่อสาร ภายในชุมชน (Communication)</p> <p>-การสร้าง ความตระหนักให้กับชุมชน (Community awareness)</p>	<p>-ให้ประชาชนรับรู้เข้าใจ และตื่นตัวในปัญหาและ ให้ความร่วมมือกับผู้ให้ ความรู้/วิทยากรด้วย การให้อุปมูลและเผ่า ระวังปัญหาความรุนแรง ในครอบครัวต่อเนื่องไป</p>	<p>-มีสื่อบุคคลและสื่ออื่น ๆ ที่มี ประสิทธิภาพ -มีช่องทาง การสื่อสารที่สามารถเข้าถึงประชาชนในวง กว้างเช่นหอกระจายข่าวได้ข่าวหรือวิทยุชุมชน</p>	<p>-ต้องเลือกใช้วิธี สื่อที่เหมาะสมเพื่อ ไม่ให้เกิดแรงดัน จากประชาชนอันเนื่องมาจากความ คิดเห็นที่แตกต่าง กันต่อเนื่องที่สื่อ ออกไป</p>

ทั้งนี้จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้มีการสร้างรูปแบบในการพัฒนาระบบใกล้เคียงให้เกิดผลสำเร็จโดยใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ และความร่วมมือระหว่างองค์กรโดยมีองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรรัฐ โดยผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมในลักษณะของเครือข่าย โดยเฉพาะเครือข่ายภายในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลักๆ คือ องค์กรสาธารณะประโยชน์ และองค์กรรัฐ ในการช่วยเหลือผู้มีปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว ทั้งนี้บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ จะต้องมีการวางแผน จัดการเครือข่าย และประสานงาน ด้านการช่วยเหลือและเยียวยา ร่วมกับองค์กรรัฐ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 7 รูปแบบในการพัฒนาระบบการใกล้เคียงแบบเครือข่ายชุมชนร่วมกันระหว่างองค์กรของรัฐและองค์กรสาธารณประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. รัฐบาลหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการกำหนดขอบเขตและแนวทางปฏิบัติของการสืบพยานหลักฐานต่างๆ ขององค์กรสาธารณประโยชน์ รวมถึงพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดทิศทางการดำเนินงานเดียวกัน และป้องกันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณประโยชน์ ขัดขวางหรือขึ้นำการทำงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เช่น ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน เป็นต้น อีกทั้งจำเป็นที่จะต้องมีการระบุคุณสมบัติเจ้าหน้าที่ขององค์กรสาธารณประโยชน์ที่สามารถเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ตลอดจนมีกระบวนการพัฒนาอย่างเหมาะสม

2. ควรแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่สำคัญของกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมทั่วไปและควร เพิ่มเติมข้อบังคับเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ควรแก้ไขคุณสมบัติของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ให้เหมาะสมกับหน้าที่ ที่ต้องปฏิบัติ

4. ควรประสานงานในระดับนโยบายกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่อง การประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนได้รับทราบถึงข้อดีของการเข้าสู่กระบวนการ ไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท เพื่อให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ดีและยินยอมเข้าสู่กระบวนการ ไกล่เกลี่ยด้วยความสมัครใจอย่างแท้จริงของคู่ความเองโดยไม่ต้องใช้กฎหมายบังคับ

5. กระทรวงยุติธรรมควรเพิ่มงบประมาณในการจัดเตรียมสถานที่ และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ให้เพียงพอต่อผู้ใช้บริการในพื้นที่ อีกทั้งควรจัดเตรียมงบประมาณ เพื่อรองรับระบบ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

1. ควรมีการพัฒนาเครือข่ายระหว่างองค์กรสาธารณประโยชน์กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ หรือการพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานร่วมขององค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างเต็มที่

2. ศูนย์ไกล่เกลี่ยควรจัดเตรียมเทคโนโลยีให้เหมาะสม ทันสมัย โดยการให้บริการ ต่าง ๆ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และเป็นการลดปัญหาการจราจรที่ติดขัด ในกรุงเทพมหานคร

3. ศูนย์ใกล้เคียงควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป และจัด อบรมความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้ประนีประนอมครอบครัวอย่างเข้มข้น สม่่าเสมอ รวมทั้งจัดอบรม ทนายความ เพื่อให้เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่มีความเข้าใจในหลักการของการใกล้เคียงประนีประนอมอย่าง แท้จริง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย และพัฒนา (Research & Development) รูปแบบขององค์กร สาธารณประโยชน์กับกระบวนการยุติธรรม สำหรับผู้นำชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมได้อย่างง่าย

2. ควรศึกษาวิจัยถึงปัญหาอุปสรรคของกระบวนการใกล้เคียงในศาลคดีเด็กและ เยาวชนใน จังหวัดอื่น ๆ เพื่อทราบถึงปัญหาหลักร่วมกัน และสามารถเสาะหาหนทางในการพัฒนา จากส่วนกลาง ในระดับนโยบายต่อไปในอนาคต

3. ควรศึกษาติดตามผลของคู่ความที่การใกล้เคียงเป็นผลสำเร็จว่าหลังการทำสัญญา ประนีประนอมแล้ว ผลเป็นความสำเร็จที่แท้จริงหรือไม่อย่างไร

รายการอ้างอิง

Berkowitz, L. (1972). *Social psychology*. Scott, Foresman.

Cohen, E. (1979). Rethinking the sociology of tourism. *Annals of tourism research*, 6(1), 18-35.

da Costa Nunez, R. (1995). Partners in public service: Government-nonprofit relations in the modern welfare state. *Political Science Quarterly*, 110(4), 648-650.

Gortner, H. F., Nichols, K. L., & Ball, C. (2007). *Organization theory: A public and nonprofit perspective*. Wadsworth/Thomson Learning.

Lingfen Mo. (2560). ญหาคอบคร์วในสังคคไทย: ภาพสะท้อนจากนวนิยายไทย ช่วง พ.ศ. 2508-2557. *Liberal Arts Review*, 12(23), 1-12.

MAITHONGMONGKON. (ม.ป.ป.). กฎหมายเกี่ยวกับคอบคร์ว. <https://mickkeyandmai.wordpress.com/กฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน/กฎหมายเกี่ยวกับคอบคร์ว>

Salamon, L. M., Sokolowski, S. W., & List, R. (2004). *Global civil society* (Vol. 2). Kumarian Bloomfield, CT.

Sarbin, T., & Jurnur, R. H. (1995). Role the Encyclopedia of social Science. In: New York: Gordon and Breach Science Publishers.

เดโช สนวนนนท์. (2552). จิตวิทยาการศึกษา. ไทยวัฒนาพานิช.

จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2557). การศึกษาและพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของ คอบคร์วไทย. วารสารมนุษยนิเวศศาสตร์ ฉบับพิเศษ สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เนื่องในโอกาสวันสถาปนามหาวิทยาลัยครบ 36 ปี, 72.

จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์, ไพบุลย์ ชูวัฒนกิจ, (2560). “ความจริง” ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย: มุมมองทางกฎหมายใน วรรณกรรมเรื่อง รากบุญ ของ ช่อมณี. วารสารนิติสังคคศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 10(2), 23-46.

จรี วิจิตรวาทกร, กนกกาญจน์ อนุแก่นทราย,. (2550). รุ้ทันคอบคร์วป็น ฉบับ A-Z. สำนักงานเลขาธิการ คณมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ.

ชาย โพลีธิตา. (2555). คร์วเรือนไทยในสองทศวรรษแห่งการพัฒนา. วารสารราชบัณฑิตยสถาน 37(3), 237.

ดวงฤทัย อุดค. (2559). พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคำพิพากษาศาลฎีกาคดีอาชญากรรมระหว่างปี พ.ศ.2550 ถึง 2558 มหาวิทยาลัยศิลปากร].

ธีมาพร ทวีชัยทศพล. (2555). การระงับข้อพิพาททางแพ่ง: ศึกษากรณีการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทในระดับอำเภอตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534.

บุญทัน ดอกโรสง. (2557). รัฐประศาสนศาสตร์เชื่อมโยง AEC ก้าวสู่ความมั่งคั่ง. ปัญญาชน.

ปริญญาพงศ์ เจียรนัยกุลกนก. (2556). บทบาทในการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทคดีของผู้ประนอมประจำศาลจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].

ผ่องเพ็ญ อาษาเทวีญ. (2556). กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทคดีคอบคร์วกรณีศึกษาคดีในศาลเยาวชนและคอบคร์ว มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์].

พัชรา สีนลอยมา. (2552). คู่มือการสืบสวนติดตามคนหาย. สำนักงานฯ.

ภูมิธรรม เวชยชัย. (2527). บทบาทขององค์กรอาสาสมัครในการสร้างสถาบันเกษตรกร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

- มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี. (2565). ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิ. <https://pavenafoundation.or.th/>
- ยีนยง ไทยใจดี. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(1), 47-60.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546, (2546).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, 2546.
- ถวัลย์ลลิต เปี่ยมกล้า. (2562). บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ถวัลย์ลลิต เปี่ยมกล้า, ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี,. (2564). บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการล่วงละเมิดและการค้าประเวณีและการค้ามนุษย์. วารสารสังคมศาสตร์, 10(1), 86-96.
- วิชุดา แก้วเชื้อ. (2562). การเสริมสร้างความเข้มแข็งตามแนวคิดหุ้นส่วนทางสังคมในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรสาธารณประโยชน์. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 14(1), 116-134.
- วิรัตน์ พาณิชพงษ์. กระบวนการยุติธรรมในระบอบประชาธิปไตย ๑๐๐ ปี. วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- ศิริพร วัชรินทร์. (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยคดีแพ่ง : ศึกษาเฉพาะกรณี ศาลแขวงธนบุรี สำนักงานศาลยุติธรรม. http://elib.coj.go.th/Ebook/data/judge_report/jrp2556_11_09.pdf
- ศุภณัฐ สัตยาภิวัดน์, บุญทัน ดอกโธสง,, บุญเลิศ ไพรินทร์,. (2557). ประสิทธิภาพการบริหารงานระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลยุติธรรมตามหลักธรรมาภิบาล. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 8(3), 130-151.
- สมพงษ์ เตชะสมบุรณ์. (2560). นิติวิทยาศาสตร์กับการเสริมสร้างความยุติธรรม. http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc.
- สุริรัตน์ ตาใจ. (2559). ปัญหาอุปสรรคในกระบวนการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทชั้นศาล ในคดีครอบครัว: ศึกษาเฉพาะกรณีศาลเยาวชน และครอบครัวกลาง (สาขามีนบุรี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สุวัฒน์ วรรณระหทัย. (2560). ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว : ศึกษาเฉพาะการดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. ม.ป.ท.
- อวิศา จันทร์แสนตอ. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องความรุนแรงในครอบครัว : มุมมองของผู้หญิง. ศูนย์สตรีศึกษา.

ภาคผนวก ก

ข้อบังคับของประธานสภาผู้ว่าด้วยพินความรู้ หลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนและ ลบชื่อ
ออกจากทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว พ.ศ. 2554

(๑) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยคดีไม่น้อยกว่า ๓ ปี หรือเป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยคดีไม่น้อยกว่า ๕ ปี

(๒) มีสัญชาติไทย

(๓) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ยื่นคำขอจดทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

(๔) มีอัยาศัย บุคลิกภาพ และความประพฤติเหมาะสมแก่การไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว

(๕) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(๖) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๗) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ คนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของสำนักงานศาลยุติธรรม

(๘) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

(๙) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่รังเกียจของสังคม

(๑๐) ไม่เป็นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๑๑) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๑๒) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิดทางอาญา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๓) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๑๔) ไม่เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการหรือเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ

หมวด ๒

การจดทะเบียนและการลบบชื่อออกจากทะเบียน

ส่วนที่ ๑

การจดทะเบียน

ข้อ ๕ ให้ผู้ขอจดทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๔ ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อผู้อำนวยการ พร้อมแนบหลักฐานดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาทะเบียนบ้าน

(๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๓) สำเนาเอกสารแสดงคุณวุฒิ

(๔) เอกสารที่แสดงถึงประสบการณ์อันเป็นประโยชน์แก่การไกล่เกลี่ยคดีหรือประสบการณ์ในการไกล่เกลี่ยคดี จากหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่ร่วมกิจกรรม โดยเอกสารดังกล่าวให้ระบุรายละเอียดลักษณะของประสบการณ์ดังกล่าวไว้ด้วย แล้วแต่กรณี

ข้อ ๖ ให้ผู้อำนวยการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้จดทะเบียน แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารงานไกล่เกลี่ยประจำศาลเยาวชนและครอบครัววอล์กนกรองและทำความเข้าใจเสนอต่อผู้รับผิดชอบราชการศาลเพื่อดำเนินการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติ

ข้อ ๗ การอบรมและฝึกปฏิบัติอย่างน้อยให้ประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ดังต่อไปนี้

- (๑) บทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัว
- (๒) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว
- (๓) หลักการพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
- (๔) เทคนิคและวิธีการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว
- (๕) จิตวิทยาการให้คำปรึกษาคดีครอบครัว
- (๖) สาเหตุแห่งความรุนแรงในครอบครัว
- (๗) การปรับปรุงความสัมพันธ์ในครอบครัว
- (๘) จริยธรรมผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

ข้อ ๘ ผู้มีสิทธิเข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติตามข้อ ๖ ต้องเข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาการอบรมและฝึกปฏิบัติทั้งหมด และผ่านการทดสอบตามวิธีการและมาตรฐานการประเมินผลที่ศาลเยาวชนและครอบครัววอล์กนกรองกำหนด

ข้อ ๙ ให้ผู้อำนวยการเสนอรายชื่อผู้ผ่านการทดสอบต่อคณะกรรมการบริหารงานไกล่เกลี่ยประจำศาลเยาวชนและครอบครัววอล์กนกรองและทำความเข้าใจเสนอต่อผู้รับผิดชอบราชการศาลเพื่อพิจารณารับจดทะเบียน

ในการพิจารณารับจดทะเบียน ผู้รับผิดชอบราชการศาลพึงคำนึงถึงความพร้อมที่จะอุทิศเวลาให้แก่การปฏิบัติหน้าที่ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว และการประกอบอาชีพหรือการประกอบกิจการใดของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวอันจะกระทบถึงเกียรติศักดิ์แห่งศาลยุติธรรมด้วย

การพิจารณารับจดทะเบียนบุคคลใดเป็นผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวให้เป็นดุลพินิจของผู้รับผิดชอบราชการศาล คำวินิจฉัยของผู้รับผิดชอบราชการศาลให้เป็นที่สุด

ข้อ ๑๐ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวจัดทำทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวของแต่ละศาล และให้ทะเบียนดังกล่าวสิ้นผลลงเมื่อครบสามปีนับแต่วันจัดทำทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนที่สิ้นผลให้คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้มีการจัดทำทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวขึ้นใหม่

กรณีที่ทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวสิ้นผลตามวรรคหนึ่ง หรือได้มีการจัดทำทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวขึ้นใหม่ไม่กระทบถึงการแต่งตั้งผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวในคดีที่อยู่ระหว่างการไกล่เกลี่ย ให้ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวนั้นปฏิบัติหน้าที่ในคดีต่อไปจนการไกล่เกลี่ยยุติ เว้นแต่ผู้รับผิดชอบราชการศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๑ ผู้ที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวแล้วอาจขอจดทะเบียนได้อีก เว้นแต่เป็นผู้ที่เคยถูกลบชื่อออกจากทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวตามข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง หรือเป็นผู้ที่ผู้รับผิดชอบราชการศาลได้ตัดถอนเป็นลายลักษณ์อักษรตามข้อ ๑๓ วรรคสอง เกินกว่าหนึ่งครั้ง

ผู้ขอจดทะเบียนตามวรรคหนึ่งต้องเข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติ และผ่านการทดสอบเฉพาะการฝึกปฏิบัติ

เมื่อบุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งผ่านการทดสอบแล้ว ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลพิจารณารับจดทะเบียนโดยคำนึงถึงผลการปฏิบัติงานของบุคคลนั้นในรอบระยะเวลาการจดทะเบียนที่ผ่านมาว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ เสียสละเวลามาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ประพฤติตนและดำรงตนในฐานะผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวอย่างเหมาะสม

ส่วนที่ ๒

การลบชื่อออกจากทะเบียน

ข้อ ๑๒ เมื่อผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวตายหรือลาออก ให้ผู้อำนวยการทำรายงานเสนอต่อผู้รับผิดชอบราชการศาลเพื่อให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลสั่งลบชื่อออกจากทะเบียน

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวดังต่อไปนี้

(๑) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๔

(๒) ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร

(๓) ไม่มีความเป็นกลางในการทำหน้าที่ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

(๔) ประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่การเป็นผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

(๕) กระทำหรือละเว้นกระทำการตามหน้าที่ของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(๖) ไม่ถือและปฏิบัติตามจริยธรรมของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว และการไม่ถือและปฏิบัตินั้นเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หากคณะกรรมการจะรับฟังข้อเท็จจริงใดที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวจะต้องให้โอกาสผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวชี้แจงก่อน แล้วให้คณะกรรมการทำความเห็นเสนอต่อผู้รับผิดชอบ

ราชการศาล หากผู้รับผิดชอบราชการศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวรับฟังได้ตาม (๑) ถึง (๖) ข้อใดข้อหนึ่ง ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลส่งกลับชื่อออกจากทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว และแจ้งคำสั่งให้ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวที่ถูกกลับชื่อทราบ

แต่ถ้าหากผู้รับผิดชอบราชการศาลเห็นว่าผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวกระทำผิดอย่างไม่ร้ายแรง ผู้รับผิดชอบราชการศาลอาจตักเตือนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวนั้นเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้

หมวด ๓

อื่น ๆ

ข้อ ๑๔ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการอบรมและฝึกปฏิบัติ ผู้ขอจดทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวตามข้อบังคับนี้ รวมทั้งพัฒนาระบบงานใกล้เคียงของ ศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๕ ในวาระแรกเริ่มให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลมอบหมายให้ผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชน และครอบครัวปฏิบัติหน้าที่ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัวนั้นไปพลางก่อนจนกว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวดังกล่าวจะจัดทำทะเบียนผู้ประนีประนอมคดีครอบครัวแล้วเสร็จ แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันใช้บังคับข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

สบโชค สุขารมณ

ประธานศาลฎีกา

ภาคผนวก ข

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง(Interview Guideline)ในการศึกษาเรื่อง“บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือใกล้เคียงข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ

(ผู้พิพากษา/อัยการ/ผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว/ผู้ไกล่เกลี่ย/เจ้าหน้าที่ศาลครัว/ตำรวจ พนักงานสืบสวน สอบสวน/ทนายความ)

แบบคำถามในบทสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล เพศ อายุ

ระดับการศึกษา อาชีพตำแหน่ง

ระยะเวลาการทำงาน

ความคิดเห็นต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย และการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ประเด็นที่ 1 ด้านกฎหมาย มีข้อกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับใดบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ยในขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1.2 มีแนวนโยบายใดบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการไกล่เกลี่ย
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1.3 ควรแก้ไข/เพิ่มเติม บทบัญญัติเดิมหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่ 2 ด้านตัวความคู่ขัดแย้ง

2.1 ปัจจัยใดเกี่ยวกับเจตย์ จำเลย ที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุข้อตกลงในการเจรจาไกล่เกลี่ยประนีประนอมพิพาท

2.2 มีวิธีการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่ 3 ด้านกระบวนการไกล่เกลี่ยการ ติดต่อสื่อสารเพื่อทราบข้อมูลต่าง ๆ รวมถึง การนัดหมายและการประสานงาน

3.1 ในขั้นตอนของกระบวนการไกล่เกลี่ย มีขั้นตอนใดที่ท่านคิดว่ายังไม่เหมาะสมดีพอ และถือเป็นอุปสรรคต่อการไกล่เกลี่ยให้ประสบผลสำเร็จ

3.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอย่างไรบ้าง

ประเด็นที่ 4 สถานที่ สิ่งแวดล้อม ในการไกล่เกลี่ย มีความเหมาะสม เพียงพอหรือไม่ และมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

4.1 มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหอย่างไรบ้าง

ประเด็นที่ 5 ด้านคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถของผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว

5.1 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากตัวผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว ที่ทำให้การไกล่เกลี่ยไม่ประสบผลสำเร็จในทัศนะของท่านมีอย่างไรบ้าง

5.2 ท่านคิดว่าควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

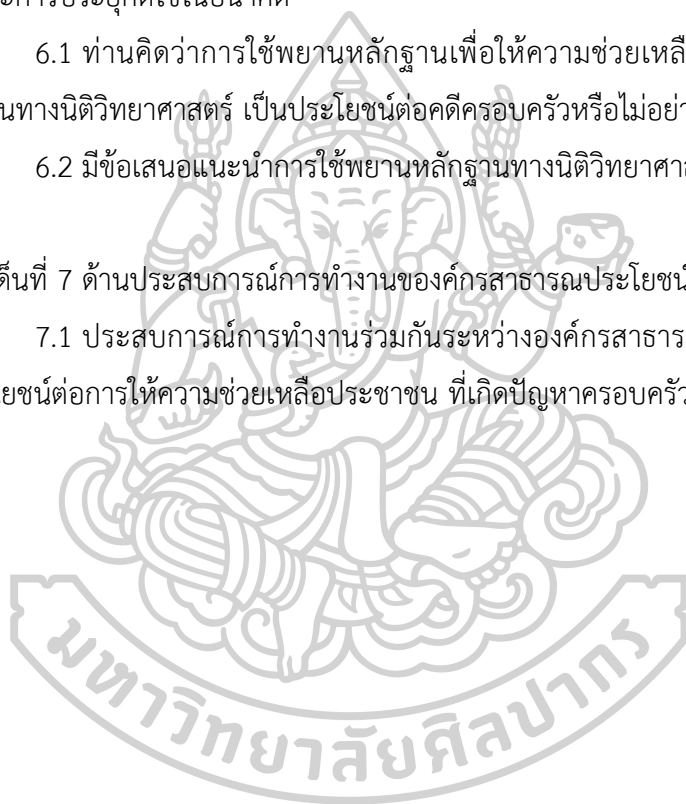
ประเด็นที่ 6 การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในกระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนของการปฏิบัติงาน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

6.1 ท่านคิดว่าการใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนและการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นประโยชน์ต่อคดีครอบครัวหรือไม่อย่างไร

6.2 มีข้อเสนอแนะนำการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยอย่างไรบ้าง

ประเด็นที่ 7 ด้านประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรสาธารณประโยชน์ กับองค์กรรัฐ

7.1 ประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรของรัฐ มีประโยชน์ต่อการให้ความช่วยเหลือประชาชน ที่เกิดปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว หรือไม่อย่างไร

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง(Interview Guideline)ในการศึกษาเรื่อง“บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือใกล้เคียงข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ (เจ้าหน้าที่มูลนิธิองค์กรสาธารณประโยชน์)

แบบคำถามในบทสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล เพศ อายุ

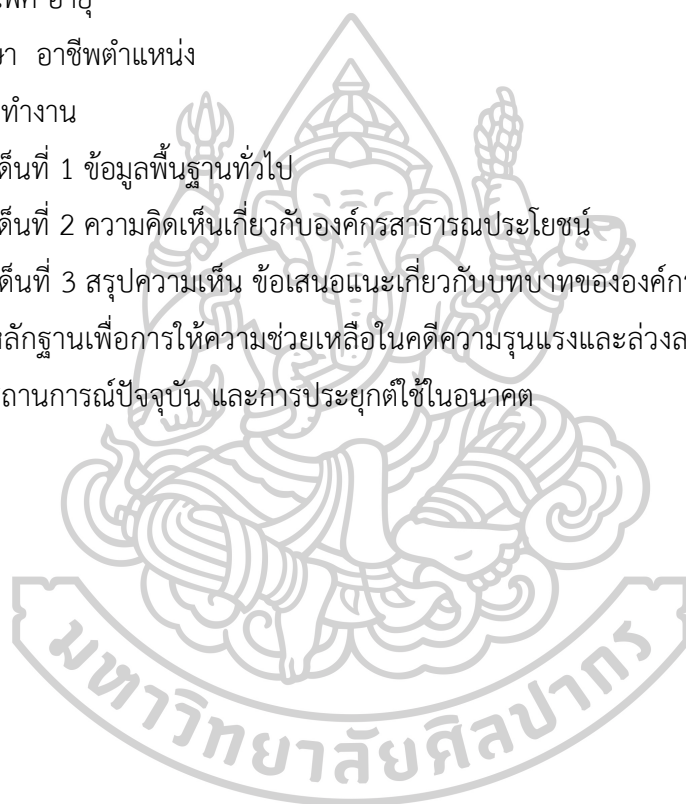
ระดับการศึกษา อาชีพตำแหน่ง

ระยะเวลาการทำงาน

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์

ประเด็นที่ 3 สรุปความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือในคดีความรุนแรงและล่วงละเมิดต่อเด็กและสตรี ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และการประยุกต์ใช้ในอนาคต

ภาคผนวก ค

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์ มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว

มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก)

เมื่อครั้งประเทศไทยได้เผชิญกับวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ เมื่อปี พ.ศ. 2540 ทำให้เกิดปัญหามากมาย ทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและครอบครัว หลายครอบครัวต้องอพยพโยกย้ายกลับภูมิลำเนา โดยมีได้ประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง ทำให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงถึงเด็ก ผู้ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ และผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ ผู้ซึ่งต้องอาศัยครอบครัวลูกหลานในการดำรงชีวิตอยู่

ดร. อัมพร วัฒนวงศ์ ได้บริจาคทุนทรัพย์ส่วนตัว พร้อมประกาศจัดตั้ง มูลนิธิ ฟอร์เด็ก ขึ้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2541 ซึ่งตรงกับ "วันวาเลนไทน์" หรือ "วันแห่งความรัก" ทั้งนี้เพื่อสานเจตนารมณ์ในการแผ่ความรักต่อผู้ทุกข์ยากให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กยากจนด้อยโอกาสในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อสานเจตนารมณ์ในการแผ่ความรักต่อผู้ตกทุกข์ได้ยากให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้ได้รับโอกาสในการพัฒนา โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา จดทะเบียนเป็นมูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก) เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2541 (กท.752)

ปัจจุบัน ดร. อัมพร วัฒนวงศ์ เป็น ประธานกรรมการ ของมูลนิธิฯ ชีวิตจริง..เริ่มต้นจากเคยติดลบ...นับจากศูนย์...และเป็นหนึ่งถึงวันนี้ ผู้ได้รับสมญานามว่า "คุณพ่อผู้ให้หนทางชีวิตใหม่แก่เด็กยากจน" จากเด็กชายที่ต้องกำพร้าเยาว์วัยคนหนึ่งซึ่งไร้ญาติขาดมิตร ต้องเร่ร่อนอาศัยหลบนอนอยู่ตามข้างถนนและตลาด กินของที่เหลือทิ้ง ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนและไม่มีแม้แต่ความหวังถึงชีวิตที่ดีที่กว่าในวันข้างหน้า...ชีวิตเฉียดตายมาแล้ว 2 วัน

จากการลงมือฆ่าตัวตาย....จนเติบโตใหญ่ไผ่ดี ไผ่เรียนรู้ มีความจำเป็นเลิศได้รับโอกาสดีที่จากสังคม เรียนหนังสือ ก.ไก่ ข.ไข่ ด้วยตนเอง เมื่ออายุ 17 ปี เป็นผู้ทิวชีวิตส่วนใหญ่เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ให้ต้องตกอยู่ในชะตากรรมทุกข์ยากเช่นท่าน ทำให้สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ สยามินทราธิราชบรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทยพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูหลายชั้น ได้รับรางวัลโล่เกียรติยศมากมายและได้รับปริญญาคุณวุฒิปริญญาโทนิติศาสตรบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคมจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา

แม้ในชีวิตวัยเกษียณ.... ท่านเองที่ได้รับสวัสดิการเงินบำนาญเสมือนกับคนอเมริกันคนหนึ่งตลอดชีวิต....ท่านก็ยังคิดถึงความทุกข์ยากอันเจ็บปวดของผู้อื่น เพื่อไม่ให้ต้องตกอยู่ในชะตากรรมเช่นเดียวกับท่าน

วิสัยทัศน์องค์กร

เป็นองค์กรสาธารณกุศล สาธารณประโยชน์ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา ยึดหลักการร่วมกันทำความดี ซื่อสัตย์ต่อผู้บริจาค และจริงใจต่อผู้รับบริการ บริหารงานอย่างมีคุณภาพและบริการด้วยใจรัก

พันธกิจ

บริการฟื้นฟู ส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลือเด็ก-เยาวชนด้อยโอกาสทุกประเภท ครอบครัวผู้ทุกข์ยาก ผู้สูงอายุ ผู้ที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง และพัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่มีค่าแก่สังคมต่อไปในอนาคต

ค่านิยมองค์กร มี 7 ข้อ

1. มีจิตบริการและการจัดการดี
2. มีใจเป็นกุศลและซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่องาน องค์กร และมีคุณธรรม
3. รักในองค์กร มีจิตสำนึกความเป็นเจ้าของในงานและภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร
4. ทำงานเป็นทีม กลมเกลียวสู่เป้าหมายเดียวกัน ทุกคนเป็นหัวใจสำคัญๆ ในกระบวนการทำงาน
5. สร้างสรรค์การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
6. ฉลาดคิด ฉลาดทำและฉลาดพูด และเป็นคนอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เป็นนิจ
7. องค์กรยึดผู้บริจาคนเป็นศูนย์กลาง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการให้ความช่วยเหลือ การสงเคราะห์และส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเด็ก/เยาวชนที่ด้อยโอกาส หรือ เด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากทั่วไป เช่น เด็กถูกปล่อยปละละเลย (เด็กจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน เด็กถูกทอดทิ้ง กำพร้า เร่ร่อน เด็กในชุมชนแออัด สลัม ลูกกรรมกรก่อสร้างและเด็กบนที่ราบสูงเขา), เด็กพิการ, เด็กที่ได้รับเชื้อหรือรับผลกระทบจากเอดส์, เด็กประพฤติตนไม่สมควรแก่วัย, เด็กถูกละเมิดสิทธิ โดยผ่านโครงการ, กิจกรรมและ/หรือองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ และการคุ้มครองสิทธิเด็ก
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชน
3. เพื่อการให้ความช่วยเหลือ การสังคมสงเคราะห์ครอบครัวผู้ยากไร้ ผู้ตกทุกข์ได้ยากแต่สู้ชีวิตให้ได้รับโอกาส ยกระดับคุณภาพชีวิตของตนและสมาชิกในครอบครัวให้ดีขึ้น ให้สมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
4. ดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ และ/หรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

วิธีการดำเนินงาน

จัดหาผู้อุปการะเด็กเพื่อสนับสนุน “โครงการการอุปการะเด็ก : พัฒนาเลี้ยงดู...เพื่อหน่ออยู่รอดและปลอดภัย” สำหรับเด็กอายุ 2.5-6 ขวบ “โครงการการอุปการะเด็ก : อุปถัมภ์เพื่อการศึกษา...สร้างอนาคตของหนู” สำหรับเด็กอายุ 7- 18 ปี เพียงเงินบริจาค 30 บาทต่อวัน หรือ 900 บาท ต่อเดือน หรือ 10,800 บาท ตลอดปีการศึกษา ท่านจะสามารถช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากให้มีพัฒนาการ เจริญเติบโตอย่างเหมาะสมตามวัย และได้รับโอกาสในด้านการศึกษา ได้จำนวน 1 ราย จะสนับสนุนในนามบุคคลหรือนิติบุคคล ระยะเวลาทานเท่าใดก็ได้ สามารถเยี่ยมเด็ก ตอบโต้จดหมายกับเด็กได้ โดยเด็กจะรายงานตัวถึงท่านอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

การบริจาคเงินเพื่อกองทุนถาวร กองทุนละ 500,000 บาท มูลนิธิฯ จะเปิดบัญชีเงินฝากในนามของกองทุนของท่านไว้กับธนาคาร โดยนำดอกผลไปช่วยเหลือเด็กหนึ่งคน จนถึง 18 ปี หรือ เพื่อนำไปช่วยเหลือตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค เช่น สมทบทุนโครงการอาหารกลางวัน : มีอ่เที่ยงนี้...พี่เลี้ยงน้อง

Email : fordecjulie@hotmail.com

โทรศัพท์ : 01-302-3411, 02-721-2983

การนม...เพื่อน้องที่ร้องไห้ ทุก ๆ ปี เป็นต้น

การบริจาคเงินสมทบทุนโครงการฯ และ/หรือกิจกรรม อื่น ๆ มูลนิธิฯ จะนำรายได้ไปช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ตามที่ระบุไว้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าสูงสุด

กลุ่มเป้าหมาย

- 1.เด็กด้อยโอกาสทุกประเภท
- 2.ครอบครัวผู้ทุกข์ยากและผู้ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก)

1035/8-10 อาคารบ้านฝนคอนโดวิลด์ ชั้น 1 ถนนศรีนครินทร์ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

โทรศัพท์ : 0 2721-2983

โทรสาร : 0 2721-2985

Email : info@fordec thai.org

www.fordec thai.org ; www.fordec usa.org

สุมาลี จรัสวิชากร “จูลี่” : ผู้อำนวยการ

ภาคผนวก ง

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กรสาธารณประโยชน์ มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี เป็นองค์กรหนึ่งที่มีแนวทางการดำเนินงานหรือแนวทางเชิงนโยบายในการช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมซึ่งตกเป็นเหยื่อของความโหดร้ายทารุณในรูปแบบต่างๆ ทั้งเรื่องของการข่มขืน ทารุณกรรม ทำร้ายร่างกาย ถูกหลอกลวงจากขบวนการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศในหลากหลายรูปแบบ เช่น การบังคับค้าประเวณี การนำเด็กมาเร่ขอทาน แรงงานเยี่ยงทาส เป็นต้น ปัญหาครอบครัว รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมอีกจำนวนมาก

สถิติมูลนิธิปวีณาฯ รับเรื่องราวร้องทุกข์ตั้งแต่ปี 2542 จนถึงปัจจุบันกว่าหนึ่งแสนราย นับวันจะเพิ่มขึ้นทวีคูณ โดยมีผู้เข้าร้องทุกข์วันละประมาณ 30-50 ราย ผ่านช่องทางดังนี้ เดินทางมาด้วยตนเอง เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ โทรศัพท์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) สายด่วน Call Center 1134 (5 คู่สาย) และโทรศัพท์มือถือ 3 เลขหมาย เพื่อให้ประชาชน พลเมือง ได้มีส่วนร่วมตลอดจนสร้างเครือข่ายสู่การแบ่งปันร่วมกับมูลนิธิปวีณาหงสกุล เพื่อเด็กและสตรี ภายใต้แนวคิด "ทุกชีวิตมีคุณค่าเท่าเทียมกัน" ช่วยเหลือเด็กและสตรี ผู้ที่เดือดร้อน ไม่ได้รับความเป็นธรรม

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2542 โดยนางปวีณาหงสกุล ประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือกับเด็กและสตรี ที่ถูกละเมิดสิทธิ ถูกทารุณกรรม ถูกเอารัดเอาเปรียบ และเป็นการช่วยเหลือรัฐบาลในฐานะพลเมืองดี อีกทางหนึ่งด้วย

ความเป็นมาของมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี นับตั้งแต่ พ.ศ.2531 ที่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรกมีความตั้งใจที่จะไปเยี่ยมบ้าน “เกร็ดตระการ” ซึ่งเป็นสถานที่ราชการรับเด็กและสตรี ซึ่งถูกหลอก ถูกบังคับให้ค้าประเวณี ไปบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจพร้อมทั้งอบรมให้ความรู้ และมีการฝึกอาชีพเพื่อจะให้พวกเธอเหล่านั้นได้มีงานทำ และวันหนึ่งได้พบเด็กหญิงคนหนึ่งอายุประมาณ 11 ปี นั่งถักนิตตั้งอยู่ จึงได้ถามว่ามาอยู่ที่นี่ได้อย่างไร เด็กตอบว่าถูกพ่อเลี้ยงพาไปขายช่อง ตำรวจได้ช่วยเหลือออกมา จนได้มาอยู่ที่นี่ ด้วยความเป็นแม่ที่รักลูกตั้งดวงใจ ฝ้าเลี้ยงดูด้วยความเอื้ออาทร ป้อนข้าวป้อนน้ำ มีสภาพที่อบอุ่นเมื่อมาเห็นข้อแตกต่างกันเช่นนี้ จากนั้นก็มีการกลับไปเยี่ยมเด็กๆ อีกหลายคนซึ่งตกอยู่ในสภาพเดียวกัน

นับตั้งแต่นั้นมาก็ตั้งปณิธานว่าจะต้องทำงานเรื่องช่วยเหลือเด็กและสตรีควบคู่กันไปด้วย และพบว่า เป็นเพียงภาคทฤษฎี ทางด้านการปฏิบัติยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเช่นนี้มีความจำเป็นที่จะต้องประสานความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนพลเมืองดี จึงได้จัดตั้ง “ชุดเฉพาะกิจ” ขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิและถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ อย่างจริงจังและต่อเนื่องบังเกิดผลเป็นรูปธรรม จนมีผู้ประสบเคราะห์กรรมต่างๆ ได้เข้ามาขอรับความช่วยเหลือเป็นจำนวนมากทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม

กิติ “ชุดเฉพาะกิจ” ที่ได้จัดตั้งโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ทางราชการโดยตรงนี้ได้แปรเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงของการเมือง ไม่สอดคล้องกับปณิธานที่ตั้งไว้ที่ต้องการดำเนินการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ประสบเคราะห์กรรมอย่างยั่งยืนถาวรตลอดไป โดยไม่ผูกติดกับตำแหน่งหน้าที่ในทางราชการและการเมือง เพราะถึงแม้ว่า “ชุดเฉพาะกิจ” ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลได้จะจบสิ้นไปแล้ว แต่การดำเนินการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิทางเพศและถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ก็มีได้จบสิ้นลงไปด้วย ยังคงดำรงความมุ่งมั่นจัดตั้งชุดเฉพาะกิจ “ปวีณาหงสกุล” ขึ้นมาปฏิบัติงานโดยขอความร่วมมือจากหน่วยราชการและหน่วยงานภาคเอกชนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมเหล่านั้นสืบต่อมา ด้วยความคิดที่ว่า คนเรานั้นเลือกที่เกิดไม่ได้ แต่เลือกที่จะเป็นคนดีได้ ถ้าเขามีโอกาส ดังนั้นทีมงานชุดเฉพาะกิจ “ปวีณาหงสกุล” จึงยังคงทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือกับผู้ประสบเคราะห์กรรมเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง

ในเวลาต่อมาปี 2542 ได้มีผู้มีอุปการคุณได้ให้แนวคิดและสนับสนุนให้ก่อตั้งเป็นมูลนิธิฯ สำหรับผู้มีจิตเป็นกุศล และผู้ต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมจะได้บริจาคเงินเพื่อเป็นทุนทรัพย์ในการดำเนินงานช่วยเหลือเด็กและสตรีต่อไป “มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี” จึงได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 27 เมษายน 2542 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือกับเด็กและสตรีที่ถูกละเมิดสิทธิ ถูกทารุณกรรม ถูกเอารัดเอาเปรียบในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นปกติสุขอย่างถาวรสืบไป เป็นการช่วยเหลือรัฐบาลในฐานะพลเมืองดีอีกทางหนึ่งด้วย

มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มุ่งมั่นที่จะให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนผู้ประสบเคราะห์กรรมที่ได้เข้ามาร้องทุกข์ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กและสตรีที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ถูกทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการบังคับค้าประเวณีทั้งในและต่างประเทศ และช่วยให้พวกเขาเหล่านี้ได้รับความเป็นธรรมหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานโดยการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมอย่างทันที่ และดำเนินการเยียวยารักษาทั้งร่างกายและจิตใจให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข หรือส่งตัวไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบโดยตรง หากประสงค์จะอยู่ในความดูแลของมูลนิธิฯ เป็นการชั่วคราว ในเบื้องต้นมูลนิธิฯ ก็จะหาโรงเรียนให้ผู้เสียหายได้เข้าเรียนตามเกณฑ์ในโรงเรียนรัฐบาลเพื่อจะได้มีความรู้เท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้มีการฝึกอาชีพซึ่งจะเป็นกรณีที่ครอบครัวไม่พร้อมที่จะดูแล หรือบางครั้งครอบครัวเกรงกลัวอิทธิพลของผู้ที่กระทำความผิดก็จะมอบผู้เคราะห์ร้ายเหล่านี้ให้อยู่ในความอุปการะของมูลนิธิฯ เป็นการชั่วคราว

ภาคผนวก จ

หนังสือขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูล

ที่ อว 8613/ **1470**

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

๗ มีนาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน ผู้กำกับ สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี

ด้วยนางสาววิจิตรา นาไชยเวศน์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ” โดยมี อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชุสกุลเกรียง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานของท่านอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการของนักศึกษา

คณะวิทยาศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์ และการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อช่วยไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีครอบครัว ซึ่งนักศึกษาจะได้ประสานงานโดยตรงกับผู้ที่ท่านมอบหมายต่อไป

คณะวิทยาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและเจ้าหน้าที่ของท่าน และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ ฉิมพาลี)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930

โทรสาร 0-3414-7002

ที่ อว 8613/ **1468**

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

✖ มีนาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน สारวตฺร สถานนีตํารวจทองเทียว ภูเก็ท

ด้วยนางสาววิจิตรา นาไชยเวศน์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง
“บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ” โดยมี อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานของท่านอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
ต่อการดำเนินการของนักศึกษา

คณะวิทยาศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับ
องค์กรสาธารณประโยชน์ และการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อช่วยไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีครอบครัว
ซึ่งนักศึกษาจะได้ประสานงานโดยตรงกับผู้ที่ท่านมอบหมายต่อไป

คณะวิทยาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและเจ้าหน้าที่
ของท่าน และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ ฉิมพาลี)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930

โทรสาร 0-3414-7002

ที่ อว 8613/ **1469**

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

7 มีนาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดระยอง

ด้วยนางสาววิจิตรา นาไชยเวศน์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ” โดยมี อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานของท่านอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการของนักศึกษา

คณะวิทยาศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับองค์กรสาธารณประโยชน์ และการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อช่วยไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีครอบครัว ซึ่งนักศึกษาจะได้ประสานงานโดยตรงกับผู้ที่ท่านมอบหมายต่อไป

คณะวิทยาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและเจ้าหน้าที่ของท่าน และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ ฉิมพาลี)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930

โทรสาร 0-3414-7002

ที่ อว 8613/ 1561

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

9 มีนาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน ท่านประดิษฐ์ มะโนทัย ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลาอัญญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 2

ด้วย นางสาววิจิตรา นาไชยเวศน์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้รับอนุมัติให้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาทปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ” ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานของท่านอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการของนักศึกษา

คณะวิทยาศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีครอบครัว ซึ่งนักศึกษาจะได้ประสานงานโดยตรงกับผู้ที่ท่านมอบหมายต่อไป

คณะวิทยาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและเจ้าหน้าที่ของท่าน และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ ฉิมพาลี)
คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930
โทรสาร 0-3414-7002

ที่ อว 8613/ 1833

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
 นครปฐม 73000

19 มีนาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน ประธานมูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว

ด้วยนางสาววิจิตรา นาไชยเวศน์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
 นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง
 “บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหาย
 ปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ” โดยมี อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง
 เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานของท่านอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
 ต่อการดำเนินการของนักศึกษา

คณะวิทยาศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับ
 องค์กรสาธารณประโยชน์ และการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีครอบครัว
 ซึ่งนักศึกษาจะได้ประสานงานโดยตรงกับผู้ที่ท่านมอบหมายต่อไป

คณะวิทยาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและเจ้าหน้าที่
 ของท่าน และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ นิมพาลี)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930

โทรสาร 0-3414-7002

ที่ อว 8613/ **1472**

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

มีนาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน ประธานมูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี

ด้วยนางสาววิจิตรา นาไชยเวศน์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง
“บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ และการใช้พยานหลักฐานเพื่อการให้ความช่วยเหลือไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ปัญหาครอบครัวในคดีครอบครัว กับบทบาทขององค์กรรัฐ” โดยมี อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานของท่านอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
ต่อการดำเนินการของนักศึกษา

คณะวิทยาศาสตร์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับ
องค์กรสาธารณประโยชน์ และการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อช่วยไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีครอบครัว
ซึ่งนักศึกษาจะได้ประสานงานโดยตรงกับผู้ที่ท่านมอบหมายต่อไป

คณะวิทยาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและเจ้าหน้าที่
ของท่าน และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ ฉิมพาลี)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930

โทรสาร 0-3414-7002

ภาคผนวก ฉ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาท อำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาท อำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่งขณะดำเนินการวิจัย
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้พิพากษา		
1.	นายอำพล บุญประภาพร	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครนายก
2.	นายประดิษฐ์ มะโนทัย	ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 2
3.	ไม่ขอเปิดเผยรายชื่อ	ผู้พิพากษา
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพนักงานอัยการ		
4.	นางสาวเพ็ญนิภา ชุมทอง	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
5.	ไม่ขอเปิดเผยรายชื่อ	อัยการ
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้ประนีประนอมคดีครอบครัว/ผู้ไกล่เกลี่ย/เจ้าหน้าที่ศาล		
6.	นายพงศ์ฉัตร ฉัตรกุล ณ อยุธยา	นิติกรชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดระยอง
7.	นางสาวสุธาทิพย์ อินทร์โอสถ	นิติกรชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดระยอง
8.	นางสาวศิริประภา บุญศรีสมฤทธิ์	นิติกรชำนาญการพิเศษ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 2
9.	นางสาวกาญจนา สมเด็จ	เจ้าพนักงานศาลยุติธรรมชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวก ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดระยอง
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มทนายความ		
10.	นายธวัชชัย พูลประสงค์	ทนายความ
11.	ไม่ขอเปิดเผยรายชื่อ	ทนายความ
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มตำรวจ พนักงานสืบสวน-สอบสวน		
12.	พ.ต.อ.นิมิตร นูโพนทอง	ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลลุมพินี
13.	พ.ต.ท.ศุภชัย จันทร์เปล่ง	สารวัตร (สอบสวน) สถานีตำรวจภูธรบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
14.	ร.ต.อ.ทวีศักดิ์ คุระศรี	รองสารวัตร (สอบสวน) สถานีตำรวจภูธร จังหวัดสุ

		ราษฎร์ธานี
15.	ร.ต.อ.ศรีสุตา พลายแก้ว	รองสารวัตร สถานีตำรวจท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต
16.	ร.ต.ต.ภูวเดช บุญจิราพล	ป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต
ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มองค์กรสาธารณประโยชน์		
17.	กลุ่มเจ้าหน้าที่มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี	มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี
18.	กลุ่มเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก)	มูลนิธิเพื่อการฟื้นฟูพัฒนาเด็กและครอบครัว (ฟอร์เด็ก)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาววิจิตรา นาไชยเวศน์
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2565 ปริญญาตรีบัณฑิต (นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัยศิลปากร
	พ.ศ. 2554 ปริญญาโทบัณฑิต (นิติวิทยาศาสตร์) มหาวิทยาลัยศิลปากร
	พ.ศ. 2553 วิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยรังสิต
	พ.ศ. 2548 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสกลนคร

